

311495

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడ
Post Box No. 212. Telephone No. 2544.

Vol. 14 చెన్నపట్టణము 1926-వ సం॥ నవంబరునెల 29-వ తేది సోమవారము No. 202
సంపుటము ౧౪ శ్రీ అక్షయ సామనంతర కార్తికమాస బహుళ దశమి. సంచిక ౨౦౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకువేలు యోగ్యతాపత్రములు బానియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును
బెఱుకుల భేదించును శాపుల దూపుమాపును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును

దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనండ్రిపో, 6, 7 వీధి, మద్రాసు లేక, 249 వేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

స. క ను య రి వ ల న

స థి యే ట ర్ లో

ర ము

రకు ప్రదర్శింపబడును.

8201

ఈ సురువారము, శనివారములోనున్న రాత్రి 9 గంటలకు
బుధవారము, శుక్రవారము, ఆదివారములోనున్న సాయంత్రము 5 గంటలకు
ఈమన్నా రాయలబడు అవతరించిన వది అవతారములు వారిగు సంతకీరములుగా
తయారు చేయబడి వారిగు గంటలలో జరుపుదును.
సంఖ్యలు. 3, 2, 1, అక్షాలు 8.

C. CUNNIAH, Proprietor.

Regd
Trade Mark

లోకాయహరము గలిగియుండుటచే
మీకు వైద్యుల ఖర్చు తగ్గును!

ఇదివరలో వాలో స్నేహముచేసినవారి నడిగిన, పూరివివరములు వారు తెలుపుదురు మీరు ఒకదఫా
వాస్తవముచేసిన తర్వాత మీ మిత్రులందరికిని నన్ను సిపాహ్యచేయుదురను నమ్మకము నాకుగలదు. ఆయాల్ని
మైన ఓషధులు, కస్తూరి, కుంకుమపువ్వు మొదలగునవి చేర్చి నన్ను తయారుచేసిరి. అబ్బాలగోపాలముగా నన్ను
విశువక సెక్కు పంపిరముల నండి హజరులో చేకావలిగానుండు కొనుచున్నారు. మీకును మీ పరిశీలించి
చూడ మాడదు. నాకేరు

“లోకాయహర కస్తూరి మాత్రలు”

ధర బుడ్డి 1-కి రు 0-4-0, 6 బుడ్లు 1-4-0 వి. పి. ఖర్చులేదు.

594

టోకుగా కావలసినవారు వ్రాసిన ప్రత్యేకధరలు తెలుపబడును.

ముఖ్యగమనింతు:—ప్రతి ముఖ్యపట్టణమునందును ఏజంట్లు కావలెను. మద్రాసులో నుండువారు 9 బండరుపిల్లిలో
నున్న స్వాగతంపేసీలో పుచ్చుకొనవచ్చును.

పాశ్చాత్య వెంకటాచల పండితులు, ప్రొవైటరు.

శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

(2)

వాక్సినేటరు కావలెను

ఈ పురపాలకసంఘమునకు పూర్తి యోగ్యత
గలిగినట్టి మొదటితరగతికి చేరిన వాక్సినేటరు (లే
కాదు వేయవారు) కావలెను. ఆంధ్రభాష చక్క
గా తెలిసినట్టివారికి ప్రాముఖ్యత ఒనగబడును.

రాజమండ్రి)
28-11-26

పి. గురుమూర్తి,
చేర్మన్.

Stock
Shown
Oxbridge

Top
Woolen Cloth

21

SECOND TO NONE!
SHOE
POLISHES

Keep the shoes neat
and preserve the leather
Black Dress!

ఎల్. మదార్ సాహెబు అండ్ కో
104, మన్నాడివీధి, మద్రాసు.

అక్షయనామ

(ఆంధ్రకవిత ప్రత్యేకం)

ముసలి

పిల్లయ్య:—రామయ్య నన్ను ముసలివెనా అని అట్టాడు. వాడికి ఎంతసేమో బట్టిందో చూశావా?

పుల్లయ్య:—అంతసేమో అన్నాడుగా? నీకు ఏళ్లయి ఏళ్లయినా రాతేదే. అప్పుడే ముసలివాడవా?

తన్నడం

రిపోర్టరు:—భీమారావుగారి అభిప్రాయం కనుక్కరమైనది మీరు పంపిస్తే చెల్లాను. ఆయనదగ్గరికి వెళ్లేటప్పుటికి, ఒక్కతన్ను తన్ని బయటకు నెట్టాడు. ఏం వ్రాయమన్నాడు?

విడిటరు:—భీమారావు తన అభిప్రాయం చెప్పనని గట్టిగా అన్నాడని వ్రాయ.

విగ్రహం

పత్రికాగారి శిలావిగ్రహం ఇంట్లో పెట్టిరి. చాలా మంది చూపించెను.

తల్లి:—ఇది మీ నాన్నగారి విగ్రహం. పిల్లవాడు:—

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

పాతి కిందికి వస్తుందిలే.

చాలా మంది చూపించెను.

తాజ్ మహల్

పిచ్చయ్య:—తాజ్ మహల్ చూశావా?
పెట్టెయ్య:—చూశానుగాని, అంతా మరమ్మతు కోరుతున్నది. మాచూర్లో పేడ అంతా ఎత్తయినారేదు. ఏం బాగా లేదు.

నవ్వు

టీచరు:—నన్ను చూచి నవ్వుతున్నావా?
విద్యార్థి:—మిమ్మును చూసికాదండి.
టీచరు:—ఈగదిలో నవ్వుపుట్టించేది ఇంకేముంది?

కేక

యజమాని:—నేను నాలుగుసార్లు కేకలు వేసాను. నీడ వినిపించలేదా?

నాకరు:—చూడోకేక వినిపించిందండి.

పైకిలు

రామయ్య:—మీరు పైకిలు ఎక్కిపోరాదా?
సోమయ్య:—అందుకు కొంచెము యిబ్బందివుంది.
రామయ్య:—ఏమిటా యిబ్బంది?
సోమయ్య:—పైకిలు ఎక్కడం ఎట్లాగో నాకు తెలియదు. ఆ పిమ్మట నడిపించడం ఎట్లాగో తెలియదు.

ఆజ్ఞ

యజమాని:—నేను చెప్పినది విను. నానవకరులు అబద్ధం చెప్పకూడదు. విషయవిధేయులగా ఉండాలి.

నాకరు:—అప్పలవాళ్లు వచ్చి పిలిస్తే, మీరు ఇంట్లో ఉన్నారని చెప్పాలి, లేదని చెప్పి పంపించుకోవాలి.

గలభా

ఒకడు:—ట్రాంబండ్లో జరిగిన గలభా ఏమిటి?
ఇంకొకడు:—నురేంలేదు. కాలజా కిందపడ్డది. నాది అంటే నాదని ప్రయాణం చేస్తున్నవాళ్లు పోట్లాడారు. చివరకు ఒకరిని ఒకరు కొట్టుకున్నారు. ఇంతలో పోలీసువాళ్లు వచ్చి ప్రేమనుకు తీసుకుపోయినారు.

లెక్క

ఉపాధ్యాయుడు:—ఒకసార్లు గంటకు 15 మైళ్లు పరుగుతుందనుకో. ఇంకో సార్లు 20 మైళ్లు పరుగుతుందనుకో. మైళ్ల పందెంలో, అరగంట అయ్యేటప్పటికి, రెండో మొదటిసార్లు ఎంతమంది పోతుంది?

విద్యార్థి:—సర్దుపుపందలకు పోగూడదని మావాన్ను అడిగి.

నూడి

నాది:—అయ్యో, నుండునూడి మింగాను. ఏంచేసేది?
యజమానురాలు:—ఫరవాలేదులే. ఇంకొకటి యిస్తాను తీసుకో.

బరువు

అర్థజ్ఞయిస్తే, తూర్పుండేరి. పుల్లయ్య తూయిండు నాను.

పుల్లయ్య:—అయ్యో, నేను ఎంతో బరువులేనే?
ఒకడు:—అర్థజ్ఞాకు, నీవు ఎంత బరువుంటావయ్యో?

బురద

పెద్దమనిషి:—నేను బండి దిగుతుంటే బురదలో ఉగబడ్డాను. ఎట్లా యిప్పుడు?

బండివాడు:—నేను ఏంచేసేదండీ? బురద ఎండిందాకా నాకు వుండడానికి వీలులేదు.

నీళ్లు

బాలుడు:—అమ్మా, ఎందుకు నీళ్లు కాస్తున్నావు?
తల్లి:—నాన్నకోసం కాస్తున్నాను. పురులన్నీ పోలేవి. జబ్బుచెయ్యదు.

బాలుడు:—అయితే నాన్న నే కాచరామా?

ఆజ్ఞ

ఉపాధ్యాయుడు:—రామయ్య, నీవు అల్లకి చేస్తున్నావా? ఇట్లా, నీకు బొత్తిగా చెబ్బులు లేవు.

విద్యార్థి:—అయ్యో, రామయ్య యివ్వకో నూగులు కు రాలేదండీ.

ఉపాధ్యాయుడు:—రామయ్య రాకపోతే నీవురా. పిలవంగానే ఎవయినా సరే, ఒకడు వచ్చితేరాలి, నీన్ను కొడితే రామయ్యకు బుద్ధివస్తుంది.

పరిచయం

జయలు వార్తరు:—మళ్ళీ ఇయిట్లోకి వచ్చావా?
శిలుడి:—వచ్చానండి. నాకేమయినా ఉత్తరాలయితే నీకేమయినా వచ్చినవా?

సబ్బు

ఉపాధ్యాయుడు:—సబ్బుచల్ల లాభంఏమిటి?
విద్యార్థి:—అయ్యో, నాహా! అదే తెలుసుకోవాలనని ఉండండి.

మంతు

గ్రామముడు:—అయ్యో, నాభాంకిచ్చిన మంచో, నా అవుకిచ్చిన మంచో స్వప్నంగా వ్రాసుంది. లేకనాడే, ఆవుకు ప్రమాదం చేస్తుంది.

వైద్యం

కృష్ణయ్య:—మీ అబ్బాయి వైద్యంలో తయారవుతున్నాడా?

శరభయ్య:—అప్పుడే చిన్నల్లలలోగాలకు వైద్యం చేస్తున్నాడు. పెద్దవాళ్లకు మండియ్యడానికి ఇంకా కొంత కాలం పట్టుతుంది.

విచారం

ఒకడు:—ఎందుకు విచారంగా వున్నావు?

ఇంకొకడు:—నాకు మల్లయ్య డబ్బు బాకీవున్నాడు. మల్లయ్య, బాకీలు వసూలు చేసిపెట్టే సంఘానికి ఏజెంటుగా ఉన్నాడు. నాబాకీగూడ వసూలు చేసిపెట్టమని కోరాను.

ఒకడు:—తమానా చేతేదే? అందుకేవున్నాడు?

ఇంకొకడు:—వసూలుచేసానని చెప్పి, తనఫీజాకింద వసూలుచేసినసొమ్ము జమకట్టానని వ్రాశాడు. ఏం చెయ్యాలి నో తోచకుండావుంది.

తివాచి

న్యాయవాది:—మీవద్దనుంచి ప్రతివాది తివాచి కొన్నట్టు, వ్రాతమాలమయిన ఒడంబడిక లేదుగా?

వాది:—రొట్టె కొంటే ఒడంబడిక వ్రాస్తారా అండీ?
న్యాయవాది:—రొట్టెమీద ఎవరూ పూర్చారు.

వాది:—తివాచిని ఎవరూ తినరండీ.

కోర్టుకే తరపు

జడ్జి:—ఎవరక్కర బిర్గిగా అరుస్తున్నారు?
బర్రోతు:—ఎవరో లోపలికి రావలెనని పోట్లాడుతున్నారండీ.

జడ్జి:—అయితే, నెట్టివెయ్యి.

కోర్టుగా, వాడులోపలికివచ్చెను.

జడ్జి:—మళ్ళీ ఎవరు అరుస్తున్నారు?
బర్రోతు:—ఇందాకటివాడేనండీ.

జడ్జి:—వాడికి ఏంకావాలి?

బర్రోతు:—బయటికి పోతానంటున్నానండీ.

జడ్జి:—అయితే పోనియ్యకు.

పెద్దమనిషి

పకీలు:—పెద్దమనిషి అంటే ఎవరు?

సాక్షి:—ఈమధ్య ఒక ఆయన పెద్దబంటుగాను, అద్దకు తీసుకుని అద్దెయ్యవ్వకుండావెళ్లి పోయినారండీ. అటువంటివారిని మేము పెద్దమనిషి అంటామండీ.

పాట

ఒకడు:—ఏమయ్య, సంగీతం చాలాచక్కగా పాడుతాడని అంటివే?

ఇంకొకడు:—నేను అట్లా అనలేదు.

ఒకడు:—అయితే ఏమన్నావు?

ఇంకొకడు:—చక్కని సంగీత పాటకుడన్నాను.

నవరస బంగారు గట్టిగాజులు

జత 1 కి మహారీ రు 4-0-0 మాత్రమే
దేవుడు కట్టించేయబడినది. అద్భుతమయిన పని తనము. అనేక రకములలో గలవు. నవరస బంగారు గారంటి యెన్నడయినా కరీ మీ కవరము లేనియడెల్ల నవరసబంగారు ప్రకారం సొమ్ము వాపను యివ్వబడును. కోరువారికి క్షేట్రాధిపతియగు గౌరవమును.

2452-1 228

గోల్డెన్ గేట్ మేనుపాక్షిరింగ్ కో
19, వనరే ము కేయ్యములగిరి, సామకాంతులు, మదరాసు

విశ్వవిద్యాలయముల ప్రయోజనమును చేకూర్చుట నరికా
గలిగిందనినా అచిరకాలముననే అశ్వద్భుతమును పరివర్తనము
లొనగగలదు. వ్యాధి వారిద్రవ్యము మున్నగు నరిష్టములన్నియు
నివారితగవగలవు. మానవులలో ఉన్న రోగానము బలీకృష్టినిందగగ
వు. అది అత్యంత ప్రభుత్వం ప్రకారంగానే ఉంది.

10

ఆ హ్వ న స ం ఘా ధ్య క్ష, అ ధ్య క్షో ప న్నా స ము లు

శ్రీ యుత ఆత్మకూరి
గోవిందాచార్యులవారి
స్వాగతోపన్యాసము

రచనలో ఆంధ్ర వేయబడిన దేశీయలన్నియు నిట్లుపేక్ష
విహించుచుండినను అధికారబలతోనేను లయ్యల దౌర్జన్యము
పన్నులయ్యల శ్వేతజాతులమద్రము తిమ్మ తామిడిను బల
పఱచుకొనుచున్నది. ధ్రువప్రజల శస్త్రదీక్షిణి తన అధికార
మునుండి దాటిపోతుండ నుచుటకై విశ్వప్రయత్నములు
చేయుచున్నారు.

కాని అట్టి ఉత్తమస్థితి లభింపకున్నచో ఎం
వ్యక్తులగుగాక, వాటికొక కాలగ్రసుమహాసభ రాజీ
యయి పతనమగుదు. గతకాలగ్రసు వాటినుండియు కొం
నాయకులు కాలగ్రసునుండి విడిపోవుచుండుటయు అవ్య
కొక కాలగ్రసుమహాసభయే రాజీలకు దిగుచుండుట
అచారమైనది. ఎంతటి ఘనమైన నను త్యాగమూర్తులైన నవ్వ
కొకమహాసభయే తలయొగుచుండుట దురాచారము. ఏ
జీవాని సజీవమె యుండవలెను. నియమముల జవాబులుచు

యనుపేర రాజీలకు గడంగరాదు. అట్లుగడంగుట శృకానాంతి యనిపించుకొనును. అందు ముఖ్యముగ నేమి ఉద్దేశ్యకారకవాదంతో నియమాలంబన లేకుండ ఎట్టిరాజీగాని యగుటకు పిలువగోచరించదు. నిరాకరణ కార్యక్రమములో ఎన్నికలలో పాల్గొని ఎన్నికలయనసిక్కుబునే స్వీకారములో పాల్గొనుట కాంగ్రెసుమహాసభయందు ప్రజలకుగల నిత్యాసమును సమూలచ్ఛేదము చేయుటయగును. అంతియేగాక కాంగ్రెసుమహాసభ పుట్టిననాటినుండియు ఏదోయొకటి ప్రభుత్వ సుయ్యంధులను ఖండించు సంస్థగానే యున్నదిగాని ప్రభుత్వముతో నెన్నడును ఐక్యముకాలేదు. నేడు మంత్రిపదవులను స్వీకరించుటయన న్యక్తులేగాక ఎన్నికలు కాంగ్రెసుపక్షమున జరిగియుండుటచే దేశీయమహాసంస్థనకు ప్రభుత్వభాగముక్రింద చేసివేసినవారమగుదుము. అంతకన్నను ఆత్మనివాళిసకరము వేరుండజాలదు. కాని ఇట్టి ఉద్దేశ్యనిరాకరణము మనమదరాసు రాజధానియందలి ప్రత్యేక పరిశీలనబట్టి కొంతమందికి ఆశాభంగము కలిగించు ననుట నాస్తవము. అధికసంఖ్యాకులుగ నున్న కాంగ్రెసువారు నిరాకరించుచో మరల పానగలు ప్రభుత్వము అధికారము వహించునేమోయని భయానకములై యున్నారు. ఏరుగతరసంవత్సరములనుండియు గావించిన దుర్నిత పరిపాలనయే ప్రజలలో నింతటి భయోత్పాతము కలిగించినది. ఈ పక్ష సభ్యులు గానుండి మదరాసు శాసన భాగ్యక్షులు డెప్యూటీ ప్రెసిడెంటులు వెనుకటిమంత్రిలు ప్రస్తుతమంత్రిలు ఇంకను పలువురు అనుగులు ఎన్నికలలో నిరాకరింపబడుట ఈపక్షమునందుగల యాసడింపు, ఆవిశ్వాసము, ప్రశస్తిమనమునే యున్నవి. ప్రజలచే ఆంక్షచేయబడి అనుచరులులేని నాయకులుమాత్రమే గల ఈ పక్షము మరలఅధికారమున కెక్కువచ్చును? ప్రభుత్వములు బహుభాగ్రతతో పదిలపడున నాతురపడించుచు వారి రాజకీయ శాస్త్రమునకే (Constitution) విరుద్ధము. ఎంతటి అవినీతి ప్రభుత్వమైనను ఈపక్షమునకు మరలమంత్రిపదవుల నీయజాలను. లార్డు గోష్టా ప్రభువుగా రిమిడ్జ నొసరిన యుపన్యాసము లలో సత్యంబుమే యున్నదని తలంపబడుచో ఈ జప్తిను వర్జమునకు ఉద్దేశ్యములు ఒకగవడ వని మనంతుల మనమే నిరారణ చేసికొనవచ్చును.

ఒకవేళ మనరాజధానిలోను తదితర రాష్ట్రములలోను గూడ ఇట్టి కులకక్షలు పెంపొందించు పక్షమునకే అధికారదుర్వినియోగము చేయుపక్షములకే మరల మంత్రిపదవుల నొసంగబడుననియే వాదసాకర్యమున కంగీకరింతుము. అయినను మన దృష్టి అసభ్యంతము చేయబడుచున్న మునిసిపాలిటీలు, తాలూకాహోదలనుండి సర్వకర్తవ్యసమూలచ్ఛేదక మగు స్వరాజ్యసమస్యపై ప్రసరింపవలసి యుండును. ఆ సమస్య పరిష్కారమునచో ఇ వన్నియు వాటియంతట. అవియే పరిష్కార మగును. అట్లుస్వరాజ్యసమస్యను త్వరలో పరిష్కారముచేయు విధానము నాలోచింపవలెను. అట్టికార్యమునకు మూలములను భిన్నము కలుగకుండ ఏపక్షముతోగాని సంఘముండ గడంగవలయును. సర్వపక్షములతోను కొనుట అసంభవమైనను సంఘట్టణములైనను మనవిధి. అట్లు తొలి విజయవంతము కానేరములుగలవు: రెన్నాన్ని రాజ్యవాదులు. మహానవాదులను వెంకటప్పయ్య రాజగోపాలాచార్యులు, రవీంద్రప్రసాద్, రాజేంద్రప్రసాద్ ప్రభృతుల సామర్థ్యము చేశివిముక్తికై అగ్నివంటి ముకుటకు గల సంపదక వినియోగించుకొనకుండ ఒక్కనిమిషముననుండకగదు. అట్లే లాలాజీ ములవాణ్ణి, కేల్కార్జున జయకరుల పక్షమున రెన్నాన్నిపుష్కముతో సంఘట్టణయంతగదు. వీరితో సంఘట్టణ తొలగించుకొనుటయ నారిచే మరల రాజకీయముల పనిచేయుం ముకొనుటగూడ స్వరాజ్యవాదులపై నున్నది. ఉద్దేశ్యములవంకకుతోక ప్రధానమాత్రముల నేమరక అట్టికార్యక్రమ మేదయిన కలదాయని చర్చింపవలసియున్నది. కాన్సిల్లో ప్రవేశించి దేశాభివృద్ధికి అడ్డుతులువారిచేతులనుండి కాన్సిల్లను తొలగించుటకును కాన్సిల్లు నేటివీరకాయలని వాటి డింబముల బహిరంగపరచుటకును కాన్సిల్లు కార్యక్రమము చేపట్టబడినది. తదితరరాష్ట్రములలోను భారత శాసనసభలోను గూడ 1928 సం॥ ఎన్నికల యనంతరమునుండి నేటివరకు చాలవరకు ఆక్షిప్తములు నెరవేర్చబడినవి. ఈ ఎన్నికలలో మదరాసు రాజరాజధానిలోగూడ నెరవేరినవి. రాష్ట్రముల కన్నింటికి నుదాహరణముగ మధ్యరాష్ట్రము వెంగళేశ్వరులందు ద్వైత ప్రభుత్వము విధ్వంసముచేయబడి వారిదంబము బహిరంతము చేయబడినది. భారతశాసనసభలో గూడ ప్రభుత్వము కొట్టివేత (విల్) సర్టిఫికేటులమీద బ్రతుకుచున్నటుల లోకమునకు చాటింపబడినది. ఇందులకు స్వరాజ్యవాదుల నభినందింపవలసినదే. ద్వంద్వప్రభుత్వము మృతప్రాయమయినటుల టాంటూ గావించబడినది. అనుకొన్న యత్నము గట్టెక్కినది. నేడు తదుపరి కార్యక్రమమే యోచింపవలసి యున్నది.

కాన్సిల్లనుండి వెడలివచ్చుట కాన్సిల్లయందు ప్రతిష్టంభన మాత్రమే ప్రభావప్రాయమున కనుసూచుగ ప్రభుత్వమును నిర్బంధింపజాల దని ఎల్లరంగీకరించుచున్న విషయమే. అందుకొకటి సామాన్యపండితుడు ప్రభుత్వముపై సవాలుజేసి కాన్సిల్లనుండి ప్రజామధ్యమునకు దుమికెను. ప్రజలలో పనిజేసి ప్రభుత్వమును ప్రజానుకూలముగ వర్తించునటుల నిర్బంధించుచు ననియెను. నాడు కాన్సిల్లనుండి వచ్చివేసిన వెంటనే మరల యెన్నికలు వచ్చియుండుటచే ప్రజలలో కార్యక్రమము కొనసాగించుటకు సావకాశము లేకపోయెను. నేడో ఎన్నికలు ముగిసినవి. ఇక ప్రజలలో ఎట్టికార్యక్రమ మువదేశపెట్టుట యను బాధ్యత మిగిలియున్నది. నాడు కాన్సిల్లనుండి వచ్చివేసిన నాటికిని నేటికిని ప్రభుత్వము డెట్టి మార్పుగానిలేదు. కాన్సిల్లయం దన్నచో ఈవరలో సభ్యులకు గల విమర్శనాధికారము పరిశీలనాధికారము కూడ నూతనముగ శాసించబడిన నియమములనుబట్టి పోయినది. కాంగ్రెసు కార్యదర్శియు, స్వరాజ్యపక్ష కార్యదర్శియు నగు ఎ. రంగస్వామి ఆయంగారు నూతననియమములు మింట్మాత్రే సంస్కరణముల శాసనసభయందు గల పరిశీలన విమర్శనాధికారములు గూడ తొలగింపబడిన వని సహేతుకముగ నిరూపించిరి. ఈపరిశీలనలలో కాన్సిల్లలో నుండుటకన్న కాన్సిల్లు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునే కొలదిమార్పులతో నిర్ణయించుకొనుట సమంజసము. కార్యక్రమము కాంగ్రెసువారులు కాన్సిల్లలోనికి బోయి ప్రశంసనూ చేయునందుననే దేశము తమవెంట నున్నదని ప్రభుత్వమునకు దెలుపుచు ప్రజలలో పనిచేయుటకు వెళ్లుచున్నామని చెప్పి బయటకువచ్చివేయవలెను. ఇట్లుచేయుట ప్రతిష్టంభనలకన్నను ప్రభుత్వ దంబాచారమును వెల్లడించును. అధికసంఖ్యాకులు లున్నను అల్పసంఖ్యాకులనుగూడ ఆచరణయోగ్యమే. ప్రస్తుతకాన్సిల్ల నిర్మాణమును బట్టి వర్గింపు మెజారిటీ లేకుండ చేయుటకు సావకాశము లేదు. ఎన్నికసభ్యులలో అధికసంఖ్యాకులను సభ్యులుబయటకువచ్చివేయుచో కాన్సిల్లు, గవర్న మెంటువారి సభ్యులచేతనే జరుగుచున్నదనియు ప్రజాప్రతినిధులు లేరనియు వెల్లడియ్యవలెను. అంతకన్నను ప్రభుత్వమును నడిపిధిలో నిలబెట్టుటకు మేము కావలయునా? అల్పసంఖ్యాకులనుచో ప్రతిష్టంభన లెట్లును చేయజాలరు. స్వతంత్రవాదులుగాని రెన్నాన్నిపువాదులు గాని ఉద్దేశ్యములను స్వీకరించుచో అల్పసంఖ్యాకులు గల కాంగ్రెసువారులకు ప్రతిష్టంభనల చేయుటకు ఇతరపక్షములేవియు తోడ్పడవు. ప్రతిష్టంభనలచేయక కాన్సిల్లనుం దున్నచో మంత్రిపదవులు కెన్నావారికి సహాయమైనచేయవలెను. లేదా ఎటుగానూ నూరకుండవలెవచ్చును. ఊరకుండుటకు అచ్చటనుండ నిరసన అగత్యమే లేదు. కాని ప్రజాయత్రాశులబట్టె నాడించుచు ప్రభుత్వశాఖల బట్టెను నిరాకరించుటకు ఇంక ఏమిండులు, మొదలనవర్గము తోడ్పడవచ్చును. కాని అట్లు ప్రజాయత్రాశుల బట్టెను నెప్పుడు ఆమోదించితిమో అప్పుడే నిర్దిష్టరంగుల నామోదించినవార ముందుము. అట్లెన్నడునామోదింపజాలము. కాన అల్పసంఖ్యాకులు వచ్చివేయుచో చేయగల కార్య మేమియును కోల్పోము. ఇట్లు బయటవచ్చిన పిమ్మట ఏప్రత్యేక డిల్లనుకగాని మరల లోనికి పోరాదు. డిల్లలపై చర్చకు పోకుండుటచే దేశములో నుసగుల బయలుదేశకమానవు. భారతశాసనసభలో కరెన్సిబిల్లును, మదరాసు శాసనసభలో ఇరిగేషనుబిల్లు రీకెటిలుమెంటు మొదలగు విషయములును, ఇట్లే కొన్ని తదితరరాష్ట్రములలోను ప్రాముఖ్యపుబిల్లును రానున్నవి. ఇవి ప్రాముఖ్యమైనవిషయములే. కాని భారతభాసనసభలో గత మాడునంవత్సరముల నుండియు ప్రజాప్రతినిధులు వలదనుచున్నను ఎట్లు శాసనములు గావించినదియు ప్రజలలో ప్రచారము చేయుచో స శయములు పోగొట్టుచున్నవి. కరెన్సిబిల్లుగూడ ప్రజాప్రతినిధులు రేపియో తగ్గించుచున్నను ప్రభుత్వము తగ్గింపదని దానిచిహ్న లేరు జాపులేయచున్నవి. ప్రజలువదనుచున్నను ప్రజావిశ్వాసములేని సభ్యుల నియమించి ప్రభుత్వము యిష్టమువచ్చిన రిపోర్టును మెజారిటీతో న్రాయించుకొన్న ప్రభుత్వము దానిని శాసనసభ త్రోవవేసినను పునరుద్ధరించుటకై వెనుదెను. అట్లే మలబారు, తెనెన్సిబిల్లుపై కలముబాటు పెట్టిన ప్రభుత్వము ఇరిగేషను బిల్లులో నూత్రము ప్రజానుకూలముగ వర్తించునని విశ్వసింపజాలము. అందుల కింతవరకును ప్రభుత్వమువారు గావించిన జిహ్మల మారియెత్తలే సాక్షి. రీకెటిలుమెంటు సందర్భమునకూడ తంజావూరు మిరాసీదారులవరిత్రమున్నటిదే. అట్లే యితరప్రదేశములందుగూడ ప్రజాభిప్రాయమునకు విరుద్ధముగ శాసనములను కొనసాగించుకొనగలరు. ప్రభుత్వనిరంకుశమును కొనసాగించుటకై ఎట్టిచక్కత్తైనను గావించుటకు వెనుదెను. కాన రీప్రమగు ప్రచారము చేయబడుచో కాన్సిల్లసానములుఖాళీగానుంచుటవల్ల ప్రజలహక్కులనుస్వరాజ్యసాక్షులు కాపాడలేదను దురభిప్రాయము కలుగజాలదు. మరియు నిట్టిచట్టములుగాని నిర్బంధశాసనములుగాని ప్రభుత్వమువారిచే ప్రవేశపెట్టబడినపు డెల్ల శాసనసభ్యులెల్లరు వెలుపల సమావేశమై అభిప్రాయములను చర్చించుకొని ఓటరులకును, ప్రభుత్వమునకును లోకమునకునూ

బహిరంగపరచుచుండవలెను. అట్లు బహిరంగపరచుచుండిన ప్రజలలో దురభిప్రాయములకు తావుండదు. ప్రభుత్వము మానవ్రతమే అంగీకారసూచక మని ప్రజాప్రతినిధులందఱు అనుకూలరను దురభిప్రాయమును వ్యాప్తిచేయజాలరు. ఇట్లు స్వాధీనపరచుకొన్న సానములనుఖాళీగానుంచి బయటకువచ్చివేయుచో కాలమంతయు ప్రజలలో బనిచేయుటకు నుపయోగింపవచ్చును. రెన్నాన్నిపు వాదులతో సంఘట్టణ తొలగును. ఎప్పటికయినను మనలో చేతకమానరను మిత్రభావముతో అభిప్రాయభేదములునుపరస్పరము మన్నించుకొనుచు ఎవరికార్యక్రమమును వారు నిరాటంకముగ కొనసాగించుకొనవచ్చును. మంత్రిపదవులయందు దున్నంతకాలము విదేశప్రభుత్వముతో నైక్యముగాక దేశభక్తితో మెలగగల ధైర్యస్థైర్యములు ములు వీడకుండురుగాకయని యాశించుచు కాంగ్రెసువాదులు ప్రజలలో పనిచేయుచు ప్రజాభక్తిని విజృంభింప జేయగలరు. పన్నుల నిలుపుదల గత మాడునంవత్సరములనుండియు భారతశాసనసభలో బట్టెలు నిరాకరింపబడినవి. అయినను ప్రజలకు బాధ్యత వహించని ప్రభుత్వములచే కొనసాగింపబడుచునే యున్నది. (No tax without Representation) ప్రాతినిధ్యములేనిదే పన్ను లేదు. అనునూత్రము ప్రతినిధులుఅనుటనం దుంచవలసియున్నది. కాని ప్రజలందఱును అట్లు స్వరాజ్యసమస్య లేలవరకును పన్నుల నివ్వకుండునుండగలరని చెప్పసామానింపను. ప్రజలిప్పుడు సంసిద్ధులుగ లేరని యారాకొనుబయ్యతగదు. అట్లారకొన్నచో ఎన్నటికిని సంసిద్ధులు కాజాలరు. నీటిలో దిగకుండ ఈతవచ్చుటెట్లు? క్రమక్రమమున సిద్ధము చేయవలెను. శాసనసభలనుండివచ్చివేయుసమయమునకు పన్నులనిచ్చుకాలమెయుండును. వెంటనే ఆపుదల చేయించు ప్రకారము సాగించుటకు వ్యవధియుండదు గాన మార్పికిస్తీ సామ్యము నెలాఖరువరకు నిలుపుదల చేయించవలెను. ఏప్రియలు 1-వ తేదీని అందఱును జప్తులపైమాత్రమే చెల్లించవలెను. జప్తుల కిచ్చుటకు కారణము నేవనలు డిమాండు కారణముగనుండవలయును. అట్లేపన్నులకాలములో ఆయారాష్ట్రముల జరుగవలెను. అట్లుచేయించుచో నేవనలు డిమాండుపై ప్రజలస్వధృవంకల్పము క్రియారూపమున ప్రభుత్వమునకును లోకమునకును వెల్లడింపగలిగిన వారమగుదుము. ఈకొలదికాలమయినను పన్నులను నిలుపుదలచేసి జప్తులపై నిచ్చుటకుగూడ ప్రజలు సిద్ధముగలేరని ఎవరును అనజాలరు. ఎన్నికలలో గొంపోబడిన కాంగ్రెసుసంఘము ప్రజలమనస్సులలో నింకను తరుణవయస్సునం దున్నది. మనమిప్పుడే కార్యక్రమము పెట్టినను ప్రజాహృదయము నాకర్షింపవచ్చును ఈ స్వల్పకార్యక్రమము నాకర్షించుట సునాయాసము. హిందూమహామండ్యదీయమై ఏకార్యక్రమములోచించినను హిందూమహామండ్యదీయమై త్రియోచింపకతీయము. విదేశప్రభుత్వము మైత్రికై యత్నింపదు. హిందూమహామండ్యదీయమైత్రికై యత్నించుటయ నభారతవర్షమున విదేశబ్రిటిషు ప్రభుత్వము తమ పరిపాలనను కొనసాగించుకొనుటయ నెండును పరస్పరవిరుద్ధములు అని మహాత్ముడు వ్రాసినటుల ఎంత యత్నించినను ఆసమస్యగూడ స్వరాజ్యసమస్యతోనే పరిష్కారము కాగలదు. లార్డు ఇర్వినుగారు హృదయపూర్వకముగ హిందూమహామండ్యదీయకలము లంతరింపజేయవలెంచుచుండవచ్చును. అయినను ననునెనుకటి హిందూదేశరాజ్యాంగకార్యదర్శి లార్డు పీలుగారు చెప్పినటుల పరిపాలనాయంత్రభాగములే కలహముల రెచరీ గొట్టుచునేయుండును. గ్రామమునసబు మొదలు స్టేటుకైకల గావనకు విభజించిపరిపాలించుపద్ధతి (Divide and Rule) ఈస్తుండినూ కంపెనీనాటనుండియు జీర్ణించియున్నది. దీనికి ప్రజలలో ఈసఖ్యతావశ్యకతనుసోదర భావమునుతీరముగ వాటిపింపజేయుటయే ప్రజానాయకులు చేయవలసినపని. 1921 లో అట్లుజరిగియుండుటచే మైత్రి సిద్ధించినది. తదుపరిదస్తావధులు ప్రభుత్వక్రమరాయణలు శాసనసభలనుండి తరిమివేయబడి ప్రజలలో నీకలహబీజములు నాటిరి. కాన్సిల్లయందు దీనికిసంబంధించిన కొన్నిచర్చలుగూడ ఈవిషయములకు దోహద మొనరించినవి. ఈవిషయాయువులను విజృంభింపజేసినవి. నేడు వరల నాయకులు ప్రజలమధ్య తిరుగాడజొచ్చి కాంగ్రెసు సంఘమును సంఘభావ ఆనశ్యకతయు ప్రబోధము సూపుచో ప్రజాసామాన్యమున వికమత్వము కుదురును. మనము నిరూపింపనున్న పన్నులనిలుపుదల కార్యక్రమము కొలదిదినములకు సంబంధించినదే యగుటచే నెరవేరుటకు ప్రతిబంధకము లుండవు. కార్మిక సంఘములు కల్లుపాటల బహిష్కారము ఈకార్యక్రమ మయినవెంటనే మధ్యపానబహిష్కారమునకై యత్నించవలెను. ప్రజాసామాన్యమునందుగూడ స్వదేశానురక్తి పెంపొందింపవలెను. కార్మికులను కల్లుసారాత్రానకు మొదలగుదురభ్యాసములనుండి తొలగించినగాని అయ్యది సాధ్యపడదు. ఈదురభ్యాసము కార్మికల కల్యముల సంయతము భక్షించివేయించుచుండును. ప్రభు

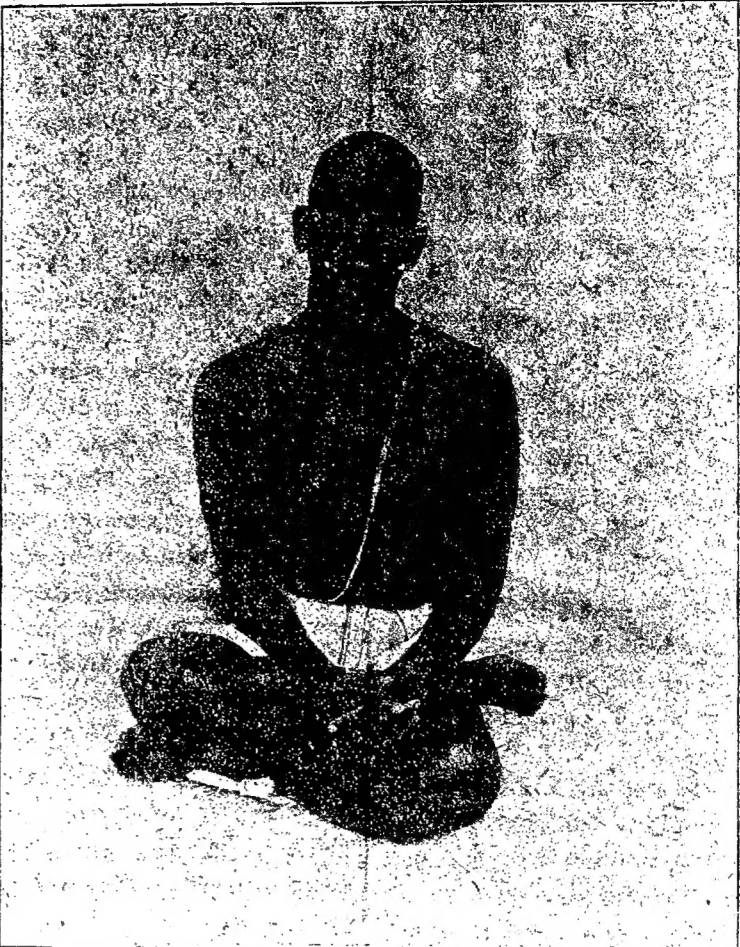
త్యము సంపూర్ణ మద్యపాన నిషేధమునకై తనంతట తాను యత్నింపడు. గత ఆరువత్సరముల నుండియు ఏరాష్ట్రముగాని సంపూర్ణ నిషేధమునకై దానితీయలేదు. సగటున మనిషి 1 టికీ సూటికి రు 80 లయినను ఆదాయములేని మనదేశమున కల్లలకు మదరాసు బాజుగానియందు రు 1-8-7 లను, బొంబాయియందు రు 2-2-9 ల బెంగాలునందు 0-7-1 సెం॥ రాష్ట్రములందు 0-4-7 పంజాబునందు 0-7-7 బర్మాయందు 1-0-4 బీహారు బరిస్సాలలో 0-8-7 అస్సామునందు 0-13-8 మధ్యరాష్ట్రములందు 0-15-0 పశ్చిమోత్తర రాష్ట్రములు 0-5-8 ఢిల్లీయందు 0-15-0 లను మనిషి 1 టికీ త్రాగుటకై ఖర్చుపడుచుండగా ఎంతటి దరిద్రావస్థయందుండిరో యోచింపుడు. విద్యలేకుండు టయే గాక ఆరోగ్యమును కోల్పోవుటయేగాక దరిద్రదేవతకు పుట్టినిండ్లుటయే గాక మానవత్వమునుండి గూడ తొలగుచున్నాడు. వీరిని దురవస్థనుండి తొలగించుటకుగాను ఒకనంక కార్మికసంఘమును నియమింపవలెను. కార్మికసంఘముల మా లమున వీరివిద్య ఆరోగ్యము మొదలయిన వాటికొరకై పాటుపడుచు మద్యపాన నిషేధమును గురించిన నైతికప్రచారము జేయవలెను. వేతాక వంక ప్రభుత్వమువారిచే గావించబడు కల్లు సారాయిల వేలములు ఎవరును పాడకుండ ప్రచారము చేయవలయును. ఈరెండును జరుగుచో కార్మికుల దురవస్థ కొంతవరకు గట్టెక్కును. కాంగ్రెసుసంస్థ ఈపని చేపట్టి కొనసాగించుటవల్ల కాంగ్రెసుపై భక్తి దేశముపై అనురక్తి కార్మికులయందు దుడయింపకమానదు. రైతులతోపాటు కార్మికుల విశ్వాసముకూడ చూడగొనుచో శాసనోల్లంఘనకు పునాదులు వేసిన వార మగుదుము. పాశ్చాత్యదేశములయందలి కార్మికులకును భనాధికులకును మధ్య జగురుచున్న పోరాటములును తన్మూలమున గలుగుచున్న సమైక్యత్వమును వాటి నీభిత్వప్రదర్శనములును మనదేశమునకూడ ప్రబలకుండ నీప్రయత్నము చేయవలసియుండును. అట్లుచేయుచో అన్నితరగతుల జనుల మధ్యను సంఘీభావము గూర్చుటకై కాంగ్రెసుసంస్థ క్రితవంతము కాగలదు.

ఖద్దరు

కార్మిక సంఘముల నిర్మాణమునకును వాని యభివృద్ధికి ని, ఖద్దరుఉద్యమ మెంతయు తోడ్పడును. కార్మికసంఘముల ద్వారా ఖద్దరు వ్యాప్తి విశేషముగ జరుపవచ్చును. గత సంవత్సరమున ఖద్దరు ఉద్యమము 60,0897 గురు వడుకువారు కార్మికుల నాకర్షించినట్లు మహాత్ముడు ప్రకటించిన లెక్కలవల్ల తెలియుచున్నది. 2587 గురు శేతగాండ్లు కూడ పనిచేసిరి. 1,90,08084 రూపాయల ఖద్దరు 1924-25 సంవత్సరములో తయారయినది. ఈలెక్కలములమున ఇదివరకు ఖద్దరుఉద్యమ మెట్లు దినదినాభివృద్ధి చెందుచున్నదో తెలియగలదు. రత్న గర్భయని పేరించినను కోట్లకొలది పురుషులు అన్నపానాదులు లేక ఎంతమందియో తిరుగాడుచుండిరి. వీరికందఱకును వృత్తిని కల్పించి తృప్తిని నివారణ చేయవలెనన్నచో ఇంకను చాల పని జరుగవలసియున్నది. తీవ్రముగ జరుగవలసియున్నది. సా లునకు 70 కోట్ల రూపాయలు విదేశీ గడ్డకొట్టకై పరదేశములకు ఎగుమతిచేయుచున్నారు. అందు సుమారు 2 కోట్ల రూపాయలే ఖద్దరు రూపమున అరికట్టి పాత్రికడుపును బాదుకొని అల్లాడు సోదరులకు అన్నము కల్పించితిమి విదేశమునకు ఎగుమతియగుచున్న ఈసామ్యునంతను. అరికట్టి దేశమునందలి పేద ను తొలగింపవలెనన్నచో భారతదేశ మంతయు తదేశనిష్ఠతో తదితర కార్యములనన్నిటికన్నను మిన్నగ చేపట్టినచే గాని కొనసాగ నేరదు.

నిర్మాణ కార్యక్రమము- ఆశ్రమములు

ప్రచారములన్నిటితో ఖద్దరు ప్రచారము మాత్రమే గాక అస్పృశ్యతా నివారణ ప్రచారము జాతీయవిద్యను గురించిన ప్రచారము గూడ చేయవలెను. అస్పృశ్యతా నివారణయు ఈమాడును క్రియారూపమున జరుగవలెనన్న ఆశ్రమముల మూలమున విరివిగా కొనసాగ గలదు. సబర్కత్తి, వార్ధా, త్రిచంగుడి సీతానగరం మొదలగు ఆశ్రమముల మూలముననే నిర్మాణ కార్యక్రమ మంతయు కొనసాగింప బడుచున్నది. నిర్మాణ కార్యక్రమము విస్తారము జరుగవలెనన్న అచ్చటచ్చట ఆశ్రమములు స్థాపింపవలయును. నేడవచ్చటచ్చటనున్న జాతీయవిద్యాలయములు కూడ ఇట్టి ఆశ్రమములైకింద మార్పు చెందవలయును. భాషావిషయకజ్ఞానప్రబోధము మాత్రమే గాక అస్పృశ్యతా నివారణ ఖద్దరు పరిశ్రమయుకూడ జాతీయ పాఠశాలలు నిర్వహించవలెను. తను జీవితమంతయు దేశారాధనయందు మాత్రమే చేయుదుమును దృఢపంకల్యాల నీ నూత్రమములయందుంచవలయును. అట్లు చేయుచో 1921 వ సంవత్సరమున విదేశీ

శ్రీయుత బులుసు సాంబమూర్తి గారు
ఏలూరులో జాతీయపతాకోత్సవమును ప్రారంభించిరి.

శ్రీవిద్యను విసర్జించి వృత్తిని త్యాగముచేసి ఆస్తులను కోల్పోయి మాతృపాదముల కంజలిమొక్కుచున్న పలువురు దేశభక్తులకు పని కల్పించిన వార మగుదుము. దేశారాధకబృందమునకు నేటి ఆర్థికసమస్యయు తీటును. అస్పృశ్యతానివారణముచలన పంచములను నూలు నడికించుట నేయించుట ఉచితవిద్యలవల్ల కార్మికులను ఖద్దరు ప్రచారమువల్ల వస్త్రకల్పాపారులను మాన్గ దర్శకమగు స్వాస్థ్యత్యాగజీవితమువల్ల విద్యావంతులను ఈ ఆశ్రమములు ఆకర్షింపగలిగి యుండును. మానవసంస్కృతియమునకై నియమములుగాని నియమములకై మానవసంస్కృతి పుట్టినదే ఆచరణరూపమున వ్యాప్తిచేయగలుగుదురు. విదేశీవస్తులను మాచినచో నాజర్మను పౌరయులులో నోప్పినచున్నది. జర్మనీదేశము డన్నటుల విదేశీగడ్డపీటిక మాచినచో నాభారత పౌరయులు దహించును. అనునంతటి స్వదేశాభిమానము ఆచరణరూపమున దినదినాభివృద్ధి గావించగలుగుదురు.

విద్యయన మానవసేవయే యని మాతృదేశసేవకై పంప బడుచున్న యువకబృందము చూపఱులకు హితముగఱపుచుండును. విహికాముషిక్యకసుఖంబుల రెండిటికిని గూడ తాపలమై భగవదారాధన దేశారాధన రెండును మా శ్రీభవించిన ఆలయములై ఆశ్రమములు నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహింప గలుగును. సనాతనభారతవనమును గూడ నూతన సందేశములు ఆశ్రమముల మూలముననే వ్యాప్తి గావించబడుచుండెడివని పురాణేతిహాసములు సుబోధకము చేయుచున్నవి. మఱియు అవసరమగుచో ఉరి సందభములకైన ఆలింగనము గావించుకొను దేశారాధకులు ఒక్కచోట నెప్పుడు మాతృనాజ్ఞకై ఎదురు చూచుచుండురు. కాన నిర్మాణకార్యక్రమ నిర్వహణమునకై అచ్చటచ్చట ఆశ్రమములు స్థాపించు యంతయు ప్రశస్తము.

మహాత్ముని నాయకత్వము

నేడు లోబర్చుకొనిన కాన్సిలుస్థానములు ఖాళీగానుండుట పన్నుల నిలుపుటలచేయుట మద్యపాననిషేధము కార్మిక సంఘనిర్మాణమునిర్మాణకార్యక్రమము. ఈకార్యక్రమముఒక్క సంవత్సరమునరకు నిర్ణయించుకొనవలెను. ఈ కార్యక్రమము నిరూపింపబడుచో మహాత్ముని అనుగరవస్థమును స్వరాజ్య వాదులును ఏకము కావచ్చును. ఎట్లా ఒక్క సంవత్సరము అజ్ఞాతవాసము గడవగోగితిమి. మహాత్ముని సంవత్సరనియమము పూర్తియయినది. రాజోపు కాంగ్రెసుదందు ఈకార్యక్రమము నిరూపణగావించి దేశమంతయు నొక్కపెట్టున మహాత్ముని నాయకత్వము నాచ్యోనింపవలయును. సనాతన భారతవనమును నడపినది కూడ మహాత్ముడే. ఆధునిక భారతవనమును నడపునదికూడ మహాత్ముడే. మహాత్మురహితుడును సర్వసంగపరిత్యాగియు స్వాస్థ్యరహితుడును యోగియు భోక్తావరపురుషుడును అగు మహాత్ముడే నడువలసి యున్నది. లా ఆర్డరు, రాజద్రోహము అను ప్రభుత్వస్వనిని భారతవనమునందు అంత మొందింపవలెను. అందులకు శాసనోల్లంఘనమే దివ్యస్త్రము. లోకముల నన్నిటిని ధీతావహమునరించుచున్న మార్గముం

త్రముల మొదలు మొక్క కోగొట్టుటకు సర్వశక్తిసంపన్నమగు సత్యాగ్రహమొక్కటిగలవని చాటింపవలసి యున్నది. దాని ప్రయోగోపసంహరణమునకు మహాత్ముని విధిక్రమము గాన మనమీకార్యక్రమము నిరూపించుకొనుచో మహాత్ముడు నాయకత్వము వహించునను నాశ గలదు. గౌహతీ కాంగ్రెసుకు అగ్యక్షతవహింపనున్న శ్రీమాన్ శ్రీనివాస అయ్యంగారు కాన్సిలుస్థానమును వశపరచుకొని ఖాళీగానుండవలెనను తీర్మానమును గగనా కాంగ్రెసునందే యుపపాదించిరి గాన నాది అగ్యక్షతక్రిందనే నేడైన ఆకార్యక్రమ మాచరణలోనికి రాగలదని నిలపించుచున్నాను.

స్వదేశసంస్థానములు

జిమ్మ ఇండియాలో నీకార్యక్రమ మాచరించుచున్న ప్రజలమస్థితి తొలపించు కార్యవిధానము నెలయును. సంస్థానముల నిరంకుశతా దుష్కరీ ఈసాగున బ్రిటిషు ప్రభుత్వము తన యధికారమును ఇది సంస్థానముల నరికును గమనించి స్వదేశిరాజులను పరిపాలనాభానమును నిర్దుష్టముగావించుట సమంజసము. ప్రసంస్థానముల నట్లు కోరవలయును. బాధ్యత సేర్పరచి క్రమక్రమముగా నములలో పెట్టబడునట్లు కోరవలయును. ఆకోరికను సంతానాధీశులు మన్నించునట్లు చేయుటకై సంస్థానముల ప్రజలచే నాందోళన జరిపించు బాధ్యత కాంగ్రెసు మహాసభ వహించవలెను.

ఈనూపలనియు శ్రీయుత కందుల వీరరాఘవస్వామి నాయుడుగారి అగ్యక్షతక్రింద నవిస్తరము చర్చింపబడి తీర్మానింపబడునని యాశించెదను.

అధ్యక్షులు

శ్రీయుత వీరరాఘవస్వామి నాయుడుగారిని ఆంధ్ర మహాజనులకు నేడు నూతనముగా పరిచయము జేయవచ్చురలేదు. 1921 వ సం॥న స్వామినాయుడుగారు మహాత్ముని ఆజ్ఞానువర్తియై న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించి కార్యరంగమున ప్రవేశించిన స్వాస్థ్యత్యాగి. ప్రభుత్వనిరంకుశతను ధిక్కరించి ఖైదునకు పోయినధిరుడు. చిరకాలమునుండి రాజకీయమున పనిచేయుచుండిన అనుభవజ్ఞుడు. ఈసునదాతా తామెల్లరచే నీ మహాసభ కన్యకులుగ నెన్నుకొనబడి ఆయన అగ్యక్షతక్రింద నేడిచ్చట ఈమహాజనసభ జరుగుటకు సావకాశము గడిగించిన ఆంధ్రమహాజనులు వందనీయులు.

మహోక్తమారు తామెల్లరకు సుస్వాగత మొనంగును శ్రీస్వామి నాయుడుగారిని అగ్యక్షత వహించుటకు కోరుచున్నాము.

మండేపూతరమ్మ.

దేశమునందు కాంగ్రెసు బలము

(౦౦)
బ్రిటిషువారికి మహదవకాశము

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాభ్యుత్థుని సందేశము

ఉద్యోగములు వద్దని ఖండితముగ చెప్పుట

నిన్న ఏలూరులో సమావేశమైన ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభయం దభ్యుత్థులగు బారిష్టరు కే. వి. ఆర్. స్వామిగారిట్లు నవనవసించిరి:—

అభ్యుత్థుల వ్యాసము

సోదరప్రతినిధులారా మిత్రులారా,
నన్నీ ఉన్నతస్థానమునధిస్థింప జేసినందుకు కృతజ్ఞుల
దెల్పుచున్నాను. నాకన్న వేయిరెట్టెక్కువ అర్హులగు దేశాభిమా
నులు ఆంధ్రులలో పెక్కుండ్రుగలరు. ఈ బాధ్యతాయుత్తరాన
మునలంకరింప నేనేమియు సమర్థుడనకానని నాకెరుక. అయి
నను యికముందు యెక్కువ శ్రమపడి దేశసేవజేయవలసినదని
కోర్కెనుటకే నాయెడలసేవకాతము జూపితిరని తలంచెదను.
సాసహాయమున యీసభను జయప్రదముగ నిర్వహింప గల్గుదు
నని నమ్ముచున్నాను.

భారతదేశము యిదివర కెల్లప్పుడును విదేశీయులచే పా
లింపబడుచునేయుండెననియు నేడు స్వరాజ్యమువచ్చినను ని
లుపుకొనజాలదనియు కొందరియభిప్రాయము. ఈవిషయమును
ముందుగ నాలోచించుముగాక.

పూర్వచరిత్ర

పవిత్రమగు భారతభూమియందు హిందువులు చేరిన
నాటనుండి విద్యాసంస్థల నభివృద్ధిజేసియు వేదాంతోప
దేశముల గావించియు దేశమును అభివృద్ధి గావించిన ఎల్లరంగీ
కరించువిషయమే. ప్రాచీనఆర్యులు దేశాభివృద్ధికెంతయు పా
టుబడి వారికాలము 5000 ఏండ్లవరకు భారతదేశము సిరిసంపద
లతో దులతూగుచుండెను. అట్టిదేశముపై ప్రభువును అలగ్నాండ
ర గ్రీకులవరకు దండెత్తినవచ్చెను. కాని ఆతను వెంటనేపారి
పోయెను. చంద్రగుప్తచక్రవర్తి విదేశీయుల పరిపాలన కిష్టపడక
అలెగ్జాండరు నేనలనెల్ల నోడించితరిమివేసెను. విరోధాభిప్రాయము అ
జ్ఞానమునందు; మునిగియున్న పుడుగూడ్డుమనదేశమునెట్టిఉన్నత
స్థితియందుండెనో మెగాస్థీనుసు వర్ణించి యుండెను. పిమ్మ
ట అశోకుడు హిందూసాసమునుండి మదరాసువరకు నాక్ర
మించి పరిపాలించెను. పాండ్య చోళరాజులు దక్షిణ ఇండి
యాలో 14వ శతాబ్దమువరకుపాలించి ఈజిప్టు రోము మున్న
దేశములతో వర్తకము సాగించిరి.

8 వ శతాబ్దమునసింధులోనొక మహమ్మదీయ
లాక్రమించుకొని 10 ఏండ్ల క్కు
బడిరి. మహమ్మదీయులు ఢిల్లీన
నుండి 1526 వరకు 300

పోరాటము జరుగుచుం
ఁడించిరి. కాని చివ
బలగముచే మహమ్మ
రాకముందు భారత
దేశముట కెట్లెసందిం
కొద్దిభాగములు మా
అనగా అనేక
ము ననుభవించుచున్న
త్రము ఆక్రమించుకొ
మగుచున్నారేమనెడ
వృద్ధిజేసి తిరిగి దేశ
నిరచుకొనినవి
భారతదేశము ఎప్పుడును
ధీనమునం దుండెను. భార
తీయులు స్వసంరక్షణ జే
నుట ఆనందర్యము.

ఆఫ్ గనులు, మొగలాయీలు యాదేశములో సావర మేర్పరచు
కొని పెంపుడుబిడ్డలవలె మనదేశమువారితో విక్రమగుటచే అం
తాము పరిపాలింపగర్హిరి. ఆరోజులలో హిందూదేశము పా
శ్చాత్యముగ దృఢముగ నుండెను. ధీరులు వీరులు పెక్కుండ్రు
గర్హిరి. ఇప్పటి బ్రిటిషువారివలె తమదేశమునం దుండియే భార
తభూమి నేలుటకు ఆఫ్ గనులుగాని మొగలులుగాని యత్నించి
నచో భారతీయులందరు తిరుగబడి వారిరాజ్యముల నంతముం
దించియుందురు. మొగలాయీలు హిందువులజన్మహక్కును తీ
సికొనినను, భారతదేశాభివృద్ధికి పాటుబడిరి. కావునభారతదేశ
ము అనేకతరమనుండి విదేశీయులచే పాలింపబడుచున్నదనుట
చరిత్రల నబద్ధము జేయుటగును.

తన మాతృభూమి, తనదారాగుతుల సంరక్షించుకొను
విషయవెనుదియుదురు? అవసరమగుచో స్వసంరక్షణార్థ
గ్రామధారవోయుటకు వెనుదియువా రీసభలో నెవరైన

గలరా? అవసరమగునపుడెల్ల భారతీయులు పౌరుషము జూపు
చుండిరి. అందుచేతనే మనయామాతృభూమియందు ప్రాచీనా
ర్యుల సంతతి యిప్పటికిని నిలచి
యున్నది. నేడుగూడ భారతదేశము స్వసంరక్షించుకొనగలము.
అవసరము రావలెనుగాని వెనుదియువా రుండరు.

మరవరాని విషయములు - యుద్ధమునాటి ప్రగతి
ములు - పంజాబుహత్యలు

1914 సం॥ ప్రపంచయుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. ఆంగ్లదేశ
ము సహాయముకొరకు ప్రాచీనమహా భారతీయులు వల్లెయ
నిరి. తమయిబ్బందులన్నియు మరచి భారతీయులు శాంతము
గనుండి చేతననంత సహాయము జేసిరి. 12 లక్షల సైన్యము
800 కోట్ల డ్రమ్ము నొసంగిరి. దేశీయ సంస్థానాధీశులు ఒకరి
కన్న నెక్కువగ నింకొకరు అధిక డ్రమ్మును సైన్యములను
ఆంగ్లేయుల సహాయమునకై క్రమమొనరించిరి. యుద్ధము జరుగు
చున్నంత కాలము భారతీయులు అంగ్ల యుండవలసిన పాలిత
జాతి వాడుకారనియు ప్రపంచములో నెల్ల ప్రజాపరిపా
లనాసంస్థల నుదరించి నాగరికావిశాకములను జన్మముల పార
దోలుటకై యాయుధము జరుగుచున్నదనియు ఆంగ్లేయులు చె
ల్లిరి. 1918 సం॥ యుద్ధములో ఆంగ్లేయులు వెనుకబడి కండ్లు
తేలినేయుచుండగ "ఆంగ్లేయుల అవసరసహాయముననే భార
తీయులు అనకాశము చిక్కించుకొననలె"నని చక్రవర్తిగారు
హెచ్చరికచేసిరి. భారతీయు లామాటనముకొని యింకనెక్కు
వనేలసంపిరి. ఆంగ్లేయుల అవసరముతీరెను. భారతదేశమునకు
గావించినవాదానము లెంతవరకు నెరవేర్చిరో జూతముగాక.

యుద్ధము ఇండియా సంరక్షణార్థము నమలుజ
రిసిరి. ప్రభుత్వమువారు తమకుతోచినవారిని
వచ్చినంత కాలము విచారణ
ధింపవచ్చును. విచారణ
గముగ కోర్టులు ప్రత్యేకసాక్ష్యము
చాల అన్యాయము జరిగెను
ని అమాయకులచాలమందిని నిర్భం
గరొగొల్పలములలో నుండుటచే జబ్బులు
తీసాయిరి.

రపులెట్లున్నట్లుమును వేరొకటి గావించదలచిరికాని
సంజూరతుండిరి. యుద్ధానంతరము ప్రజాప
రిపాలనచేసిన ఆంగ్లేయులు భారతదేశములో
గడంగెదరని భారతీయులు నమ్మియుండిరి.
మరమనందు కై జరుచుచక్రవర్తి స్వల్పమున ఆంగ్లసే
పుమాపజేసి జార్జిసార్వభౌమునికోటలో విందుజేయకుం

డ కాపాడినది భారతసేనలేగనుక భారతదేశమునకు స్వరాజ్య
ము లభించునని భారతీయు లాసపడియుండిరి. నిరంకుశాధి
కారులు గొలుసులతో కట్టివేయ యత్నముల జేసిరి.

1918 నవంబరులో యుద్ధము ముగిసెను. సంధిసంతకములు
జరిగినచో లేదో 1919 జనవరి 18వ తేదీన రపులెట్లువిల్లు ప్రకటిం
చుబడెను. ఫిబ్రవరి 10వ తేదీన నెలకుకమిటీకమిటి. మార్చి 1 తేదీన
గాంధీమహాత్ముడు సర్వోగ్రహదీక్షను ప్రకటించెను. మార్చి 18
న తేదీన భారతీయప్రతినిధులు వలసచున్నను బిల్లు కాసనము
గావించబడెను. అంత 24వ తేదీన గాంధీగారు హర్రాలు ప్రక
టించిరి. దేశముంతటను, ప్రజలు 24 గంటలు
నిద్రాహారములు లేక సభలు చేసిరి. ఏప్రిలు 6వ
తేదీ హర్రాలు దినముగ ప్రకటించబడెను.
గాంధీమహాత్ముడు పంజాబునకు బోవుచుండగ, త్రోవలో ఇం
డియాసంరక్షణచట్టముక్రింద అరెస్టుజేసి బొంబాయికి గొంపో
యిరి. పంజాబునుండి మహాత్ముని తిరిమివేసిరిని వినగనే అన్ని
నగరములలో సభలుచేసి గాంధీకి జేయవలసిన మిన్నము
టైను. తుపాకులు కాల్చినగాని ప్రజలు సభలను వీడలేదు.

అమృతసరములో ఏప్రిలు 6వ తేదీన హర్రాలు జయ
ప్రసాదముగ శాంతముగ జరిగెను. డా॥ కిన్హూలు, సత్కలాలుగార్ల
ను దేశాంతరము బంపుచు హుక్కుము జారీచేసిరి. దుకాణముల
ముసిరి. వారిని విడుదలజేయమని కోరుటకై జనులు గుంపులు
గుంపులుగా డిల్లీకమిషనరుయింటికి బోయిరి. వారిపై తుపాకు
ల గాల్చిరి. ఇద్దరు ముగ్గురు చనిపోయిరి. ఇతరులు గాయపడిరి.

అంత ప్రజలు కోపావేశమున విరోధి పియనుల
నెదుర్కొని కొందరిని చంపిరి. ప్రభుత్వమందరముల తగులబె
ట్టిరి. ఒకటి రెండు రోజులలో శాంతి చేశారెను. ఏప్రిలు 18-వ
తేదీన జరియనువాలాభాగనందు పది, యిరవై వేలమంది సమా
వేశమయిరి.

డయరుసేనాని వారిచక్రకు 50 మంది శిపాయిలతో భో
యి ఏమాటయు జెప్పక వారిపై గుండ్లుపెట్టెను. వందలకొలది
ప్రజలు చనిపోయిరి. వేలకొలదిప్రజలు గాయపడిరి. పంజాబం
తయు మూడు నెలలవరకు సైనికులరాజ్య మయ్యెను. ఆ సమయ
మున అనేక హరనీచకార్యములు జరిగెను. ప్రజలనుకడుపు
లతో ప్రాకమనిరి. బడిపిల్లలమైకోలది ఎండలో నడపించిరి.
స్త్రీలను చెరచిరి. పెండ్లి ఊరేగింపులపై బాంబులువేసిరి. హరికి
సమలాలవంటివారిని (తరువాత మంత్రి అయ్యెను) ద్వీపాంతర
వాసమంపిరి. ఇతరుల హత్యగావించిరి. అట్టి దుండగముల జరి
పిన ఉద్యోగలసంరక్షించుటకై చెమ్మునర్థు ప్రభువుగారు తమ
పరావర్తము నమలు జరిగెను. డయరు సేనాని చర్యను ప్రభు
త్వమువారు బుద్ధిపారబాటనిరి. పంజాబీయుల భారతహత్యల
గావించినకొందరు ఉద్యోగలను కొద్దిగ శిక్షించినందుకు ఇండి
యా ప్రభుత్వమువారిని ప్రభువులసభవాడునిందించిరి. డయరు
నకు మన ప్రభుత్వమువారు పింఛ నిచ్చిరి. బ్రిటిషువారు కాని
మెచ్చుకొని వజ్రములు చెక్కిన కత్తిపహుమతిగ నొసంగిరి.
సామ్రాజ్యసంరక్షకునిగ నాని మిత్రులు పొగడిరి. ఈప్రభుత్వ
విధానము భారతీయులప్రేమపై నాధారపడలేదు. సిమ్లాలో
నున్న భిక్షు వాడిపై నాధారపడియున్నదని చెమ్మునర్థుప్రభు
వు గాంధీగారితో ననియుండెను. అట్టి యా విశాసప్రభుత్వ
యతో సహాయనిరాకరణము ననుసరితునని గాంధీమహాత్ము
డు ప్రమాణపూర్వకముగ ప్రకటించెను.

కాలపరివర్తనము-

అసహాయోద్యమము

అమృతసర కాంగ్రెసు ముగిసినకాలము భారతమును
చుండెను. భారతదేశ రాజకీయ నాయకులు తియ్యని మాట
లతో భారతప్రభుత్వమును గూర్చి తర్కైతిరిని గూర్చి యేమి
చెప్పినను యువకులు ఇంగ్లాండు పరిపాలనమును గూర్చి తీవ్రా
భిప్రాయములు చెలుపకుండ నావజాలరైరి. రాజకీయవాతా
వరణము బాగా వేడెక్కిపోయెను. కొందరు విజ్ఞులు ప్రజల
రాజకీయావేశము ఏవిధ్యంసమార్గమున బరువిడువో యని
భయపడిరి. ఆకాలమునకు సరిగా పడవ నడువ గర్హిన తిలకు
మహాశయిని ప్రారంభి త్రుంపివేసెను. డయరు, ఓడ్డయర్లను
ఇంగ్లాండు విడిచివేసిన విధమును జూడ, భారత రాజకీయము
లందు నిరాశ జనింప దొడగెను. అందర ముఖములను మృత్యు
వు తొండవమాడుచుండెను. ప్రభుత్వమువారు జాతీయబలముల
నణచివేయ సిద్ధముగనుండిరి. ప్రభుత్వమువారిని జరియనువాలా
భాగు హత్యలకు విచారమును చెల్లుట మాత్రముకన్న నెక్కువ
జేయించవలెనని ప్రజలు పట్టుబట్టిరి. ప్రభుత్వమువారు ప్రజా
వాంఛితములను సఫలముజేయుటకుమారు లా అర్హుల గక్షింప

నిశ్చయించిరి. ప్రభుత్వమువారు లాంగ్విపోయి న్యాయము
జేయునటుల జేయగలమాయని భారతదేశీయుల తత్పర్యదయ
ములందు సంకోచమేర్పడెను. కాని గట్టిగ నొక రాజకీయ
కృత్యమును జేయు సంకల్ప మేర్పడెను. గాంధీ మహాత్ముడు
వచ్చి దౌర్జన్యరహిత అసహాయోద్యమమును
చెట్టుకున్నయెడల భారత రాజకీయము లేవారి

బోయెడివో మనకు తెలియదు. అరాజక మొక్కసారి ప్రబలె
డిది. భారతదేశము విధ్వంసమయ్యెడిది. గాంధీజీ అడుగిడునప్ప
టికి జాతీయ రాజకీయనాయకులనుండి ప్రజలలోనికి రాజకీ
యములు దిగుచుండెను. మహాత్ముని ప్రతిభవలన భారతదేశము
రక్తపాతములో బడకుండ ఆయన శాంతి, స్వాతంత్ర్య, ప్రేమ
మార్గములవలన సామాన్యజీవితమునకు గడంగెను. ఆ కాలము
యిట్లుండెను. మహాత్ముని నాయకత్వమున విదారేంద్రముండి
య భారత స్వాతంత్ర్యసంగ్రామము దౌర్జన్యరహితమార్గముల
నడుచుచుండెను. అసహాయోద్యమము తెలివిత క్కువదని
మెమ్మునర్థు ప్రభువును మహాత్మునివల్లనే భారతదేశము రక్త
పాతమునుండి బైటబడెనని మరల నేను జెప్పెదను. అది అంత
నిస్సారమైన దెనయెడల 40 వేలమంది నిరపరాధులు జైల్లో
నికి బోనివారే. ఇంగ్లాండు భారతదేశమును పాలించుటకై
మెమ్మునర్థులను డెర్లను ఓడ్డయర్లను బుపరచుటకును, రిడిం
గులను ఇర్విసులను భారతజాతీయత నణచివేయుటకును పంపి
యుండెడిది. భారత తేమమునకై గాంధీజీ ప్రారంభించిన
త్యాగకష్ట ఆధ్యాత్మికబలము లట్లే నిలచియున్నవి. రాజకీయ
ములను వృత్తిగ చెట్టుకొని స్వార్థమున కుపయోగించుకొనజూ
చువారు ఎన్నికదారులవద్దకు వచ్చి వోటిమ్మని యడుగజాలరు.
అసహాయోద్యమము వల్లనే ఇంగ్లీషు
రానికె తుకు రాజకీయవిజ్ఞానము కల్గి యిట్టిఫలితమేర్పడెను.
భారతదేశమున కొకనిర్దేశముగలదని నేనునమ్మెదను. అందులకు
మన మొకమార్గము జేసితిమి. అది సరిగా చెక్కవోయినను

అనాటకమును రంగమునాది కెక్కించుటకుముందు అభ్యాసమే నది. అసలునాటకము ముందుజరుగవలసియున్నది. ఈనాటకమునకు రంగనాయకుడు గాంధీజీ దప్ప మర్యాదను లేదు. వారు దీర్ఘాయుష్కులై మనలను నడుపుదురగాక. మహాత్ముడు లేదవ్వలేదు లేమిచెప్పినను కొద్దికష్టముతోనే యెక్కువ సంపాదించుననుటలో నమ్మకముగలవారు.

అసహాయోద్యమము జేసినదేమి?

భారతదేశీయ మహాసభ అసహాయోద్యమ విధానము సంగీకరించుటతో అభివృద్ధి చెనుకట్టబట్టెనని పురాతనపు మితవాచమిత్రులలో నభిప్రాయముగలదు. అసహాయోద్యమమువలన దేశములో వారికి పట్టుపోవునప్పటి కిట్టిభావముగల్గెను. దేశము యొక్క అభివృద్ధి పురాతనమిత్రవాడికి ప్రభుత్వమువారిని ఉద్వేగములు భారతీయులకిచ్చి, కాంగ్రెసు యెన్ని తీర్మానముల గావించెనో దానినిబట్టి యుండెను. వారికి దేశముకొరకై త్యాగము జేయుట కష్టపడుట యన్న సేమి యోతెలియదు. వారికి దెలిసినక

ష్టము క్రిష్టమును సెలవులలో కాంగ్రెసుకుబోయి కాంగ్రెసు వేదికపై సక్కి ఒకటోరెండో ఆంగ్లోపన్యాసముల గావించుటయే. కాలముమారినది. రాజకీయములనగా నిపుడు త్యాగము, కార్యమునై యున్నవి. ఈత్యాగవిధానము మనమిత్రవాదమిత్రులనుకొనునటుల పురాతనరాజకీయవాదులు చేసినదానిని పాడు జేయుటగాక స్వాతంత్ర్యోద్యమమున నభివృద్ధియొందున్నది.

19-వ శతాబ్ది ఆరంభమునుండియు నిర్బంధశాసనములు గావించబడెను. ప్రజలెంతఅసమృద్ధిచెప్పినను అసహాయోద్యమ ప్రవేశమువరకును ఆశాసనములు గ్రంథములై యుండెను. 1920 పెప్టెంబరులో కలకత్తా స్పెషలుకాంగ్రెసు అసహాయోద్యమవిధానము సంగీకరించెను. ఆసంవత్సరమే డిసెంబరులో జరిగిన నాగపూరు కాంగ్రెసులో నివిధానము ధ్రువపరచబడి అభివృద్ధి చేయబడెను. ప్లేటూకాన్సిలు 1921 ఫిబ్రవరి 14-వ తేదీని కార్యక్రమమును మొదటిసారి ప్రారంభించినపుడు ప్రభుత్వమువారు గా. శ్రీనివాసకృష్ణగారికి చోటియగా, వారు మంచితీర్మాన ముపపాదించి ప్రభుత్వమువారి సంగీకరించునటుల జేసిరి. ఈతీర్మానముప్రకారము నిర్బంధ శాసనములు పరిశీలించి రద్దుజేయవలెనో సంస్కరింపవలెనో తేలికను. నిర్బంధశాసనములవలన న్యాయవిధానముతో సంబంధములేకుండ 1804 నుండి సంస్కరణప్రయత్నము లేమి జేయుచున్నను నిరకుంజముగ నుపయోగింపబడుచుండెను. భారతశాసనసభయందుగూడ నిట్టితీర్మానము గావించబడెను. దానిపైరెండు కమిటీలు, ఒకటి రాజకీయ నేరములగూర్చి విచారింపుటకును, మరియొకటి ప్రత్యేకము సంబంధించిన శాసనములగూర్చి విచారించుటకును నియమింపబడెను.

మొదటి కమిటీకి 13 శాసనములు 1804 బెంగాలు నేటు నేరముల రెన్యూలేషనుతో ప్రారంభమై 1919 కాలిఫర్నియా నరకుండెను. కమిటీవారు 11 శాసనముల రద్దుజేయ సలహానిచ్చిరి. అందులకు శాసనసభ అంగీకరించెను. రెండవకమిటీ 1867 రిజిస్ట్రేషను ఆక్టునప్పటికాశాసనములన్నిటిని రద్దుజేయ సలహానిచ్చెను. ఇందులకు ప్రభుత్వమువారుగూడ సంగీకరించిరి. పైతీర్మానముల నాచరణలో బెట్టుటకు తగిన శాసనములు గావించబడెను.

కాంగ్రెసు నిర్ణయించిన కమిటీలో దేశబంధుదాసు, మహాత్మాగాంధీ సభ్యులుగనుండి, డయరు నేనాని మున్నగు నుద్యోగులు చేసినవ్యవస్థలకు ప్రభుత్వమువారు విచారమును దెలుపవలెనని కోరుచు సలహానిచ్చిరి. కాని ప్రభుత్వము వారు లొంగలేదు. వారికి ప్రతివ్యయన్న విచిత్రమగునభిప్రాయములు గలవు. ప్రభుత్వమువారెప్పుడు తప్పుజేసినను ఒకవిచారాసంఘమును నియమించి యేదో కన్నీళ్లు తుడుచుచు నివేదికను తయారు జేయునాచరము గలదు. ప్రజలు దానితో తృప్తిచెందవలెను లేదా ఆక్షేపణచెల్పి యూరకుండవలెను. ఈసారి అటుల గాలెదు. దేశము ఆక్షేపణచెల్పి యూరకుండునటులలేదు. కాంగ్రెసు అసహాయోద్యమవిధానము సంగీకరించి అందులకుబద్ధమై యుండెను. ప్రభుత్వమువారు లొంగుట తప్ప మరిప్రత్యామ్నాయ సేమియు లేదు. ఒక అసభికార సభ్యుడు పంజాబులో భారతీయులను జైల్లిన కష్టములకు అవమానములకు విచారమును దెల్పుచు నుపపాదించిన తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారి సంగీకరించిరి. డయరు నేనాని భారత సైన్యమునుండి తొలగింపబడెను. తొటిఉద్యోగి యన్నటు మరణముకన్న నీచావమానము. పంజాబు సైనిక శాసనసభ్యులకు కారకులగు యితర ఉద్యోగులు గూడ యేదోవిధముగ శిక్షింపబడెను. సైనికశాసనోద్యోగులు జేసిన దోషములవలన బాధపడినకుటుంబములకు నష్టపరిహారము లేయబడెను.

కాంగ్రెసు అసహాయోద్యమ విధానము సంగీకరించుటతోడనే ప్రభుత్వమువారు కాలిఫర్నియా నరకుండెను. ప్రజలు కోరినది యీఆనిర్బంధ శాసనముల రద్దుజేయుటగాక ప్రభుత్వమునకుగాని, రాజ ప్రతినిధికిగాని నిర్బంధశాసనములు జేయుటకు అధికారములేకుండ జేయవలెననియే. దీనినిబట్టి చూచి

ఆత్మకూరి! గోవిందాచార్యులుగారు

ఏలూరు ఆంధ్రరాష్ట్ర సభాహాస్యసంఘాధ్యక్షులు

నయెడల అసహాయోద్యమము అభివృద్ధి చెనుకట్టబట్టగాక స్వాతంత్ర్యోద్యమమున ముందుకు గొంపొయినని చెప్పవలయును.

అసహాయోద్యమానంతరము

1920 లో వోట్లవద్దను ప్రచార మవ్వటినండి 1928లో వోట్లయవలెనను ప్రచారమువరకును ఒక్కఅడుగు బడెను. కృతజ్ఞతలేకుండ సహకారముపై నడుగువేయు చుంటిమి. 1920-21 లో మహాత్ముని నాయకత్వమున జేసిన అసహాయతాండవము గాంధీజీ లేకసాగానే 1923 లో ప్రభుత్వ సభలోనే వితరణ ప్రచారమయ్యెను. 1924లో గాంధీజీ మాటమీదనే బెల్గాము లో నిధిప్రారంభింపబడి కాన్పూరులో ధ్వజపరచబడెను. కాన్పూరు కాంగ్రెసు తీర్మానముల ప్రాత్యాహ్వానములనే శాసన సభల యెన్నికలుజరిగి దేశబంధుల అధిపత్యమున నాయకులుగాంచితిమి. చరిత్ర జీవచరిత్రల సంపుటమని ఒక వినుజీవెను. అట్లెనయెడల గతమాడువత్సర చరిత్ర దాసునెప్రచార జీవచరిత్రలని చెప్పవలెను అసహాయపతాకమును ప్రభుత్వపు గొంపోయి నాటిరి. కీర్తిభయమును తన నాయకులపునుగూడ కాంగ్రెసుకును దిరి. దేశబంధు బెంగాలులోను నాగపూరులో మును వంచివేసి మనకాదర్శమును గలుగజేసెను. పండితుల మన కెల్లకాలమును మిత్రుడుగనుండి నేతగనేయున్నా రాజ్యపక్షమువారు శాసనసభాప్రవేశ మనుజూరముకుండ దృఢముగ కాలవేయగల్గినది దేశబంధుదా గారల తోడ్పాటువల్లనే. ప్రభుత్వమువారు తన శాసనసభలను సృష్టించినటుల భావించినను అవి వాకుగానని దెల్పుటకై వారు పీరినందరను శాసనసభలందుండి మనముగూడ అచట నందులకైయుండి పనిజేసినయెడల దేశబంధుకును, పండితికిని, కాంగ్రెసుకును, దేశమునకును కృతజ్ఞులమగుదుము. ప్రభుత్వమువారు శాసనసభలవారా బలమునేర్పరచుకొనకుండ జేయుటకై మనమక్కడ నున్నాము. భగవంతుని దయయున్న మన ప్రయత్నములు సఫలముకాగలవు.

చెన్నపరి శాసనసభ

1919 లో మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టబడినవిదప మొదటియెన్నికలు 1920 చివరలోజరిగెను. చాలకీల్లలలో జాతీయపక్షములవారు సభలజేసి అభ్యర్థుల నిర్ణయించిరి. అప్పుడు ప్రత్యర్థులు జస్తిసుపక్షమువారును, యేపార్టీకి జేంపనివారునై యుగిడిరి. జస్తిసుపక్షము దుర్బలముగనుండి యెట్టికట్టుబాటులేకుండెను. అప్పటికిగూడ మనము మంచికట్టు దిట్టములతోనుంటిమి. అప్పుడు మనలోజేరినవారు అభ్యర్థులుగ నిర్ణయింపబడుదురుగాదాయని చేరిరి. ఎన్నికప్రచారము జోరుగ జరుగుచుండెను. జాతీయపక్షము నధికసంఖ్యాకులెన్నుకొందురనియు శాసనసభయందు వారిదే పెద్దపక్షమగుననియు దలంపబడెను.

పెప్టెంబరులో దేశీయమహాసభ అసహాయప్రవేశము కలకత్తాలో గాంధీమహాత్ముని నాయకత్వమున జరుపబడి శాసనసభల బహిష్కరింపవలెనని తీర్మానింపబడెను. జాతీయపక్ష మెన్నుకొనిన అభ్యర్థులందరును కాంగ్రెసు ఉత్తరపును పాలించి యు ప సం హ రిం చు కొ ని రి. ఇంకను లొంగనివారిని జాతీయపక్షమును ఎన్నికదారులును

కందుల వీరరాఘవస్వామి

నాయుడుగారు

ఏలూరు ఆంధ్రరాష్ట్ర సభాసభాధ్యక్షులు

ఉపసహరించుకొనజేసిరి. జస్తిసుపార్టీ వారికి రావబాటు యయ్యెను. మేము వోట్లవద్దను ప్రచారము ప్రారంభించి శాసనసభాబహిష్కారమును జయప్రదముగ బోధించితిమి. వోట్లలో నూటికి 22 మందిమాత్రము వోట్లనిచ్చిరి. దేశము కాంగ్రెసుతో జేరియున్నదని స్పష్టమయ్యెను. అప్పుడు శాసనసభా బహిష్కారము లేకున్నయెడ శాసన సభయందు బాగుగా మెజారిటి వచ్చి యుండెడిది. జస్తిసుపార్టీ యొక్క టియే యెన్నికలందు పాల్గొని అధికసంఖ్యాకస్థానముల సంపాదించి మంత్రిపదవు లంగీకరించి కాంగ్రెసుకు దేశమునకు నష్టముకాగా తనఅధికారమును ఘనీభవింప జేసికొనెను. జస్తిసుపక్షము ప్రభుత్వముతోచేరి హృదయస్ఫూర్తిగ పనిజేయుటవలన నెంతసవ్వము కల్గెనో వివరింపనక్కరలేదు. 1928 లో ఎన్నికల సమయమునకు జస్తిసుపక్షమువారు స్థానిక సంఘాధ్యక్షులపదవులను నిమోన్నతో డ్యోగములను పారవేసి, నామినేషనుల జేసి తమయధికారమును గట్టి జేసికొనిరి. కాంగ్రెసు తమ మనుష్యులనుశాసన సభలోనికి పోనిచ్చెనుగాని పార్టీకెట్టియుత్తరువుల నొసగలేదు. ఈ యుత్తరువు చాల అలస్యముగ నీయబడెను. సర్వబలయుతమగు జస్తిసుపక్షము నెదిరించుటకు కొద్దిమందికిమాత్రమే ధైర్యముండెను. వీరిని కాంగ్రెసువారు బలపరచలేదు. మార్పు వద్దనువారు నాయకులుగ యెన్నికలలోపాల్గొనవద్దనిరి. కాంగ్రెసు సభ్యులు మిగతావారు ఉనులాడుచుండిరి. అంభుచేత కొద్దిమందియే శాసనసభలో చేరిరి. 1924 లో శాసనసభ ప్రారంభమునప్పటికి కాంగ్రెసువారు 8 మందియే యుండు జస్తిసుపార్టీ యన్న సహింపజాలని సభ్యులు కొందరు తులగు నుండి కాంగ్రెసు సహాయము లేనిదే పోరాడి లేదని తెలుసుకొనిరి. వీరు మంచివారు. శాసన సభ కొద్దిపాటి అసహాయముతో జేరిరి. శాసనసభాధ్యక్షులనుండు 27 మంది

గను సభ్యులు శాసనసభయందు చాలమంది యుండుచుండిరి. ఆంధ్రదీయముతో వేశము దేశము సము కాంగ్రెసు తయ్యము, ఆంధ్రవేల శాసనాది. లుగజేసిరి. అసహాయోద్యమ సగం లాభ్యర్యపడుచుండిరి.

ఆంధ్రదేశమునందు శాసనసభాధ్యక్షులుగారు పనిజేసిరి. వారు ముఖ్యములగు గ్రామములకు బోయి యెన్నికదారుల కిష్టలగు ను నిర్ణయించిరి. జిల్లాలన్నిటిలోను కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు విజయముగాంచుటకు నాల్గవార్షికములు నాకు గాన్పించుచున్నవి. కాంగ్రెసునెడ వోట్లగుట అమితభక్తి, ప్రజలలో చాలమందికి కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునంగల విశ్వాసము, శ్రీయుత ప్రకాశంగారి నాయకత్వమున గిన అద్భుతప్రచారము, అన్నిటికన్న ముఖ్యముగ చివరకారణము, యెన్నికదారులకును, ప్రజలకును రాష్ట్రమునందు జస్తిసుపార్టీయెడల గల్గిన అసహాయ గారణములే యున్నవి. జస్తిసుపక్షము యెన్నికలకై సర్వస్వమును ధారపోసి ప్రతిష్ఠను అధికారమునగోల్పోయి యిప్పుడు యింటిపేరుమార్చుకొని తలదాచుకొనజూచుచున్నది. ప్రకాశంగారు తప్పక విజయము గల్గునని నమ్ముటయు, విధివిధానములేకుండ పనిజేయుటయు ముఖ్యముగ ప్రశంసింపదగియున్నవి.

జస్తిసుపక్షమేదర్శ మేమి?

జస్తిసుపక్షము 1917 ప్రారంభములో మాంటూగూగాన భారతదేశమునకు రాకపూర్వము సెలకొల్పబడెను. మంటూగూ

సి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు

ఏలూరునందు ఖడ్గరు ప్రదర్శనమును ప్రారంభించిరి

ఈ రాష్ట్రమునందు కొందరు మిత్రులు సామర్థాతిగల వారు ప్రస్తుత పరిస్థితులలో ఉద్యోగముల నంగీకరించి పానుగల్గరాజును వారివారిని తరిమివేయవలె నందురు. ఇట్టి అసాధారణాభిప్రాయ మెందుకు చెల్లినో నాకు చెలియును. ఈ రాష్ట్రము ఆరేండ్లనుండియు జస్టిసు దుమ్మరిపాలననునలన బాధపడి యిది. అందుచేత మనమిత్రులు జస్టిసుపార్టీవారు ఉద్యోగముల గోనికి రాకుండ జేయుటకై నను ఉద్యోగముల నంగీకరింపవలెనని మనల గోరుచున్నారు మంచిదే. కాని మనకు జస్టిసుపక్షమువారు జేసిన దుండగములను సహనముతో భరింపవలెను. వారి యుద్ధరిపాలన మెలకాలముండజాలను. ముందు మనకు ప్రభుత్వమువారితో సాత్తుకుదురవలెను. తరువాత మనమిత్రులమంటలలో చింపవచ్చును. విజయము మనకు చూపుమేరలో నున్నదన నే జస్టిసుపార్టీవారు మనసిద్ధాంతముల నంగీకరించెదరు. వీరు పరికినారు. వీర్యము లేదు. ప్రభుత్వమువారి కెక్కడ కోపమువచ్చునో యని వారికి భయము. వారలలో వారికి నమ్మకము లేదు. బ్రిటిషువారే నేడుపోయినయెడల బ్రాహ్మణచేతులలో విక్రీణిపోయెద మందురు. ఇట్టివారా స్వరాజ్యమునకై పోరాడునది !

భగవంతుడు మనకు ప్రభుత్వముతో పోట్లాడి స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు తగినబలము నిచ్చునుగాక! ఈ సారియైనను మనము కాననసభలందు అధిక సంఖ్యాకులముగ నుండి ప్రభుత్వమును మన యిష్టముచొప్పున నడిపించగలమని తోచదు. భారతదేశములో నెక్కడగని అధిక సంఖ్యాకులముగ నుండుమని తోచదు. క్రిందటిసారి నాగపూర్ల నను దేశబంధుతో బాటు అధిక సంఖ్యాకులలో నుండెను. ఈసారి అట్లుగాదు. కాంగ్రెసు నాయకులగు జయకరు, కేలగారు, మూడి, లాలాజీ, మాళవ్య ము వుగువారు కాంగ్రెసునుండి వేరుగుటవలన యెన్నికలందు దుష్ప్రభుత్వము గాన్పించెను. ఈ భేదము లేకున్న కాననసభ లన్నిటి నుండును అధిక సంఖ్యాకులమై యుండెడివారము. కాని విధి కీరువిధముగ నుండెను. వారికి కాంగ్రెసులో నధిక సంఖ్యాకులతో నేకీభవింపవద్దను బుద్ధివుట్టెను. అంతటి మహనాయకులైనవారే రెండుమాసముల బాటు కాంగ్రెసునందుండి శాంతముగ నెన్నికల జరుగనిచ్చి తాముజేసిన పనివలన కాంగ్రెసుకు రచ్చలమగుటదప్ప తమకు యెన్నికలలో మహావిజయము గలుగదని తెలుసుకొని యూరకుండవలసినది. వ్యక్తిభిప్రాయములను వదలి కాంగ్రెసు నందధిక సంఖ్యాకుల అభిప్రాయముల నందరును గౌరవింప నంతకాలము దేశమునకు మోక్షముగల్గునటుల నాకు గాన్పించదు. అభిప్రాయ భేదము వచ్చినపుడు అధిక సంఖ్యాకులకే సందేహముగల్గి నిర్ణయించునటుల వారికే అవకాశమియవలెను. ఏమి కారణమైనను, ఎవరుబాధ్యులైనను యీసారి కాంగ్రెసుసభ్యులకు భారతదేశమున నెక్కడగని అధిక సంఖ్యాకత్వము గలుగజాలదు. ఈ విషయమును నింతవరకు యిదివరకున్న క్రుంగిపోలి మనవలెను. కాంగ్రెసుకు గల్గిన లాభమిదియే. అయితే భారతదేశ మంతటను కాననసభలందు మనకు ధైర్యముగ ప్రతిపక్షులుగ నుండి అవసరము వచ్చినపుడెల్ల ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిన ద్వంద్వవిధానము ఖండించి అసమ్మతిని చెల్పుటకు మాత్రము చాల అవకాశము గలదు. మద్రాసులో మనము 47 మంది

మధ్య శ్రీ. కాశీకృష్ణాచార్యులుగారు

ప్రకృతిమహానభాధ్యక్షులు

మున్నను ఇండిపెండెంటు యొక్క ప్రభుత్వము యొక్క యో తోడ్పాటు లేకుండ పైచెయ్యిగ నుండజాలము. అప్పుడు మనగతి ఇంగ్లాండు మాన్యునల్లు మంత్రివర్గము సామెత యగును. ఆవిధముగనే మనసిద్ధాంతముల ననుసరింపట కన్న భగ్నము జేయుటయే యెక్కువగును. ఆయనభావమును ముందుంచుకొని మన మేమాత్రముగాని ప్రభుత్వముతో సహకారము జేయు పాఠంబో గూడదు. కొందరు మిత్రులు ఇండిపెండెంటు పిడి మంది యున్నారుగా. వారికి సహాయము జేయుమనుచున్నారు. ఇది మొదటి ప్రత్యామ్నాయముకన్న అప్రాప్తముగ నుండును. ఇండిపెండెంటు బలపరచుటయనగా ప్రభుత్వమువారిని బలపరచుటయే. ఇండిపెండెంటులో గూడ ధైర్యముగా ప్రభుత్వము గలవారు కొందరు న్నారని నాకు తెలుసు. కాని వారివలన లాభమేమియు నుండదు. ఈ పిడిపిండిపెండెంటులో జేసిన సహవాసమునుబట్టి మువచ్చిననుసరే మనతో జేరుకొనుగూడదనువాదులు మంత్రివర్గము నిర్మించుకొని ప్రభుత్వము జేయుటయని రెండు ప్రత్యామ్నాయములు కనబడెను. యెన్నిక వచ్చునో మనోజ్ఞులు మనోజ్ఞులు. చచ్చినవాడి పెండ్లికి వచ్చినదేవాలనని మామనాకు పానుగల్గులన్నను, పోత్రోలన్నను భయపడినారీ కాననసభయందు స్వరాజ్యపక్షమువారికి దియో యున్నపుడే పాలుగల్గువారిని, అంతయు తుదకు జస్టిసు మంత్రివర్గము నాచివేయగల్గితిమి. అట్లుండ పానుగల్గులవారిభయమేలే! వారుపదమూర్తిగ మనము నలభయేడు గురము. దేశబంధుదాసు 1923, 24, 25 సంవత్సరములలో లెంగాలుకాననసభయందు 140 మంది యున్నచోట 40 మంది తోగడగడలాడించి ద్వంద్వవిధానము కడ్డలుజేసి యేకత్వ ప్రభుత్వము జేసెను. ఆయనయెటుల జేయగల్గెనా యని ఆశ్చర్యము గును. ఆయన దివినుండియే మనకీట్టి ధైర్యోత్సాహముల ప్రసాదించుగాక! 140 మంది యున్న సభలో 40 మందితో అంతపని జేయగల్గినపుడు మనము 132 మంది యున్నచోట 47 మంది తోనటుల జేయప్రయత్నింపజాలమా? మనము అపజయమే గాంచుగాక. దేశబంధు బెట్టిన ఆదర్శమును, రిడింగు ప్రభువును నెలపుకోబోయి, వంచినావంగని బర్మిను పొడు ప్రభువుతో మాట్లాడునటుల జేసిన ఆదర్శమును జేరుటకు మనము ప్రయత్నింపగూడదా?

చెన్నపురి కాననసభలో నేమి జేయవలెనో నామనస్సుకు నాకు విశేషముగ నున్నది. మనము మంత్రివర్గమును నిర్మింప నక్కరయు లేదు. మనకన్న దుర్బలులగువారు మంత్రివర్గములలో నుండ బలపరచ నక్కరయు లేదు. మనవిధి ప్రభుత్వముతో పోట్లాడి, పోట్లాడి మన యెన్నికదారులకు జేసిన ప్రతిని నిల్చి కొనుటదప్ప మరేయేమియు లేదు. ప్రభుత్వమువారి కప్రక్క జస్టిసు కోటలోను, ఒక ప్రక్క ఇండిపెండెంటు కోటలోను దట్టముగ నున్నపుడు మనము యేమాత్రము వంగకుండ కరగకుండ ప్రభుత్వమువారి రాతిగోడలను డిగొనవలయును. ఇండిపెండెంటు యే 18 మంది 20 మంది మనతో జేరి ప్రభుత్వమువారు ద్వంద్వవిధాన ముపసంహరింపకొనుటకు తోడ్ప

శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారు

ఆంధ్రమహిళాసభాధ్యక్షురాలు

దిన బాగుండనని నేను నూచించెదను. స్వరాజ్యము త్వరలో వచ్చునటుల జేయుట కిదియే మార్గము. ముఖ్యత్వము వహించిన ప్రభుత్వము భారతకాననసభయందు గోరిన దేశీయవాంఛితమునకు లొంగునటుల జేయుట కిదియే మార్గము. కాంగ్రెసు సహకారము జేయునున్నదనియే అందరును గ్రహింపవలెను. ఇప్పుడు సహాయము జేయుట లేదు. ప్రభుత్వమువారు కాంగ్రెసు నైఖరిని గమనించి దేశమునకు న్యాయము జేసెదరుగాక. ఈ అవకాశమును బోగొట్టుకొనిన సంగతినందర్భములు లేపటి కెటుల మారునో జెప్పవలెదు. 40 వేలమంది జైలులో నికిబోయిన దూరకాదు. దేశబంధుదాసు యేకత్వమాత్రమే తమ జీవితమును దేశసేవకై అర్పణజేసిన దూరకాదు. భారతమాతృమిత్రులు నిరపరాధులు. వందలకొలదిమంది బర్యాజ్యైలులో నున్న దూరకాదు. దేవుడే నిద్రపోకున్నయెడల, దేవుడసలొకడున్నయెడల భారతదేశము జేయుచున్న ఈ సంరంభముకన్న మే యెయ్యండియంతకష్టమును త్యాగముగా గూర్చుకొని భారతమాతృవాసులగు మనము విడిచి. సామాజ్యము మాత్రము కాశ్వత సాసంగిన యీ మహామనని నేనునమ్మెదను. యెడల భారతదేశము అంతకన్న అతీతమైయుండి యుండు గాక. గూడతముముగ నుండును.

ముగింపుటకు మహారాజు, ఒక్కమాట. కాంగ్రెసునందు భేదభావము లేదు. ప్రభుత్వమునకు యేకము గావలెననువిషయము నూచిన గావించెదను. ఎన్నిక లిప్పుడేపోయినవి. ఎన్నికల సర్వాన్నిధియు గాని, స్వరాజ్యపక్షమువారికిగాని మెజారిటీ రాలేదని స్పష్టమైనది. కాంగ్రెసునాయకులు రెస్పాన్సివిటీలను చిలచి భేదముల బాపుకొన ప్రయత్నింపవలెనని నాకు దోచుచున్నది. ఎన్నికల సమయమున మన మొకరికొకరము జేసికొన్న ఆదర్శములను మరచిపోయి క్షమించుకొను భావముతో నుండవలెను. "సంఘేక్తి" అనువిషయమును మనము మనస్సునం దుంచుకొనవలెను. మనమందరమును యేకమై త్వరలోనే స్వరాజ్యమును జేరుటకు ముందుకు జనవలెను. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులు నేకమై వికాంత్యముగ మన ఆదర్శమును జేరవలెను. ఇర్విను ప్రభువు చేత చలుకు పుచ్చుకొని, పోట్లాడుకొను మతములకు బాతులకు సమన్వయము గురుర్ప జూచుచున్నారు. ఈ విభేదముల మనదేశమునకు మచ్చ దెచ్చిపెట్టినవి. మనము వ్యక్తిమతస్పార్థముల విడనాడి మన భారతమాత స్వాతింత్యమును బడయుటకై పాటుబడిదము గాక.

ఓం శాంతి, శాంతి, శాంతి.

ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘ సంస్కరణసభ

ఏలూరులో నిన్నటిదినము సమావేశ మయినది

అధ్యక్షులసంఘాధ్యక్షుడు, అధ్యక్షుల సభ్యులు

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి వద్దనుండి)

డాక్టరు. శ్రీయుత ముల్కూరి
రంగయ్యచౌదరిగారి
స్వాగతోపన్యాసము

పోదరాసోదరమణులారా,

ప్రపంచమున నాకన్న మిక్కిలిమైన విద్యావంతులు సమర్థులున్నను నన్నీ గౌరవసాసమునకు నియమించిన సన్మాన సంఘసభ్యులకు వందనము లాచరించుచున్నాను. అనుభవములు డనుగాను. సమగ్రముగాను. అయినను ఈ కార్యమందున్న ప్రీతిచే యీ సాసము నంగీకరింప సాహసించితిని. నాకుగల య భిప్రాయములను బహిరంగసభలో వెల్లెబ్బుటకెదియో మొదటి సారిగనుక లోపములున్న మన్నించి సానధానులుగ వివగోరు చున్నాను.

సంఘసంస్కరణము

మనయాంధ్రదేశమున యిట్టి సంఘసంస్కరణ సభలు జరిగి ఆరేండు గడచినవి. అసహా మోద్యమము బయలుదేరిన వెనుక సంఘసంస్కరణోద్యమ మంతగా గానవచ్చుటలేదు. ఏలన అసహాయోద్యమమును లేవనెత్తిన యా మహానుభావుడు ప్రస్తుత మత్యావశ్యకమైన కొన్ని సంఘసమస్యలగుడ రాజకీయ సమస్యలతో సమ్మిలితము గావించి ప్రతిమానవుని హృదయము ను సంఘసమస్య గొంచెను. ఏమహనీయుడు మన స్వాతంత్ర్యము నకై హోరాహోరిగ పోరాడుచుండెనో ఆమహనీయు డత్యావశ్యకమైన సామాన్య సంఘసంస్కరణావశ్యకతా సందేశమును ప్రతి గ్రామమునకు, ప్రతిపల్లెకు చేరువనై యేయమండ ప్రయమగు ఆరాజకీయాందోళనమందు ప్రత్యేకించి సంఘసమస్య రణమునకై పాటుబడుట కవసరము కన్పించలేదు. కనుక సంఘసంస్కరణమున్న గాని రాజకీయ మోక్షము లేక పోయెను. ఇదియేనా న్యాయము? ఇదియేనా మానవుడు మర్యాదనుటకు నిదర్శనము? ఇదియేనా హిందూభర్యము? ఇదియేనా సమాజము వివాహము కావించి దుర్వృత్తచేయన విధవరికము సర్వప్రాప్తమైనప్పుడు, పాతివ్రత్య మను షేరుతో వారిని కాత్వ తమైన విధవరికము పాలుజేయుట ద్రోహముకాదా? దీనివలన యెంత అవినీతి ప్రబలుచున్నది? పునర్నివాసముకన్న యిట్టి అవినీతికి చోటిచ్చుట హిందూసంఘమునకు సిగ్గుగాదా? మన సోదరమణుల సామాన్య స్వత్వముల నిరోధించుచున్నాము. మన హక్కులకొరకు పోరాడుచున్నాము. దిక్కులేని యీబాల విధవల నొకప్రక్క నన్యాయముజేయుచు వేటొకప్రక్క విదేశీయులకు న్యాయము బోధింప సమకల్పించుచున్నాము. పదునై డేండ్లలోగల బాల విరతువుల నవివాహితులుగ పరిగణింప వలెనని మహాత్ము డనుచున్నాము. ఘోషించుచున్నాము. ఇది మన ము వినుటలేదా?

అస్పృశ్యతానివారణము

హిందూసంఘమును పీల్చిపీల్చి జేయుచున్న మహాఘోరమైన అస్పృశ్యతా దోషమునుగురించి కొంత యాలోచింతము. అస్పృశ్యులన నెవరు? వారు మానవులుకారా? హిందువులుకారా? మనసాటి సోదరులైనవారిని దేవాలయములకు పోవుట సత్రములను బావుల సువయోగించుట కేల నిరోధించవలెను? అస్పృశ్యులనబడు యీపంచములను మనము పశువులకన్న పీసముగ జూచుచున్నాము. దేవాలయములో పీరికి తావిచ్చిన దేవుడు మైలబడునట! వారుమాత్రము మనతో సమానులైన మానవులుకారట! పూర్వజన్మపాపఫల మనుభవించుటకు వారస్పృశ్యులుగా నియమింపబడిరట! అహో యేమి యీవేదాంతము! ఏదేవముతోనైన పీరికిచోటిచ్చిన హిందూమతము మంటగలసి పోవునట! ఏమి యీవై తికధర్మము? అస్పృశ్యతాదోష మున్న గాని హిందూమతమునకు కీవనములేదా? అరుకోట్ల సాటిమానవుల నస్పృశ్యులని కాసింపు నీచకార్యమునకు పాల్పడు దురవృత్తి హిందూమతమునకు కన్గినదా? పీరు స్పృశ్యులుగా పరిగణింపబడినచో హిందూమతము నశించునట! అంతమాత్రమునకే నశించుటకు హిందూమత మంత బలహీనమైదా? ఇంతటి నీచకార్యమునకే ఒడిగట్టినయెడల నది మానవమతముకాదు. రాక్షసమతము. అట్టిమత మెంతోక్రమముగా నశించిన అంతమంచిది. హిందూమతము అస్పృశ్యులను న్యాయసమ్యక్తమని చెప్పిన నేను హిందువుడనుకానని మహాత్ముడు జెప్పుచున్నాడు. హిందూమ

తము విశాలభావముల కునికిపట్టు. భూతదయకు జన్మసాసము. అం దీలోపములకు తావుండదు. మతమునుపేర్చి మతగురువులు మతాధిపతులు చూపుచున్న మహాస్వాత్వపరత్వమే ఘోరమైన యీ అస్పృశ్యతకు కారణము. సాటిసోదరులకు సామాన్యస్వత్వములనివ్వని మనము స్వరాజ్యమునకై పోరాడుచున్నాము. వక్షిణాఫ్రికావారు మనల నస్పృశ్యులుగ చూచుచున్నారని బారిరక్కను గర్హించుచున్నాము. కాని పంచములను పశువుల కన్న పీసముగ జూచుటకు వెంటనుంటివా? జన్మహక్కులను న్యాయమును సమానత్వమునుగూర్చి ఊపన్యాసము లిచ్చెదము. మనము చెప్పిన దొకటి చేయు నదొకటి. ఈ మరాఠారము మనసంఘమును దున్నంతవరకు మనము స్వరాజ్యమున కగ్గులమా? మనకేనా స్వరాజ్యము కావలసినది? ఈగురాచారము మనయందున్నంతవరకు మనము స్వరాజ్యము కొరకు పోరాడుట మోసము. సాంఘికస్వాతంత్ర్యము సంపాదించునంతవరకు దేశస్వాతంత్ర్యము సంపాదించలేము. సాంఘిక భీరులు రాజకీయ భీరులెల్లరుదురు! రాజకీయ దాస్య విముక్తికొరకు పోరాడుటకు మనము భీరులమైన సంఘదాస్య విముక్తికొరకు మాడ పోరాడుటకు మనమేల భీరులము కాగూడదు? మతమునుపేర్చి మనము భాగ్యమునకు అధికారము నకు ఆచారమునకు దాసుల మరుచున్నాము. ఎంతకాలము మన మీభాగ్యవంతులకు సంపన్నులకు దాస్యము చేయుట? ఇది కేవలము పిఠికితనము. ప్రతిమానవునకు హక్కుయిన సత్రములను బావులను దేశములను తెలివి హెచ్చుతగ్గులకే దైవ ప్రసాదిరమైన స్వాతంత్ర్యమున కడ్డుపడకుడు.

అంతర్వర్ణభోజనము

పిదప అంతర్వర్ణభోజనసమస్య మనదృష్టి నాకర్షించుచున్నది. అంతర్వర్ణ సమ్మేళనమునకు అంతర్వర్ణ భోజన షి ప్రథమసోపానము. నిరంతరము పెరుగుచున్న యీ కులకక్షుల నదియే తగ్గింపగలదు. బుద్ధివుని సిద్ధాంతానుసారము జాతులకు సంబంధించిన పాపముల నాచివేయుటకు అదియే గంగా జలమునంటిది. మనము పూజ్యాడన మహాత్ము గాంధీగారి నాయకత్వముక్రింద నిరంకుశ ప్రభుత్వముతో పోరాడుటకొరకు కారాగారముల నెల్ల స్వాతంత్ర్య దేవాలయములుగ నొనర్చినపుడు మనము నేర్చుకొనినదేమి? “జాతులన్నియు సమానము, మానవులందరు సమానుల” ని కాదా? అప్పుడే వర్ణవివక్షత నరికట్టలేదా? సర్వంజగన్నాథ మను నూత్రము ననుసరించలేదా? మన మారోజుల నెప్పటికైన మరుచుకలమా? మహాయుక్త సమయమందు చేయిచేయికలపి జాతీయ గౌరవ సంరక్షణార్థము పోరాడగల్గిన మనము ఈ శాంతిసమయములందు న్న సమానత్వముకొర కొక్కచోట భోజనమైన చేయజాలమా? బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర కులభేదములను రాజకీయ సంఘ భోజనశాలలందు పాటించనందువలన నేగదా మనమందరమైక్యముగా దేశదాస్యవిముక్తికై పోరాడగల్గిమి? ఇంతత్వరలోనే యీ పాఠమును మఱుతుమా? ఈసమస్యను నిర్లక్ష్యపరచినచో మన జాతీయయృద్ధుమందు నేర్చుకొన్న యీపాఠమును మఱచినచో వివిధవర్ణములందు భయంకరమైన విప్లవము కలుగుననియు జాతిజాతియు ఉత్తర వక్షిణిధ్రువముల వలె దూరమారమైపోవునని చెప్ప సాహసించుచున్నాను.

వర్ణభేదము

జాతీయభవననిర్మాణమునకు జాతిభేదములు నశింపూర్తిగా జాతీయైక్యత ఏర్పడుటకొరకు అంతర్వర్ణభోజనము; కన్న వేటుపాయముగానరాదు. “వర్ణభేదము హిందూదేశా! వృద్ధికి ఆటంకము. వర్ణభేదమే మనల నన్నివిధముల బానిసగా నొనరించినది. హిందూదేశమును నాశన మొనరించినది మహమ్మదీయమతము గాదు. ఇంగ్లెండుకాదు మనకేత్రువు మహానేయున్నది. దానిని వెంటనే నాశన మొనరింపుడు. లేకున్న అది మనల నశింపజేయును. వర్ణభేదమును నెమ్మదిగాను క్రమముగాను పూర్తిగా నశింపజేయవలయునని మనము ప్రతిజ్ఞ చేయవలెను. హిందూజాతీయైక్యతయే మనసాంఘికాదర్శము. మనము మానవులము. హిందువులము. మనము మన వేర్వేరు వృత్తులను గలిగియుండదు. మనము భారతదేశ పౌరులము. మనము సాంఘికముగా వికృత సంపాదించ నంతవరకు జాతీయతకొరకు పోరాడి ప్రయోజనములేదు. ఏకాభిప్రాయముగా మనముందునంతకాలము జాతీయతను సంపాదించననర్హము” అని శ్రీప్రభుల చంద్రరాయగారు నుడువుచున్నారు. “ఈ యర్థవిహీనమైన నిష్ప్రయోజనమైన బ్రాహ్మణులనియు క్షత్రియులనియు వైశ్యులనియు శూద్రులనియు” ఈజాతిభేదముల నుండి మనసంఘమును విడిచడము యును. వర్ణభేదమును ఖండించిన ధర్మావతారంబయిన బుద్ధిదేవుని మనము మరల స్మరింపవలయును. నానకు కరీరు, కేశవ చంద్ర నేను దయానందుడు మొదలగు మహానుభావులు ఇది వరకే యీ వర్ణభేదమును ఖండించుచున్నారు. మనము మన కేకకొలిది యీ వర్ణభేద పితాచముతో పోరాడవలెను. నము యీ మహాకార్యమునకై పాశ్చాత్యదేశములనుండి గ్రంథములనుండి వలయు సామగ్రిసంతము గ్రహింపవలెను. పాశ్చాత్యదేశముల మనకు ప్రబోధములు గా

డాక్టరు ముల్కూరి రంగయ్య చౌదరిగారు

ఆంధ్రరాష్ట్ర సాంఘిక సభాహాస్య సంఘాధ్యక్షులు

మన ఆధునిక విజ్ఞానసంపన్నులగు పరివ్రాజకులు మనల మేల్కొల్పిరి. మానవజాతి కెన్నడు మరువరాని భగవాను బుద్ధుని వాక్యములను మనము మననము చేయవలయును. అంతర్జాతీయమునలేనే అంతర్వర్ణ వివాహములు గూడ మన కనసరియములు. దానినట్లజాతిభేదములు నిర్మూలించబడగలవు. హిందూదేవతలు ఈ విషయమున గూడ మన ప్రయత్నములకు శుభములిచ్చుగాక..

శ్రీ ల సి తి

మహాజనులారా చివరకు మనసంఘమందు విశేషము ముఖ్యముగా చూపదగిన శ్రీలపరిస్థితిని గురించి రెండుమాటలు చెప్పవలసింది. వారు ప్రస్తుతము చాల ఓనావస్థయందున్నారు. వారివిద్య పట్ల ఎంతమాత్రము శ్రద్ధజరిపి యుండలేదు. వారి గృహజీవనమే వారిజీవితపరమావధియై పోయినది. వేదకాలము లందు బుద్ధదేవుని సహాయమందును వారు విద్యయందును మానవ స్వత్వములందును ఇంపుమించుగా మనలో సమానస్థితియందుండెడివారు. శ్రీ పురుషునితో అర్థభాగముగా సంచలకు చుండెడిది. కనుకతల మైత్రేయి, అత్రి, భారతిమనవిజ్ఞానము ప్రపంచమున మార్గదర్శకముగా నున్నపుడు అదర్శప్రాయముగా నున్న సతీమణులు జరిగిన దౌర్జన్యరహిత జాతీయ మహాయుద్ధమందు విశేష ధైర్యముతో పోరాడిన నావీమణులను మనము జూడలేదా? పురుషులలో నైనను ధైర్యస్థైర్యముల నింపజాలు ఉత్సాహముతో వారు కారాగారముల కరిగి యుండలేదా? తురుష్క సానముగూడ ఘోషావహతని విడనాడి శ్రీలకు దాస్యవిమోచనము చేయవచ్చును. ఇదియంతయు గమనార్హము. మరల శ్రీజాతికి చెందిన బెన్నత్యమును పునరుద్ధరింపుడు. వారి హక్కులను వారి కొసగుడు.

సభాధ్యక్షులు

నేనిదివరకే మీకాలమును చాల తీసికొనియున్నాను. నేడు జరుగవలసిన కార్యక్రమమున పాల్గొనుటకు మీకు సాగ్రాత మొసగుచున్నాను. శ్రీడాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారిని అధ్యక్షులుగా కెన్నుకొను భాగ్యము మనకు గలిగినందులకు మనము ధన్యులము. ఏపురుషుడు మన ప్రాంతమున సంఘమును నిర్మూలించ సమకట్టియున్న దురాచారములను నాశమొనర్చుటకు నడుముగట్టెనో ఏ వీరుడు తాను నమ్ముచున్న ప్రతిస్థాపనమును రాజకీయమునందేగాక అపాయకరమున సాంఘికరంగమునకూడ అమలులో పెట్టుట కపూర్వధైర్యము జూపెనో ఏత్వాని ప్రభుత్వమువారి బెడదంపులను బెడరక డిక్లహాకారుల మాగ్రహమునకు జూరక న్యాయవార్గ ద్వారాచేసినో అట్టి శ్రీనాయుడుగారు అధ్యక్షులుగా మన కన్వేష్టు మేమున్నది!

డాక్టరు

పి. వరదరాజులు నాయుడుగారు
ఏలూరులో సాంఘిక సభాధ్యక్షులు (ప్రె. ఘో. బి.)

తమిళనాడు పత్రికా సంపాదకులగు

శ్రీయుత డాక్టరు

పి. వరదరాజులు నాయుడుగారి
అధ్యక్షోపన్యాసము

ఆంధ్ర సోదరులారా, సోదరీమణులారా,

నన్ను మీరు యీసభకు అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొని, గొప్పగౌరవము చేసినందులకు, మీకు వందనశతంబు లర్పించుచున్నాను. సమక్షమున, ఆంధ్రదేశమున కంతకు వన్నె తెచ్చిన, రాజకీయ సాంఘికవిషయములందు పనిచేయుచుండు త్యాగ మూర్తులగు ఆంధ్రనాయకులకు, నాగౌరవమును తెలియజేయుటకు అనకాళము యిచ్చినందులకు, సన్మాన సంఘమువారికి నేను మిక్కిలి కృతజ్ఞుడను.

మనమిప్పుడు రూపుమాపుటకు పూనుకొన్న సామరచారములు, సామాన్యదురాచారములు కావు. వర్ణవివక్ష వలన మనదేశమునకు, హిందువులకును, మిక్కిలి కీడుకలిగి సామాన్య ప్రజలయందు ఆత్మగౌరవము, స్వాతంత్ర్యాభిలాష దుగంటుటకు, కారణము; వర్ణాశ్రమస్వర్ణమే! మన మాతృమికి స్వరాజ్యమును సంపాదించి, ఆస్వరాజ్యమును కాపాడవలయునని, మనము తలచినట్లయితే ఈవర్ణభేదపు ఏర్పాటును, దానితో కూడుకొనియున్న ఘోరములను తొలగించుట మొదటిపని. మనసంఘమునందున్న యీవర్ణభేదమువలననే, మన రాజకీయ ఉద్యమములలో సఖ్యత లేకపోవుటకు కారణమని నేను వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు. నల్లరంగుల పర్వశ్రమ వాదులును, తెల్లరంగుల సామ్రాజ్యవాదులును, వారివారి స్వలాభముకొరకై వర్ణభేదపు ఏర్పాటు చేడిపోతుండగ నుండుటకు చేతనయినంతవరకు పాటుపడుచున్నారు. వీరు, యిద్దరు ఆత్మరక్షానములేని సామాన్యప్రజలు అధోగతిలోనే ఉండునట్లు కోరుచుండురు. వర్ణాశ్రమము మనలను విడదీయచున్నది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము మనలను పాలించుచున్నది.

పుట్టుకవలన మనుష్యులందరు సమానులు. మనుష్యులు చేయు పనులవలన హెచ్చుతగ్గులు ఏర్పడును; కాని, పుట్టుకవలన కాదు. కనుక నేను కోరునదేమన, మీరు యీవర్ణవివక్ష తను వదిలివేయమని; అశమపక్షము, ప్రస్తుతమున్నట్లుల వర్ణబహిష్కరణమునయినను, వదిలివేయవలయునని నాకోరిక.

జీవమునకు, వర్ణభేదముకాని, జాతిభేదముకాని, లేదు. కళింగపర్వతములందుండు లేళ్లు, మానసరోవరమునందుండు హంసలు బ్రాహ్మణులుగ పుట్టి, మహాత్ములయినట్లు మహాభారతమునందు మనము చదివెయ్యుండలేదా? గొప్పరసము వంశవృక్షమునిద ఆధారపడియుండును. అచలముని ఏనుగుకు జనించి నాడు. కేశవింగుడు గుడ్డగూబకు పుట్టి నాడు; శుకముని చిలుకకు, కపిలుడు కోతికి, శృంగముని లేడికి, వ్యాసుడు పల్లదానికి, కాళిమహామూని శూద్రస్త్రీకి; పరాశరుడు చండాలస్త్రీకి జనించిరి. మహాభారతముల్లో, పశువర్ణమునందు ఒకచోట యుద్ధిష్ఠిరుడు, "వర్ణసాధార్యమువలన, ఎవరు ఏవర్ణమునకు చేరినవారో తెలిసికొనుటకు సాధ్యముకాదు" అని చెప్పియున్నాడు. విద్యాబుద్ధిమోహమే, గొప్పరసమునకు లక్షణములయినచో మన విశ్వవిద్యాలయములు, వేలకొలది తరగతుచేయుచున్నవి. లు ఆందరు మహాత్ములు కానునెడ! కాని, వారు ఎట్లున్నారో, మీరు తెలిసివిషయమే!

మాంసభక్షణమువలన ఎవరును అధోగతికి పోవుటకు, కారణము కనిపించుటలేదు. మనపూర్వులు, ఈజోజు వర్ణాశ్రమవాదులు, యజ్ఞములందు బోయివ్యవడిన జంతువులమాంసమును భుజించుచున్నారు. ఇప్పటికిని కొన్ని దేవాలయములలో మాంసబలులు సామాన్యముగ నున్నవి.

రాజకీయముగ అనర్థదాయకము

ఈవర్ణభేదములను పెంపుచేయుట రాజకీయముగ మనకు మిక్కిలి అనర్థదాయకము. వర్ణభేదములు, జాతిభేదములు మన సఖ్యమునకు అడ్డుకలిగించుచున్నవి. దేశీయులందరు ఏకమై బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును ఎదిరించుటకు వీలులేక చేయుచున్నది. ఈవర్ణవివక్షలే! బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము యీదేశమునందు స్థిరముగ నుండుటయొక్క రహస్యము. యీవర్ణభేదమువలనకాని, వేరొకదానివలనకాదు. మనము నాశనము కాదలచుకొనక పోయినట్లయిన, యీవివర్ణభేదము పోవలయును. తరతరములనుండి వర్ణభేదములను పెంచుచున్నందువలన కలిగిన పాపఫలెమును జనుమిప్పుడు అనుభవింపుచున్నాము. మన మొదటివిధి, ముఖ్యవిధి, మనముచేయుచున్న పాపమునందే సినము తొలగిపోవుటయే. మనము వేరువేరుగ నుండి, సదా ఘోరముగా కొనమని, ఏకాత్మము, ఏదేవుడు చెప్పియుండలేదు. స్వాతంత్ర్యమునకు, న్యాయమునకు, సమత్వమునకు, సోదరభావమునకు, అడ్డుకలిగించు శాస్త్రములను, దేవతలను లక్ష్యపెట్టవలదని నాప్రార్థన.

మనదేశము, కోట్లకొలది జనులను కలిగియున్నప్పటికి, పరజాతికి లోబడిపోయినది. ఏకొద్దిమందియో పరజాతివారు వచ్చి, మనవారి సహాయమువలన, యీదేశమును లోబరచుకొని మనలను పాలించుచున్నారు. మనలో మనకున్న వర్ణభేదములు మనదేశమును పాలించు పరజాతివారికి మిక్కిలి సహాయముచేసినవి; ఇప్పుడు చేయుచున్నవి. వర్ణభేదపు టేర్పాటు, మనదేశమునందు ఐక్యభావముకు లగుటకు, ప్రబలవిరోధి, మనుజులలో తారతమ్యము లుండవచ్చును, కాని అందరుమనుజులే; అందరకు అభివృద్ధినిండుటకు సమాన అవకాశములను యివ్వవలయును.

ఇంతవరకు వర్ణవివక్షతనుగురించియే మాట్లాడుచుంటిని. ఏలననగా, మన సంఘదురాచారములను తొలగించుటకు, వర్ణవివక్షతను పోగొట్టుటయే, ముఖ్యసాధనము. మీరు వర్ణభేద జనిత దురభిప్రాయములతో కూడికొనియున్న "బానిసమనస్సును" ఏత్తణము శుద్ధిచేసికొందుకో, ఆత్మణము, సాంఘిక న్యాయమునకు, దేశస్వాతంత్ర్యమునకు పోరాడు ధీరయోధులగుదురు.

పంచముల సమస్య

మీరు ముఖ్యముగ, అవసరముగ, ఆలోచించవలసిన సమస్యలను సమస్య. ఆసమస్య పూర్తిచేయుటయందు ఎంతో ఆలస్యముచేయుటకు వీలులేదు. మనము ఏ నిమిషమునైనను స్వాయముచేయుటకు పూనుకొందుమో, వర్ణభేదపు టేర్పాటు దానివలన కలుగు ఘోరమును ప్రారంభించును. నిమ్మ జాతులని, చందా మన దేశమునందుండు ప్రజలలో ఆరవంతు భాగమును బహిష్కరించుచున్నాము. ఈ బహిష్కరణము పోయినదో, మీకు నేను జ్ఞప్తికి వచ్చును. పోట్ల, యీరాజధానియందు, దేవాలయములలో భాగ్యులను ఉపయోగించుట వీలులేదు. మనుష్యులు సామాన్యవిధులలో నడుచుటకు కూడ బహిష్కరింపబడతారో జరిగిన విషయము మీకందరకు తెలిసియున్నది. నిమ్మజాతివారు వీధిలో పోవునపుడు బిగ్గర్లు, "తొలగిపో! తొలగిపో!" అని అరచుకొనుచు పోవలయును; పోవునపుడు కడజాతి వాని నీడ పైవర్ణములవారిపై పడిన, వారికి పైవర్ణము. ఇంతయేల; కడజాతివారిని పశువులకంటె హీనముగా గణించుచున్నాము. ప్రతిదేశమునందు దరిద్రులనమస్కరించువారందరు సలమలుయొక్క అసహ్యము, నాకు తెలిసియే యున్నది. కాని మనదేశమునందున్న నిమ్మజాతుల స్థితివంటిది ఏదేశమునందు లేదు.

ఈ సంగతులన్నియు పైకి కనపడునవి. అసంగతులను సాధ్యముచేయు అభిప్రాయములు ఆ అభిప్రాయములను కలిగించు మనస్సును గురించి మనము ఆలోచించవలసిన విషయము. ఏమనన్మనలన, ఈ అభిప్రాయములు కలుగుచున్నచో, ఏ అభిప్రాయమువలన ఈసాంఘిక దురాచారము ప్రబలుచున్నదో మనముకనిపెట్టి దానిని నిర్మూలముచేసి, ఈమహాస్వము సగముపూర్తి చేసినట్లే! ఈసమస్యయందు ఇదిదే ముఖ్యవిషయము. మనము "అంగ ద్రొక్కబడిన జాతులు" అని ఉపయోగించుచున్నాము. "అంగ ద్రొక్కబడిన జాతులు" ఉండుటకు "అంగ ద్రొక్కే" జాతులు ఉండవలయును. "అంగ ద్రొక్కే" వారు లేకపోయిన, "అంగ ద్రొక్కబడినారు" ఉండరు. ఈసంగతిని మనము మరువరాదు. ఇట్టితి ఈదేశమునందు ఉండుటకు కారణము, పూర్వధర్మ శాస్త్రములందుండు భోధ లు నానమ్మకము. ఒక ఉదాహరణము. మనుధర్మశాస్త్రములో, పర్వతాలు

అను గురించి ఏమని చెప్పబడియున్నది. “వాళ్లు యిట్లు ఊరిబయట నుంచులయును; కుక్కలు గాడిదలతోపాటు వాళ్లకు వేరు ఆస్తి లేదు. చనిపోయినవారి దుడ్డులు వాళ్లదే; కుండ పెంకులలో వాళ్లు భోజనము చేయవలయును; వాళ్లలోవాళ్ల పేల్లిళ్లు చేసుకొనవలయును; రాత్రులందు, వాళ్లు గ్రామములోగాని పట్టణములోగాని తిరుగరాదు.

గుణము వర్ణము

“మేము హెచ్చు” “మీరుతగ్గు” అను భావము వర్ణవిభేదములన కలుగుచున్నది; ఆ భావము కూడ పంచముల బహిష్కరణకు తోడ్పడుచున్నది. గుణమువర్ణముతో కూడుకొనియున్నవారే, ఈ హెచ్చుతగ్గులను నమ్ముచున్నవారు; అట్లులేనప్పుడు, ఈ భావమునుకు కారణమేమి? మనుష్యుల శాస్త్రప్రకారము బ్రాహ్మణుడు, వ్యాయాసి వృత్తిగాని, వైద్యవృత్తిగాని అవలంబించిన, కేసంపదమును. బ్రాహ్మణ ధర్మములను నిర్వర్తించవలయునన్న, “గురువు”గ నుండవలయును. అట్లు జరుగుచున్నదాయిప్పుడు? లేదు. ధర్మములను నిర్వర్తించకుండ, హక్కులకు పోట్లాడుచున్నారు. ఇట్లనే, రెక్కిన వర్ణములందును.

అసలు, వాస్తవమున విషయమేమనగా, ఈ వర్ణవిభేదము కేవలము న్యాయముమీద ఆధారపడి యుండలేదు. దాని యందు నమ్మకమునుకుటకు వీలులేదు. మనసులో నమ్మకము లేకదానిని పట్టుకొని ఏలపెనగులాడుట? ఏల దానివలన కలిగిన గురుభిక్షాదములను పెంచుకొనుట?

ఈ సందర్భములో సర్ పి. సి. రే గారు బెంగళూరులో ఇటీవలయిచ్చిన ఉపన్యాసములో చెప్పినమాటలను మనవి చేయుచున్నాను.

“మీ ఉద్దేశ్యములో, శాస్త్రజ్ఞులగు గోలియో, న్యాయులు, కేసుల గొప్పవారా? లేక, పూర్వులు స్వర్గమునకుపోయినారా, నరకమునకు పోయినారా అనునసందర్భ ప్రలాపములచేయు న్యాయజ్ఞానకర్తల గొప్పవారా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము మనస్థితిని పట్టియుండును, అనికొందరున్నారు. ఈమనస్థితి ఎటువంటిదీ? దేశభావనమునుగురించి, దేశీయత్యమునుగురించి, మాటలాడు మాటలు, చాడవలు, మీబుద్ధిలో ఒకమూల పెట్టుకొందురు. ఇంకొకమూల, దృష్టిదోషములు మొదలగు పిచ్చి అభిప్రాయములను పెట్టుకొందురు. కాస్తాచారములు అర్థములేని అలవాట్లుగా క్షీణించినవి. వ్యభిచారమునకుగాను యిచ్చవచ్చిన స్త్రీలనుంచుకొనవచ్చును, కాని, తోడిసోదరులను అంటకూడదు... మన సాంఘిక దురాచారములు మన రాజకీయ దురవస్థకు మూలకారణము. ఈదురాచారములను, ఈదురభిప్రాయములను, చాలాలోజులు మీరు కాపాడుకొనలేరని జ్ఞాపక ముంచుకొనుడు.”

ఇటీవల కొంతవార్షిక కలిగియున్నదని నేనుఅంగీకరించుచున్నాను; కాని మన సాంఘికసభలు ఎన్నితీర్మానములు చేయుచున్నను, మహాత్మాగాంధీ, బోధనలను, ఆచరణము చేయుచున్నను కాంగ్రెసువారు ఎంత ప్రయత్నము న్నున్ను, అంటరానితనము మనదేశమునందు గట్టియుండును. దానిని, మొదలంట నిర్మూలమునను పనిచేయవలయును.

జాతికి కళంకము

ఈ “అంటరానితనము” “మాడలేనము” మనజాతికంతకును కళంకమును ఇట్టివి ఏదేశమునందు కానరావు. 1866 వ సం॥ నాటికి మనదేశము నందుండిది; 1866 వ సం॥ నాటికి చేయబడిన రాజవర్ణము ప్రకారము “పరమేశ్వరుని తోటివేయబడినది; అందరకు సమానహక్కులు. యిచ్చు అమెరికాదేశములో మాన. సీగ్లెస్ నిమ్న జాతులకు నుండేవారు; కాని, 1860వ సం॥ వరకు వారికి స్వాతంత్ర్యము చేకూరినది. అప్పటినుండి వారి అభివృద్ధి ఎక్కువయ్యి చూడుడు.

మనవీరదూతాతి క్షీణించుటకు కారణము మనము కడ జాతివారికి చేయుచున్న కష్టములే! మనము ముందుకు పోవలయునన్న ఈ జాతీయమును తొలగించవలయును.

ఈ నిజమును మనము ఇప్పుడే గ్రహించుచున్నాము. నిమ్న జాతి ఉద్ధరణకై పనిచేయు సంఘములు ఏర్పడినవి; ప్రజల హక్కులను గురించి క్రొత్త అభిప్రాయములు ఏర్పడుచున్నవి. ఆ దివ్రానికులలో, ఆదితండ్రిలలోనే చలనము ప్రారంభమయినది. ఎంత ప్రయత్నించినను, ఆచలనము ఆ ఆందోళనమును ఎవరును ఆపుచేయలేదు. ప్రతివారి ఓర్పుకును ఒకహద్దుఉన్నది. ఆహద్దు దాటిన తరువాత తిరుగబాటు నిశ్చయము. ప్రాంసుదేశములో ఇటీవల, రుస్సోదేశములో జరిగిన విప్లవములకు కారణమేమి? ప్రజలు, బాధలను కొంతవరకు ఓర్చుకొనినారు; ఆహద్దుదాటిన తరువాత తిరుగబడినారు. ఈసంగతి, నిమ్న జాతివారి విషయములో మనము జ్ఞాపకముంచుకొనుట అవసరము.

ఇంతవరకును, నిమ్న జాతులవారు రెక్కిన జాతులను స్నేహభావముతోనే పరిగణించుచున్నారు. కాని, వారికి హక్కుల నివ్వకుండ, బాధపెట్టుట యికముందుకూడ సాగించినచో విరోధభావములు అంకురించును.

భీష్ముడు, యుద్ధిష్ఠిరునకు యిచ్చినఉపదేశమును మరచకుడు; “ఒరాజా, బలహీనులను గురించి జాగ్రత్త తీసికొనుము, బలహీనుల అక్రమధారలు రాజసింహాసనములనుకూడ తలక్రిందు చేయును.” ఈ ఉపదేశము మనదేశమునకుకూడ అనువర్తించును.

కెనియాలో, నేటాలులో, ఇతర బ్రిటీషు రాజ్యములలో వలసపోయిన మన సోదరులను తెల్ల వారు అన్యాయముగ, సామాన్య హక్కులనుగూడ యివ్వక, బాధపెట్టుచున్నారని మనము రోషపూరితవాక్యములతో ఆందోళన చేయుచున్నాము. కాన, మనదేశములో, మనమే, ఆతప్పును చేయుచున్నాము.

మనుష్యభావమునకు విరోధము

అంటరానితనము, మనుష్య భావమునకే విరోధమే నది. మనకు యిష్టమున్నను, యిష్టములేకపోయినను, సోదరభావము ప్రకృతిధర్మమని ఒప్పుకొని తీరవలయును. ఆ ప్రకృతిధర్మము మీదనే సంఘములన్నియు ఆధారపడియుండును. ఆ ప్రకృతిధర్మమునకు విరోధముగ పోవుట, సంఘమును నిర్మూలమును చేయుటయే. అస్మిరియా, ఈజిప్టు, గ్రీసు, రోము సామ్రాజ్యములలో ఏమి జరిగినది? బలహీనులు అణగ. త్రొక్కబడి బానిసలుగా చేయబడిరి; చివరకు, ఆ సామ్రాజ్యములే నాశనముచెందినవి. మన దేశమునకు ఆస్తితి రాకపోవుటకు కారణము, కొద్దిగనో, గొప్పగనో, ఆ ప్రకృతిధర్మమును అనుసరించుటలేననే!

ఈ సమస్య యొక్క స్వభావమును గురించి ముచ్చటిం చిరిని. మన సంఘమునందున్న జబ్బును గురించి విశదీకరించిరి. ఇక, యీ జబ్బుకు ఏదొకము మంచి యని విచారించవలయును. ఈ సమస్యపూర్తికి నాకుతోచిన ఉపాయములను చెప్పెదను.

మొదటిది. అంటరాని తనము, బహిష్కరణము, రోషములని, న్యాయములు కావని మనకందరకు దృఢనమ్మకము, చలనముకాని విశ్వాసము కలుగవలయును. నోటిమాటలతో కాదు; ఆ మార్పు మన మనస్సులలో కలుగవలయును. అంటరానితనము, జాతీయతకు మనుష్యభావమునకు వ్యతిరేకమని విరోధమని, నిశ్చయము కలుగవలయును. కడజాతి వారికి, వారికి ఉండవలసిన హక్కులనిచ్చుట, దయాదాక్షిణ్యములతో కూడుకొని యుండలేదు. ఒకరు దానము చేయుట, ఇంకొకరు దానిని స్వీకరించుట అను అభిప్రాయము పెట్టుకొన గూడదు; అది ఇచ్చువారికిని, తీసికొను వారికిని కూడ అవమానకరము.

ఈ నిమ్న జాతులధర్మము కొరకు పనిచేయువాడు వర్ణ వివక్షతయందు నమ్మకము లేని వారుగను, వర్ణవిభేదములను పాటించని వారుగను, ఉండవలయును. వర్ణవివక్షతను పాటించుచు, నిమ్న జాతులధర్మయందు పనిచేయువాడు, బట్టతలవాడై “తండ్రికలను పెరుగు తెలుసు”ను అమ్ముట వలెయుండు

సంఘబలము

రెండవది. ఈ పని పూనుకొను వారు ఒక సంఘమును ఏర్పాటుకొనవలయును. ఈ విషయమునందు నిమ్న జాతుల సంఘము కొంత పనిచేయున్నది. ఇంకను చేయుటకు అవకాశము కలదు. సంఘముతో కూడుకొనియున్న ప్రతి ఉద్యమమునకును, ఒక విధమయిన ఆచరణ, దీక్ష, అవసరమయి యుండును. ఈ సంఘమువారు అట్టి ఆచరణను, దీక్షను, అభ్యాసమును, అలవాటుచేసికొనవలయును. ఈ సంఘమువారు పనిచేయుచు సహాయము చేయుటకు ఉద్యోగులయిన యితరుల, యితర సంఘముల సహాయమును తీసికొనుటకు అభ్యంతరముండకూడదు. ఈ సంఘమువారు ముఖ్యముగ “అంటరాని తనము”ను పరిగణించుట పాపమని, దోషమని, బోధించుటయే గాకుండ, ఆచరణలో పెట్టి ప్రజలకు చూపించవలయును; దేశములో జనించు ప్రతివానికి సమానహక్కులు, సమాన అవకాశములు కలవు అని ప్రబోధముచేయవలయును. “అన్ని జాతుల వారిని భగవంతుడు ఒకరకముతో చేసెను” అని క్రైస్తవ మతగ్రంథములు చెప్పుచున్నవి; హిందూజాతిలో అందరిని, వైజాతివారిని, క్రిందజాతివారిని, ఒక రకముతోచేయుండఁ దా? కడజాతిలో పుట్టినవాడు, అగ్రజాతిలో పుట్టినవానివలె మనసోదరుడని, మనతోడి హిందువు అనియు, మనము నమ్ముచుండవలయును.

విద్య

పనిచేయు మనుష్యులు, వారి సంఘము, కుదిరినవి. తరువాత ఏమి కావలయును? నా ఉద్దేశ్యములో, నాలగవది విద్య. విద్య, “సర్వరోగ నివారణి” యని అందరు ఒప్పుకొనునదియే. ఈ పంచముల సమస్య పూర్తికి విద్యయే ముఖ్యసాధనమని ఎక్కువవంది అభిప్రాయము. విద్య, సత్య, ఎటువంటి విద్య? ఎవరిచే యివ్వబడిన విద్య? ఎక్కడ ఇవ్వబడిన విద్య? బహిష్కరణము ఇంకను కొంచముగనో గొప్పగనో, ప్రబలుచున్న, సామాన్యపాఠశాలలో నివ్వబడు విద్యవలన లాభములేదు. నా అభిప్రాయము, ప్రత్యేకపాఠశాలలు గాని, పైనచెప్పబడిన సంఘసభ్యులచే నడవబడు పాఠశాలలు, అవసరము. ఇటీవల ప్రభుత్వసహాయము పొందు పాఠశాలలో నందరిని చేర్చుకొనవలయునని ప్రవరించబడిన జి. ఓ. మంచిదే. కాని, అంటరాని తనమును గురించి ప్రజాభిప్రాయము మారనంతకాలము, దానివలన ఏమి లాభము. ప్రజాభిప్రాయము మారుటకు, యిటువంటి సాంఘికసభలు విక్సిరి తోడ్పడగలవు.

ఎంతవరకు వీలయితే అంతవరకు సహపం క్రిభోజనపు టేర్పాటుగల పాఠశాలలుండవలయునని, నా ఆశయము.

తరువాత నిమ్న జాతివారికై ఏర్పరచబడు పాఠశాలలో పారిశ్రామికవిద్య ముఖ్యము. గ్రామపరిశ్రమలను వృద్ధిచేయుట కిది మార్గము. జనులు గ్రామములనుండి పట్టణములకు ఇతరదేశములకు ఎందుకు పోవుచున్నారో? పట్టణకొరకు. మనము గ్రామ పరిశ్రమలను వృద్ధిచేసి, అందరకు తగు వృత్తులను ఏర్పరచిన, పూరు విడిచి పోవవసరములేదు.

విద్యనుగురించి మాటాడుటలో, మనకందరకు సంబంధించిన విషయమింకొకటి యున్నది. ఆచరణవలన మనమెంతయో మేలునేయవచ్చును. మనకందరకు “అంటరానితనము” చెడ్డవని, పాపమని, అన్యాయమని, నమ్మకమున్నచో, మనకు పని కలిగినపుడు “అంటరాని వారిని” నియమించుకొన వలయును. ఈ విషయమునందు నిమ్న జాతి నువరించుటకు, తెల్లవారు మనకుంటే మంచిపనిచేసియున్నారు. బట్టదగ్గ, మోటారుతోలు వారుగ, “వొరలు” అంటరాని” వారిని నియమించి వారి ఉద్ధరణయందు తోడ్పడుచున్నారు. మనము కూడ యిట్లు ఎందుకు చేయకూడదు? మనలో భాగ్యవంతుల కుటుంబములలో, బంట్రితులు కావలసిన యిళ్లలో, పంచములను ఎండుకు ఏర్పాటు చేయకూడదు? కొందరు దీనిని ఆచరణలో పెట్టుటకు ప్రారంభించినారు. నేనుకూడ యిట్లే చేయుచున్నాను. ఇతర బంట్రితుల పంచములతో కలిసి పనిచేయక పోవుట, యింట్లో అడవాళ్లు సణుగుకొనుట ఉండును; కాని, మనోనిశ్చయము కొంత చాకచక్యము ఉండినచో, అవి, పెద్ద యిబ్బందులు కావు.

విద్యగరవువారిని గురించి ఒక విషయము చెప్పవలసి యున్నది. సాధ్యమయినంతవరకు, విద్య గరవువారు, నిమ్న జాతులలో నుంచియే రావలయును. ఈ విద్యాసమస్య, ఎక్కువమంది నిమ్న జాతి ఉపాధ్యాయులన్న కాని, పూర్తి కానేరదు. ప్రారంభపంచ అందరు నిమ్న జాతి ఉపాధ్యాయులు లండుటకు సాధ్యముకాదు, కనుక, ఇతరుల సహాయము కావలసి యుండును. నిమ్న జాతి ఉపాధ్యాయులను తయారుచేయుటకు ప్రత్యేకసంస్థలను ఏర్పాటుచేయుటకూడ అవసరమని తోచుచున్నది.

పంచములసమస్య - స్వరాజ్యము

ఈ సమస్యను, రాజకీయవిషయముగ కూడ ఆలోచించవలయును. కొంతమంది అభిప్రాయములో, రాజకీయ విషయములు, సాంఘిక విషయములు, వేరనియు, సంబంధము లేనివనియు. ఇదినిజముకాదు. దేశమునకు స్వరాజ్యము లేనంతకాలము సంఘసంస్కరణమును చేయుటకు ప్రజలలో ఉత్సాహముండదు, కనుక స్వరాజ్యసంపాదనమీద ఈ సమస్యపూర్తి చాలవరకు ఆధారపడి యుండును. రాజకీయ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించుట, నిమ్న జాతులధర్మకై ఏర్పరచబడు నిర్మాణకార్యక్రమములో ఒక భాగముగ ఉండవలయును.

అటుపిమ్మట, నిమ్న జాతులకు కాననసభలయందు, యితరసభలయందు ప్రాతినిధ్యము ఉండి తీరవలయును. కాని, ప్రస్తుతమువలె ప్రభుత్వనియామకములకముగ కాదు. ఎన్నికలకు, మూలకముగ నుండవలయును. కనుక, నిమ్న జాతులు కూర్చు, ఎన్నికలలో పాల్గొనుటకు వీలగునటుల, ఎన్నుకొను ఆధిశ్రమము హెచ్చుమంది జనులకు యివ్వవలయును. ఈ అధికాధిశ్రమ నిమ్న జాతి ఉద్ధరణకు విక్సిరి తోడ్పడును. ఇంగ్లండులో స్త్రీలకు, యువకులకు ప్రాతినిధ్యము, ముఖ్యకారణము; దీనివలననే నిమ్న జాతి వారి బాధలు తొలగునది. వారి మొరలు మన సభలలో వినబడునపుడే కదా?

ఈ సమస్యపూర్తికి నాకు తోచిన మార్గములను నూచించితిని. వీనిలో ఒక్కమార్గమును అనుసరించిన మన ఆశయము నెరవేరు. అన్ని మార్గముల ద్వారా పోవుటకు ప్రయత్నించవలయును. తరువాత, యీపని, కొద్దిరోజులలో పూర్తికాగలదని నమ్ముట, పిచ్చి. మనము తొలగించ యత్నముచేయుచున్న స్థితి గతులు ఒక రోజులో పుట్టినవికావు. ఒక్కరోజులో మాయముకావు. మనము పెట్టుకొన్న లక్ష్యమునకు దగ్గరత్రోవలు లేవు. పట్టుదలతో, సంవత్సరముల కొలది పనిచేయవలయును. ఒకటిమాత్రము నిశ్చయము. కొట్లకొలదిగనుండి, తరతరములనుండి అధోగతియందున్న మన అన్న దమ్ముల, అక్కచెల్లెండ మొర వనిపించినది. వారి కష్టకాలము తీరిపోవు సమయము వచ్చినది.

నిమ్న జాతి ఉద్ధరణయను నీ ఉత్సాహకార్య మును ప్రారంభించిన మహామహులకు చేయూత నొసగు వారి సంఖ్య రాను రాను వృద్ధియగుచున్నది. ఈ సమస్యపూర్తికై వారు మార్గములను వెతకుచున్నారు. ఈసభయందు మనముకూడ యున్నపుడు, వారియొక్కదీక్ష, సంకల్పము మనలనుకూడ అనుసరించుగాక! మనము చేయుచున్న పని మన విధియనియు, మనదేశమునకేగాక మానవజాతికూడ మనమునెరవేర్చవలసిన ధర్మమనియు, మనము మరచకుందుముగాక!

ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖాదీ ప్రదర్శనము

ఖద్దరు, నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు గడంగుడు

శ్రీ. సి. రాజగోపాలాచారిగారు ప్రారంభోత్సవమును జరుపుట

జాతీయ పతాక సంస్థాపన

శ్రీబులుసు సాంబమూర్తిగారి గంభీరోపన్యాసము

దేశనాయకులగు ఘనమగు స్వాగతము

(మా ప్రత్యేక విలేఖరినుండి)

28 తేదీ ఆదివారము ఉదయము మెయిలు బండిలో చన్నపురినుండి గౌహాతి కాలాగ్రేసు అధ్యక్షులు శ్రీమన్. శ్రీనివాసయ్యగారు, శ్రీయుతులు, ఏ. రంగసామి అయ్యగారు, సత్యమూర్తి, సి. రాజగోపాలాచారి, యస్. ముత్తయ్య మొదలయిన యారు, వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రి, బుర్రా సత్యనారాయణ, వి.యల్. శాస్త్రిగారు అరుదెంచిరి. ఆంధ్రదేశ ప్రకాశంపంతులు, కె. వి. ఆర్. సామినాయుడు, బులుసు సాంబమూర్తి దేశభక్త వెంకటప్పయ్య పంతులు మున్నగువారెల్లరు ప్రేమను కలిగిరి. నాయకులకు ఘనమగు స్వాగతమొసంగిరి. పిదప 9 గంటలకు మంగళవాద్యములతో హోటారులందెక్కించి నాయకుల నెల్లరను పురవిధులందు ఉత్సవముతో గొంపోయిరి. పిఠులలో అనేక స్థలములందు పౌరులు నాయకులకు కర్పూరహారము లొసంగి నాయకులయెడ తమ యనుభవమానభక్తి విశ్వాసముల ప్రకటించిరి. ఉత్సవము సుమారు 11 గంటలకు శ్రీ గాంధీ జాతీయ విద్యాలయము నొద్దకు వచ్చినవెంటనే అవట ఎండలకొలిచి పౌరులు నాయకుల నెదుర్కొని జేతభ్యసులతో లోనికి గొనివచ్చిరి. శ్రీ మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు ప్రదర్శనశాల కరుదెంచిరి. ఆత్మహరి గోవిందాచారిగారు బులుసు సాంబమూర్తిగారిని జాతీయపతాకమును ప్రతిష్ఠించువలసినదిగ గోరిరి. దండు నారాయణరాజుగారు సి. రాజగోపాలాచారిగారిని ఖాదీ ప్రదర్శనోత్సవము ప్రారంభించువలసినదిగ గోరిరి.

శ్రీ. బులుసు సాంబమూర్తిగారు

ఈనాడు గొప్పమదిసము. నేను ఏలూరు పట్టణము ఆంధ్ర మహాజనులకును, దేశమునందలి నాయకులకును, ఇచ్చిన స్వాగతము ఘనస్వాగతము. సమస్త కార్యములకు మున్నుండు స్వరాజ్యపతాకోత్సవమును గావింపవలెను టెంతయు శుభావము. ఈతరుణముందు మనదేశీయమహాజనసభాధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడిన శ్రీమన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యగారును, మన తమిళసోదరులు ఏ. రంగసామి అయ్యగారు, యస్. సత్యమూర్తి, సి. రాజగోపాలాచారి, యస్. ముత్తయ్య మొదలయినవారందరినాడిచటికి వేంచేయుట సంతోషకరము విషయము. ఇందరు మహామహులుండ స్వరాజ్యపతాక ప్రతిష్ఠా కార్యభారము నాపై సునిచినందులకు వినుముద్రై కృతజ్ఞుడై చెల్లుచున్నాను. ప్రకృతపరిస్థితులలో భారతదేశ స్వరాజ్యసంపాదనము మిగుల క్లిష్టము సమస్య. ఏజాతికైనను స్వాతంత్ర్య సంపాదనాసమరమం దొకజాతీయ చిహ్నముండవలెను. అట్టి చిహ్నమే ఈ జాతీయపతాకము. కాని మనము గావించు సమరము కాంతి సమరము. గాంధీమహాత్ముడు నాయకత్వము వహించి దేశమును నడపించినపుడు ఆధునిక యుద్ధ సాధనములగు మరణ యంత్రములచే గాక, కాంతి, ఆత్మహత్యలచే భారతవర్షమునకు స్వరాజ్యమును సంపాదించి తద్వారా లోకకళ్యాణమును సాధించగలమని నిరూపించియుంటిమి. (వినుడు, వినుడు) గాంధీమహాత్ముడు భారతీయులకు, ప్రపంచమున కంతటికి నొసంగిన సందేశము జాతీయపతాకమునం దిమిడియున్నది. పతాకమందు ఖడ్గచిహ్నములుగాని, సింహములుగాని లేవు. రాటమే అందు చిత్రంపబడియున్నది. అహింసయే ప్రధానతత్వము. మనలను పరాధీనతయం దణచియుండుటకు బ్రిటిషువారు కారకులైనను వారిని సోదరులుగ ప్రేమించి నాదేశము నక్షేపమును త్యజింప సంసిద్ధుడనని గాంధీ మహాత్ముడు సుదీవియున్నాడు. నల్లరాతివంటి బ్రిటిషువారి హృదయము నైనను కరగింతునని మహాత్ముడీస్వాతంత్ర్యయజ్ఞమును వేతమందు సంస్థాపించి యున్నాడు. ఈహృదయపరివర్తనము పరిణత బుద్ధిప్రపంచమునం దంతట వ్యాపించినగాని మాచరణ యంత్రములు సమసిపోవు. తుపాకులు, విమానములు, సౌకర్యములు మొదలగునవి ప్రపంచమునకు కాంతి క్షేమము కళ్యాణ

ము సమహృద్భుటకు బదులు దారిద్ర్యము, ఖోభ, అనాయము పెంపుచేయుననియు వీనినెంత శిష్టుకాలములో ధ్వంసమొనర్చిన ఆంతర్యలో ప్రపంచకళ్యాణము సమహరగల దని ఆధునిక రాజ్యాంగవేత్తలు విజ్ఞానవిధులంగీకరించినయైనారు. కాంతి సాధనమునే లోకోద్ధరణ గల్గనని జెప్పుచున్నారు. అట్టిస్థితిలో ముప్పదిమాడుకోట్ల జనులుగల మన యాభరతఖండము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమందే పారతంత్ర్యమున మునిగి అమదినము గంట గంటకు దాస్యము పాచుచున్నది. సామ్రాజ్యాంతర్గత వలసరాజ్యము లన్నియు విడివడి స్వాధీన దేశములైనను మన బానిసత్వము నానాటికి మిక్కిటమగుచున్నది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో గలసియుండు సంతకరకు మన కీపరాధీనత తప్పదు. సామ్రాజ్యాతీతమగు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే మన యాదర్శము. (వినుడు, వినుడు) ప్రతిదేశము తన వ్యవహారముల తాను చక్కచెట్టుకొనుచుండునటుల భారతవర్షమును స్వయంనిర్ణయాధికారమును జన్మహక్కుగ బడయవలెను. సామ్రాజ్యము పోయినది. పోనై యున్నది. ప్రతిదేశమును స్వాతంత్ర్యముకొర వున్నట్లుచున్నది. అట్టి స్థితిలో స్వల్పదర్శములు, సంకుచితాభిప్రాయములపిడి, బ్రిటిషువారిచే బాధల నొందెద మను కీతిని బోద్రోలి సంపూర్ణ స్వరాజ్యాదర్శమున కై పోరాడవలెను. సంపూర్ణ స్వరాజ్యాదర్శము లేనంతవరకును నీకు ప్రత్యేకపతాక ముండవలసిన యావశ్యకతలేదు. మనమీనాడు స్వరాజ్యపతాకమును స్థాపించితిమనిన మనము వలసరాజ్యమును కోరుటలేదు. మహావీరులు, వీరమాత లున్నవించిన మునిన్ను గాక మొన్నటివరకును చేతభ్యముధరించి ఆపాదభయందు పోరాడినదేశ మీనాడు ఈశ్వరవిలాసముచే లోకాధిపతియై కౌంత్యాయుధమును జేపట్టవలసి వచ్చినది. యుధకై బ్రహ్మకై ముందు నిర్విర్యము. ఇట్టిఆత్మకై, వ్యాకై, భర్తకై నేడు మనదేశముందు సంస్థాపించి రిరి కొట్టు మార్తల సేకారేయబడులనుగ నొనర్చి పరాధీనతను బారద్రోలి ఆత్మస్వరూప సందర్శనమున కై దేశభిమానవివర్జితమైన దేశమునకు స్వరమును సమార్పణచేయుతరుణ మాసన్నమైనది. పూతమాలలచే మహానీయులను పూజించుటకంటె మనదేశాత్మ్యముచే వారిని సత్కరింపగల్గుదుము. రాబోవుకాలము శుభప్రదము. మన ప్రతినిధులుగ ఎన్నుకొనబడిన దేశభక్తులు వేసిన యడుగు వెనుకకువేయక యుద్ధరంగమునందు నిలువగలరు. తిరస్కారకార్యక్రమముతోబాటు నిర్మాణ కార్యక్రమముగూడ జేసెదమని శపథము గావించుచు నేడి పతాకమును స్థాపించుచున్నాము. మనయొక్కయు మన సోదర సోదరుల యొక్కయు మానసంతృప్తికై ఆరువేలమైళ్ల దూరములో నుండెడి విదేశీయులుగడ్డల ధరించుట విచారకరము. స్వరాజ్యపతాకమును మిహృదయములందు స్థాపనజేసికొనెదము. హిందూమహామృదీయాది స్వరమత, సంఘైకమత్యమును ఈపతాకము సూచించుచున్నది. మన మికముందు మనధర్మమును గుర్తించి స్వాభిమానమును వీడి దేశమునకై కృషిసలిపిన నచిర కాలములో స్వాతంత్ర్యసిద్ధి గలుగగలదు" అని బల్కిరి.

పిదప జాతీయగీతములు, దేశీ ధ్వనులు చెలగ సాంబమూర్తిగారు జాతీయపతాకమును లేవనెత్తిరి.

ఖాదీ ప్రదర్శనోత్సవము

సి. రాజగోపాలాచారిగారు

నందేమాతర ధ్వనులు కరతాళధ్వనులమధ్య పుష్పమాలలంకృతులై రాజగోపాలాచారిగారు ఆంగ్లమున ఉపన్యసించుచు తమ్ము స్వదేశఖద్దరు ప్రదర్శనోత్సవము గావించుటకై ఆహ్వానించుటమీస ఆంధ్రదేశము తమిళరాష్ట్రమునకు

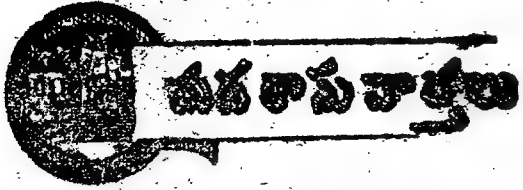
ఉన్నత సత్కార మొనర్చెనని బల్కిరి. ఖద్దరు సందేశమును మీకు గొనిపోవుటయన కన్పరచిని నూడులముట్టు యగును. (నవ్య) భారతజాతీయ హారమందు ఆంధ్రదేశము మణిపూస యగుటకు కారణము ఖద్దరు ప్రచారమందు ప్రధానస్థానమును వహించుటయే. ఆస్సాము, లాహోరు, బెంగాలు ఏదేశములో నైనను ఆంధ్రదేశము, పేరెత్తిన ప్రఖ్యాత ఖద్దరు రాష్ట్రముగ నెరుంగుదురు. ఏవ్యక్తి గాని సంఘముగాని రాష్ట్రముగాని తన కనుహలమును జాతీయ నిర్మాణ సమస్యను గైకొని బలపరచి ననేగాని ప్రకాశింప నేరదు. ఖద్దరే మియొక్క ప్రధాన కర్తవ్యముని నేను తిరిగి వక్కాణించిన ఎట్టి పరమరహస్యమును జెప్పుటలేదు. ఆంధ్రదేశము గొప్పది యని ఖద్దరు ప్రచారము నందు తనధర్మమును నిర్వహించిన ఇంకను మహోన్నత స్థితి నందగలదనియు ప్రతి భారతనాయకు డెరుంగును. ఒక ఖద్దరు జండాను ప్రతిష్ఠించిన చాలదు. మీ హృదయములం దొక్కొక ఖద్దరుజండాను సుప్రతిష్ఠితము గావించవలెను. సర్వకాల సర్వావస్థలందు ఖద్దరునే మీరు ధరించి యుండవలెను.

ఖద్దరు-రాజగోపాలాచారిగారు

ఖద్దరును ధరించుడు! మీరెల్లరు జాతీయ పతాకములు జాతీయ ప్రాతినిధ్యమందు నేనానులు నాయకులయ్యెదరు. (హర్ష ధ్వనులు) అనుచూయులు లేరని శంకింప బనిలేదు. దీక్షనహించిన ప్రజలు చుట్టు మూగగలరు. ఇతరవర్షములందు మనయుత్సాహము విజయ మెంత ఆధిక్యముగ నుండినను నిర్మాణ కార్యక్రమము నుపేక్షించితిమా అపజయము పాలయ్యెదము. ఖద్దరు పరిశ్రమను పునరుద్ధరించుచో మనదేశముందలి దుర్భరదారిద్ర్యపీడితులను సంరక్షించినవారము గాబోము. ప్రతి వత్సరము ప్రవాహమై విదేశీయులకు పారుచున్న 60 కోట్ల రూప్యములు దేశమునందు లక్షాధికారుల ఇంట్లలో గాదు-నిర్భాగ్యుల మట్టిరములందు నిలువయుండవలెను. భారతవర్షము గర్భదారిద్ర్యమందు మునిగియున్న దనువిషయము నిర్వివాదాంతము. అట్టిచో ప్రతిసంవత్సరము 60 కోట్ల రూప్యము లీదేశమునందు నిలువజేసిన కొలదిసంవత్సరములలో సామాన్యసరిస్థితి లేర్పడి ప్రజలారికముగ నెంత యభివృద్ధి జెందెదరో యూహించుడు. ఈవిషయము సహేతుకమేయని కేవల మామోదించి యూరకుండుట వలన ప్రయోజన మినుమంతయును లేదు. కార్యాచరణకు గడంగవలెను. (వినుడు, వినుడు)

భారతవిజ్ఞానముయొక్కయు, భారతీయ దేశభక్తియొక్కయు, భారత, వేదాంత, ధార్మికత్యముల చిహ్నము ఖద్దరు ప్రణమయింపవలెను (హర్ష ము). మిల్లుగుడ్డలు లేక విదేశగుడ్డలు లేక అందమును వస్త్రములని శ్రమజెందబోకుడు. ఏలనన దేశీయుల దాస్యభావములతో అవి బంధింపబడియున్నవి. మిల్లుగుడ్డ ధరించిన ఆకలిగిన యొకని కా వస్త్రములేక మిల్లుగుడ్డయని ఎరింగినదానిని మీరు సుందరముగా పాపబలరు. నల్లరంగు అశుభ సూచకము. మిల్లుగుడ్డయు అమంగళప్రదము. దేశీయులలో ప్రజలకు మరుక ఖద్దరుయొక్క ప్రాధాన్యము జేయవలసినదైను. మీకిచ్చట సన్నని నాజాకు మిల్లుగుడ్డలను అట్టియావశ్యకత లేదు. ఆంధ్రదేశ మీనాడు మిల్లుగుడ్డల రూపముల వెలగలిగిన ఖద్దరును మాత్రమే ప్రతిష్ఠించి వినుటకంతయు విచారించుచున్నాను. ఆంధ్రదేశమునకిదివరలో వెనుకబడి యున్న తమిళరాష్ట్రము ఈసంవత్సరము రు. 7 1/2 లక్షల విలువగల ఖద్దరును ఉత్పత్తి జేసినది. ఖద్దరు ప్రచారమందు బాలాగృహిని పగిదివృద్ధి నొందిన ఆంధ్రదేశ మీనాడు మేఖలాచ్చాక్షియు యుండుట నాకెంతయు విమోచమును గలిగించుచున్నది. బాలెల్లరును దీక్ష నహించి ఈమేఖములను వెడలజేయవలెను. కొన్ని సంవత్సరములకు ముందు పనిజేసిన తీరుననే తిరిగి మీనాయకులు పనిజేయవలెను. (వినుడు, వినుడు) ఇతర రాష్ట్రములలో బోల్చిన ఆంధ్రదేశము ఖద్దరు శంక గ్రగణ్య స్థానము నహించినను, ఆంధ్రదేశము నందలి వెనుకటి పరిస్థితులలో బోల్చిచూచిన విచారము గలుగకమానదు. దేశమునందలి ధనమును వివిధజిల్లాలకు విభజించుకొనక కేంద్రసంఘము నొకదానిని నెలకొల్పి ఉత్పత్తి నభివృద్ధిజేయవలెను. ఈప్రదర్శనములు మనయొక్కవిధిని గుర్తింపజేయుటకు తోడ్పడును. ఆంధ్రతమిళరాష్ట్రములు ఖద్దరుఉత్పత్తి యందు పోటితో పనిజేయవలెను. అన్నములేక వలములమాడుచుండు సోదరుల కన్నమిడిన స్వాతంత్ర్యభావజీవులను వారి హృదయములందు నాటవచ్చును. కావున ద్వీగుణీకృతోత్సాహముతో ఖద్దరు ఉద్యమమును కొనసాగింతురని యాశించుచు వార్షధ్వనులు విన్నుముట్టుచుండ ప్రదర్శనోత్సవమును గావించిరి.

తమ కాపాటకము

రూ. 11,000 నోట్లు పోపుట: కోలాపూరు మహారాజాగారి పరివారములో నోకడు పీఠాదు, హరిహరు స్వేచ్ఛలమధ్య పూనా బెంగులూరు ఎక్స్ ప్రెసుపై శుక్రవారము రాత్రి ప్రయాణము చేయుచుండగ రూ. 1,000 విలువగల కరెన్సీ నోట్లు పోయినది. పోలీసువారు విచారించుచున్నారు.

మరణము: టి. పీఠమనాయగంపిల్లగారు చాల కాలము పెంట్రలు స్టేషనులో రైల్వే పోలీసు సబ్ ఇన్స్ పెక్టరుగా పనిచేసినవారు. నిన్న రాత్రి తెల్లకాలము చనిపోయిరి. గుంటుకలలో నుండి జబ్బుగావించుచే స్వస్థలమునకు పోయి యుండిరి.

టీచరు మానేజర్ రాష్ట్రమునానభ: టీచరు మానేజర్ రాష్ట్రమునానభ మహావేళము చెప్పవగతమున దిశంబరు 29, 30 వ తేదీలందు జరుగును. క. రామయ్యశెట్టిగారు సన్మానసంఘాధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనిరి. ఈసభ జయప్రథముగ సలుపుట కి రాష్ట్రమునందలి టీచరు మానేజర్లు అందరూ పాటుపడవలయునని రాష్ట్రము కార్యదర్శి (89) వెలకటాచల శాశ్వతపీఠ, రామపురం కోరుచున్నాడు.

మద్యపాననిషేధప్రచారము: శంజురు గల కడపటివారమువాడు ప్రపంచమునందలి అన్ని దేశములందును మద్యపాన నిషేధప్రచారకులు, ప్రత్యేకముగ ప్రచారముసలు పుట సాంప్రదాయమెయ్యును. ఈసాంప్రదాయము ననుసరించి చెప్పినగమనందలి మద్యపాననిషేధప్రచారకులలో ప్రముఖులు ఈం. రంగనాథంగారు నగరమునందలి రైల్వే కాలనీయలలో కోగలకు మందిల్లారు, పుస్తకములు పంచిపెట్టిరి. మద్యపానమును వీర్యదుష్టములను విచరించు కరత్రములు అధికముగ పంచిపెట్టబడెనని ఒకవిశేషము వ్రాయుచున్నాడు.

పాంతునకలము దొరికినది: 14-11-26 వ తేదీ ఆదివారము రోజున రాజాగారి గూడెము రైలుస్టేషనులో ఉత్తరము వ్రాసుకున్న ఒకరు వాకు పాంతునకలము బదులుయిచ్చి ముగిసిపోయిరి. వారికొకరు యెంతవెనకను వాకు ఆకలము నాయుద్దేయన్నది. సదరుకలమును గుర్తులుసహా వాకు వ్రాసిన పంతునకలమును దొరికినది.

మద్రాసు కాలనీయలలో: రేవను సమావేశము: గంటలకు రివ్యూనులను యగనే ఈక్రింది అంశములను: (1) సివిల్ సర్వేయింగ్ డివిజన్, మద్రాసు నోరుగ నియమించుకొనిన వేదికను చి చర్చ సలుపుట. (2) గవర్నమెంట్ ఉత్తరములు 500 రూపములను పగుట.

శాంతి సామి నేషనులు

ప్రాథమిక పాఠశాలలో పాఠ్యాంశములకు ప్రాతినిధ్యముండవలయుననుట

ఏలూరునందలి ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రారంభవిద్యా పత్రికా సంపాదకులు ఇల్లు వ్రాయుచున్నారు: ప్రభుత్వమువారు కొంతమందిని రాష్ట్రము కాసనసభ్యులుగ నియమించుచున్నారు. ప్రజాసామాన్యులందు విద్యను వ్యాపింపజేయు ప్రాథమిక పాఠశాలకు సంబంధించినవారెవరు ఇంతవరకు సభ్యులుగ నియమింపబడలేదు. ఈపర్యాయమైనను ఆంధ్రదేశమునందు ప్రాథమికవిద్యావ్యాప్తికి పాటుపడువారికి ప్రాతినిధ్యము కలుగజేయుటకై సామి నేషను స్థానములలో ఒకదానిని ప్రత్యేకించుట అవసరము.

బొంబాయి నవంబరు 26: న్యాయమూర్తి ధాన్యము దంపతులు శుక్రవారమునాడు ప్రభుత్వనమందు విచారించిరి. (అ. ప్రె.)

నాగపట్నము, నవంబరు 26: నిన్న ఉదయము రాకునిన ఓడ టిప్టా నేటిఉదయమున కచ్చినది. (అ. ప్రె.)

రాజపోకలు: కొదారి శివరామకృష్ణరావుగారు నేడు ఏలూరునుండి విచ్చేసిరి.

ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ఎ. రంగనాథయ్యంగారు ఎస్. సత్యమూర్తిగారు ఇ. ఎం. బవరుగారు నేడుదయము వచ్చిరి.

సర్. అలగాండ్ల ముగ్గుగలుగారు బొంబాయికి, కర్నూరుచిసను మొల్కువరకు వాల్తేరునకు గాల్ బార్లను గారు హైదరాబాదునకు నిన్న రాత్రిబోయిరి.

జార్జిటౌనులో నోకనూతియందు స్త్రీలము పోలీసువారి కనుపడెను.

రాయపురంలో యిద్దరు నల్లమందు దొంగవ్యాపారము చేయుచున్నవారు డెబ్బలాడు కొని తన్నుకొనగా ఒకడు చనిపోయెను. ఇరువురు 6 నెలలనుండి దొంగవ్యాపారము ననుభవించిరి. ఇరువురుకు తగవునచ్చుటచే రెండవవాడు స్వామి కన్ను అనువాని (89) కడుపుమీద కాటితో తన్నగా క్రింద కూలబడెను. వెంటనే ఆస్పత్రిలో చేసిరి. నేడుదయము చనిపోకముందు పోలీసువారు వాగ్మూలము గైకొనిరి. హంతకుడగ పడలేదు. వెదుకుచున్నారు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ప్రాచ్య విద్యుత్ విరుదాఢిక్షులు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమువారు ఈ దిగవ నూచింపబడిన ప్రాచ్య విద్యుత్ విరుదాఢిక్షులను జరిపెదరు.

శిరోమణి

- బాంచి 2: నేదాఢిము, అద్వైతము, ద్వైతము, విస్తాద్వైతము. బాంచి 3: న్యాయకాస్త్రము. బాంచి 4: వ్యాకరణము. బాంచి 5: సాహిత్యము.

విద్యాను

సంస్కృతము (ప్రధానము) తెలుగు (అప్రధానము). సంస్కృతము (అప్రధానము) తెలుగు (ప్రధానము) బెరిమా (అప్రధానము) తెలుగు (ప్రధానము) సంస్కృతము (అప్రధానము). విద్యాను పరీక్షకు పోటీచేయువారు ప్రవేశపరీక్షయందు కావలెను.

ముం. సి. సి. వారి నైపుణ్యము

రాజపుటానా మద్యఇండియాధ్యక్షముతోడి పోటీ అత్యున్నత నవంబరు 26: రాజపుటానా నెలలలు ఇంకా జుట్టు యం. సి. కో ఆఖరి అటాడిరి. వీరే మొదటగా ముచ్చేసి 128 రన్నులుచేసిరి. అందులో 8 వికెట్లను 76 మార్త మే యయ్యెను. వారిలో ఎక్కువరన్నులు చేసినవారు అసీము ఖాను 76, బంగారురమ రాజావారు 27. యం. సి. సి. వారు తరువాత 14 గంటలు బాటుచేసి ఎవరును బొంబాకాకంకన 94 రన్నులుచేసిరి. రేపు ఆట ఆఖరగును. (అ. ప్రె.)

లాలెక్కరరు ఉపవేదనముపై రాబడిపన్ను విధింపవచ్చునా?

ఇంకను పురేబెంచి తిప్పుచెప్పలేదు రంగనాథు నవంబరు 26: పురేబెంచి ఈ దిగువ రాబడిపన్ను కేసునుగూర్చి విచారించిరి. కాని తిప్పు చెప్పలేదు. ఎ. ఎగ్గారుగారు విశ్వ విద్యాలయ లాలెక్కరరుగా పొందుచున్న ఉపవేదనముపై రాబడిపన్నుకట్టవచ్చునా? యనుదానిని విచారించిరి. (ప్రె. ప్రె.)

మానవబలి

ధనాశ 18 మాసములవిడ్డను బలీసీయ ప్రాతాహవరముట

బొంబాయి, నవంబరు 26: నల్లగొండ జిల్లాలోని రాగమ్మ యనుస్త్రీకి ఒకనిని దొంగగా ఇతరులనలహాపై నోక కంసారిఇంటనుండి 18 మాసములవిడ్డను దొంగిలించినట్లే తెప్పించి నిధిశీకొని ఆవిడ్డను చంపి అక్కడనే పోయెను. పోలీసువారు కేసుపెట్టిరి. కాని సరిగా నడువలేదు. ప్లాకోట్ల వారు అమెను తెలుపుపై విడుదలచేసిరి. పోలీసువారు కడు జాగ్రహతులై యున్నారు. (అ. ప్రె.)

మంతులెవరయ్యెదరు?

(మా రాజకీయ విశేషి)

ప్రస్తుతమంతులం శేషసాయంరత్నము రాజీనామా నిచ్చెదరని నాకు రూఢిగ డెలియవచ్చుచున్నది. తరువాత క్రొత్త మంతులెవ రయ్యెదరు. ఎప్పుడునియోజనములు జరుగునను అను విషయము చెన్ననగర వాసులసేగాక రాష్ట్రమునం దన్ని ప్రాంతముల ప్రజలందరిని అపరిమితముగ నాందోళనపరుచుచున్నది.

నగరము దనేకవదంతులు వ్యాపించుచున్నవి. ఎవరియభి మానములబట్టి వా రాయవదంతులకు చెవియొగ్గుచున్నారు.

స్వతంత్రపక్షమువారును, జస్టిసు పక్షమువారును కలిసి మంత్రివర్గము నేర్పరచెదరని తిరిగి మిరియొక వదంతి ప్రబలి నది. నిన్న మధ్యాహ్నము డాక్టరు శుబ్బరా య నుగారు (స్వతంత్రపక్షాధ్యక్షుడు) గవర్నరును దర్శించుటయు, ఇంతలోనే ఈ యువకులమున, జస్టిసుపక్ష నాయకుడగు పా నుగల్లు రాజాగారుగూడ గవర్నరును దర్శించుటయు ఈ వదంతికి బలము వొసగుచున్నది. కాని ఈవదంతి కారణమున్నట్లు గవ్వడదు. నేదీమధ్యాహ్నము, స్వతంత్రపక్షమునందు ముఖ్యులగు సభ్యులను కొందరినికలిసి మాటలాడగా, జస్టిసుపక్షముతో కలయికను గరించినవదంతియం దెట్టిసత్యమును లేదని స్పష్టముగ డెలిపిరి. భావిభవితములగుంచి, స్వతంత్రపక్షము సంపూర్ణ శాసనసభలోనుండి, తమసంఖ్య నింకను హెచ్చించుకొనుటకే ఇతర సభ్యులలో రాయవారముల జరుపుచున్నారు.

ఇక జస్టిసుపక్షమువారుగూడ ఇంకను తమప్రయత్నములను విరమించలేదు. మహమ్మదీయ సభ్యులను కేరళ కేయ ప్రయత్నము విఫలమైన పిదప పక్షమునుండి పూర్తిగ మంత్రివర్గము నేర్పరుచుటకు నిశ్చయించుకొనిరట. వీరే మంత్రివర్గము నేర్పాటుచేయట తలపించునెడల పానుగల్లు రాజాగారు రామనాథు రాజాగారు, డి. బి. కృష్ణను నాయకుగారు మంతులం గనియమింపబడెదరట. కాని జస్టిసుపక్షమును మంత్రివర్గ మేర్పాటు చేయనలసినవని గవర్నరుగోరుటయే అసంభవము. పావము! పాత్రోగారి మంత్రిపదవిమంగళహారతి యగునుగావోలు. మంత్రివర్గము వారుశేషరాజీనామానొసగినపిదప, మరునాడు క్రొత్తమంత్రివర్గము ప్రకటించబడునని వదంతులు వ్యాపించియున్నను, బాధ్యతాయుతులగు రాజకీయ పక్షనాయకు లీ విషయమున దృఢముగ బలకజాలకున్నారు. నాల్గయిదు రోజులవరకు క్రొత్త నియోజనము లాలసించవలసినని కొందరు ప్రముఖు లభిప్రాయపడుచున్నారు. మరియొకప్రముఖుడుచెప్పినవిషయము నిజమైనయెడ కాంగ్రెసు అనంతరము వరకు క్రొత్త నియోజనములు జరుగకపోవచ్చును. కాని మంతుల నియమింపకుండ, విశేషకాలముచుటకు గవర్నరున కధికారముగలదా యనువిషయ మొకటిగలదు. ఈవిషయమున ప్రభుత్వమువారి ప్రధాన న్యాయాధికారులకే భేదాభిప్రాయము జనించెనట. అందుపై హైకోర్టువారి అభిప్రాయమునుగోరి రట. ఇవంతయుజూడగా, స్వతంత్రమంత్రివర్గమును నియమించినను, జస్టిసుమంత్రివర్గమును నియమించిననుగూడ, కాంగ్రెసు పక్షవాడికి తాళజాలవని అధికారులుచాలభయపడుచున్నారు. ఈభయందోళనమే, క్రొత్తనియోజనముల యాలస్యమునకు కారణమని నాకు దృఢముగ డెలియచున్నది.

5 వ రంగనాథు బాలభట సమావేశము

సుమారు 800 మంది సమావేశమగుట

గవర్నరుగారికి న్యాయమొచ్చుట రంగనాథు నవంబరు 26: పంచమ వార్షిక బాలభట సమావేశము ఈ సాయంకాలము జరిగెను. 17 దళములు సుమారు 800 మంది బలమున సమావేశమయ్యెను. గవర్నరుగారు సర్ జానుమలెటుగారితోను కాప్రసాదోజరుగారితోను వచ్చిరి. కార్యనిర్వాహకవర్గము న్యాయగతమిచ్చెను. బాలభటులుగుమిగూడి స్వాగతమిచ్చిరి.

సంఘాధ్యక్షులు న్యాయమూర్తి సర్. హైల్బర్గారు సంఘముతరపున గవర్నరుగారికి న్యాయమిచ్చి వారు చేయుచున్న సహాయమునకు కృతజ్ఞతెచ్చిరి.

రాష్ట్రప్రధాన బాలభటుడు గవర్నరుగారికి ఆర్యవా లో ఉపన్యసించుచు సంచర్చిరములో వాచుకొనిన అభిప్రాయ భిన్నాభిప్రాయమునియు, సంఘమువారు సమావేశమునకు చేసిన ఏర్పాట్లు తృప్తికరముగ నున్నవనియు, ముందు మాడుపెక్కువగ అభివృద్ధి గలుగుననియు తెలిపిరి.

ఈసమావేశము రేపటితో నాఖిరగును. హోంమెంబరు గారవండు దానాచేయుదురు. (అ. ప్రె.)

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ

27-వ తేది శనివారము ఏలూరులో సమావేశ మగుట

కాంగ్రెసు విజయము - ఆంధ్ర దేశ వోటరులకు అభివృద్ధి నములు

అభిలభ్యత సంఘసంఘ్యల ఎన్నికలు

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధివద్దనుండి)

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ శనివారము మధ్యాహ్నము 2-30 గంటలకు ఏలూరులో శ్రీ తమ్మన రాజగోపాలముగారి భవనమును ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘసభకు లభ్యమైన ప్రకాశంపంతులుగారి ఆధ్వర్యమున జరిగినది. ఆంధ్ర దేశ వోటర్లు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకు ఖండావిజయము గలుగజేసినందుల కభినందనలు తీర్మానముగావించిరి. దేశ సాయములు పలువురు సభకగురులచేరి. దేశభక్తి కైంకర్యములు, అయ్యతన కాశీక్షేత్రము, వి. జోగయ్యపంతులు, కె. వి. ఆర్. సామినాయుడు, బిక్కెరి వెంకటరత్నంబాచారి, మర్రి రాధాకృష్ణయ్య, గడ్డ రంగయ్యనాయుడు, కొడాలి శివరామకృష్ణరావు, మొసలికంటి తిరువలరావు, మంజుపాక రంగయ్యనాయుడుగారు, జయంతాపురం రాజాగారు, బత్తిని పెరుమాళ్ల నాయుడు, డాక్టరు నరేంద్ర అహమ్మద్ సాహెబు, ఉన్నన రామలింగంపంతులు, దువ్వూరు సుబ్బయ్య గార్లు మున్నగు 80 మంది సభ్యులును 2, 3 మంది మంత్రి ప్రేక్షకులును సభ సలకరించిరి. డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడు గారును యం. జి. నాయుడుగారును సభకు విచ్చేసియుండిరి. అభ్యర్థులు ఆయాజిల్లాల ఎన్నికపరిధిలను గురించి 24 గంటలపై నువ్వనగిరి.

ఆంధ్ర కేసరి టి. ప్రకాశంపంతులుగారు

రాష్ట్ర సంఘసభకు లభ్యమైన ప్రకాశంపంతులుగారు ఎన్నికలయందు కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల విజయమునుగూర్చియు, జన్మిస్తున్న దురస్థుల గూర్చియు కాంగ్రెసువారికి గణితప్రతిబంధముల గూర్చియు దీర్ఘ కాలము చదువు తీర్చుకొని ఉపన్యసించిరి. ఆంధ్ర మండలము లన్నిటిలోను ఒక్కొక్క జిల్లాయందు పరిశీలనలు ఆంధ్రుల జనాభావిజయములను సహకారముగ వివరించిరి. "ఎన్నికలపరిధిలనుంచి ఇంకను విక్రాంతి గైకొని బయటబడక మునుపే" ఈసభ జరుగవలసివచ్చినది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర మహాసభకుడ ఎన్నికలకు పూర్వమే జరుపబడియుండవలసినది. కాని అప్పటివని తొందరలవలన సభను నిలిపివేయవలసి వచ్చెను. ఇప్పుడేదట సమావేశమైన మీరెల్లరును మార్చి నెల మొదలుకొని ఏకాకీయముతో బనిజేసి దేశమునందెడల ప్రచారము సల్పి నిరాపరభకులై యున్న దేశీయులను మేల్కొల్పి ఆంధ్ర మండలములందలమూస ప్రయత్నమునకు సాధ్యమైనంత బయమును గడింపజాలినారు.

గంజాము మండలమునందు మువ్వూరు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను నియమించితిమి. బి. విశ్వనాథదాసుగారిపై దావాగొని వచ్చి రిమాండులు శిక్షనిధించిరి. తుదకు హైకోర్టువారిచే శిక్ష రద్దుచేయబడెను. విశ్వనాథదాసుగారి పక్షమున శిక్షామూల రక్షణగా రుపసంహరించుకొనినందున దాసుగారు కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగ నెన్నుకొనబడిరి. ఉపాధ్యాయులుగనుండి, జైలు కరిగి మహాత్యగ మొనర్చిన ఉన్నన రామలింగంపంతులుగారి జిల్లాయందు దోడిపాపులమాత్రము మిక్కిలి శోచనీయము. వీరికి ప్రత్యర్థి ప్రభుత్వపరిమితమునందు సర్వవిధముల సమస్తజలమును సమకూర్చుకొనగలిగిన సర్. పరసరామ పాత్రోగారు. అట్టి వారు మూడవ అభ్యర్థిగ నుమారు 1000 వోట్ల భేదముచేతమాత్రమే గెలుపొందిరి. ఇందులో గూడ అధికార ధుర్వినియోగము జరిగెననియు జెప్పుచున్నారు. కావున వారిజయ మొకజయముగ పరిగణింపబడజాలదు.

విశాఖపట్టణమును కాంగ్రెసువారు గోల్పోవుటకు కారణముగలదు. శ్రీ ప్రభుల లక్ష్మీనరసింహంగారు దేశాస్వస్థతలన అభ్యర్థిత్వమును వదులుకొనిరి. బుచ్చి సుందరరావుగారికి దేశభక్తి, త్యాగము, ఉత్సాహములేతప్ప వెచ్చింపుట కధిక భవములేదు. ఏ.వి. భానోజీరావుగారికి పోటీజేసి నిలువలేదని ప్రతినిధి టి. వారు దావాపు 200 వోట్ల భేదముతో మాత్రమే గెప్పిరి. మనలో నుండువాళ్ళ కొందరు మిత్రులు తలుపులుగనైన ఉం

డక జన్మిస్తున్నవారను తోడ్పడిరి. పట్టణేతర స్థానములు రెంటియందును కాంగ్రెసు అభ్యర్థులే జయమందిరి.

గోదావరి జిల్లా విజయము చెప్పనవసరమేలేదు. సర్వమును త్యజించి దేశారాధనకై కంకణమునివ బులును సాంబునూర్తి గారిచే మొదట అభ్యర్థిగ నెన్నుకొనబడుట, వీరికి పోటీ బలవంతుడగు కొమ్మిరెడ్డి నారాయణరావుగారు పోటీజేయుటయు, జిల్లా బోర్డు అభ్యర్థులపై నారాయణరావుగారి గారికి లభించిన జిల్లాయంతయు తమపక్ష నూనని ఎంచి అడివలలో నామినేషను ఉన్న జిల్లా బోర్డుకు ఎన్నిక శోధింపబడుటయు తుదకు నారాయణరావుగారి తోడిపోయి పోకల గో. వి. నరావు నాయుడుగారు గెలుపొందుటయు, వివేచించి ఈజిల్లాలో జన్మిస్తున్నవారను కిక్కియే మొదటిరెడ్డి యనిరి. కొన్ని తాలూకాలోరులందు గూడ కాంగ్రెసువారే జయమందిరి. దీనితో జన్మిస్తున్నవారను నిలుపున సగము ప్రాధమ్య పోయినది. (సభ్యు) ఇక శేషురా గారికి సాంబునూర్తిగారిని కాసనసభకు ఎటులైన రాకుండజేయుమార్గ మేదియని యలోచించి యాహూహుస్నేసుగారివలె సాంబునూర్తిగారి సభ్యత్వ అర్హతను తొలగించిరి. తనకు సభ్యత్వ లేనందున తన శేషుయని ఉపేక్షించక పూర్వముకంటే విజృంభించి రామసామనూకలుగారికి పనిజేయుటకు పట్టుబట్టిరి. నారాయణరావుగారు ముగ్ధముందు లగసి తెలివిగలవారై అభ్యర్థిత్వము ముసంహరికొనిరి. ఇంతట ముగియలేదు. ఓరు వర్తక శ్రీ దుర్గేశ్వరిగారిరావు పంతులుగారు తమకేడియో మంత్రిపదవి ప్రాసని ఆశించి తన పలుకుబడినంతయు వినియోగించి నారాయణరావుగారు చేయలేని పనిని తాము సాధించు పూనుకొనిరి. తుదకు కాంగ్రెసువారు గావించిన అడ్డుబోధములన కాంగ్రెసుకు జయముగలుగుట ఎల్లరకు తెల్లము.

ఇక సర్ కె.వి. రెడ్డివారు వెనుక నోకూరి మాని కెన్యోయందు 29 వాదానములు చేసి 31 సెంటలలో ఒక్కదానికైన సెరవేర్చజాలక, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్త కీ జయందు తావు లేదని గ్రహించి తెలగకులతత్వమును లేవదీసి "తెలగా"యను పత్రికను స్థాపించి విశ్వప్రయత్నములుజేసి తుదకు 9500 వోట్లు భేదముతో ఓడిపోయిరి.

తూర్పుగోదావరిలో బాటుపల్లిమగోదావరి జిల్లాయందు గూడ కుల, సాంఘిక భేద సమస్యలు విస్తారము పనిజేసినను కమ్యువారు వీనిని నిరూపము గావించి దేశభివృద్ధిపూరితై ఆంధ్రజిల్లాలకుమాత్రమేగాక దేశమునకంతటికిని కీర్తిని గడించిరి. యువకులు ముఖ్యముగ కాంగ్రెసు విజయమున కెంతయో తోడ్పడిరి. కులతత్వ పితాధ్యమును క్రుంకుటికేళ్ళతో తెకరించి కాంగ్రెసువారి కభివృద్ధిజయమును సమకూర్చిరి.

కృష్ణా మండలమునందు బలయుతుడగు మీర్జాపూరు జమిందారుగారు తలపడినారు. ఓరు జిల్లా బోర్డు ప్రెసిడెంటుగ నుండి తాలూకాలోరు లన్నిటికిని నామినేషను లాసంగి తన బలమును వృద్ధిజేసుకొనుటయు, తమ విజయమునకై ఎంతసమస్తమున వెచ్చించుటకు సంసిద్ధులగుటయు, అమాయకులను వోటర్ల చేత సింగిలువోట్లు వేయించుకొనుటయు, మొదలగు విషయములను వివరించి ఎన్నికలకు రెండుదినములముందు బలమే లేని జమిందారుగారికి విచిత్రముగ రెండుదినములలో బలము జేకూరె ననిబట్టిరి. పానగలురాజాగారు రెండరికో మంత్రిపదవుల యాశ టెట్టి పురికొల్పిరి. మీర్జాపూరు జమిందారుగారు కాసనసభ యందు ప్రవేశించినపిదప తమస్థితి నెరుంగకపోరు. ప్రజలుపూర్వమువలె నిద్రించువారుగారు. అడుసుమిట్టి గోపాలకృష్ణయ్యగారు పానగలురాజాగారి ఆజ్ఞను శరసావహించి కాంగ్రెసుపై ధ్వజమెత్తిరి. వీరు పోటీజేయునీవో మీర్జాపూరు రాజాగారు లక్షగాదు రెండులక్షలు ఖర్చుజేసినను జమిందారి అమీనును జయించెడివారుగారు. కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల కిరువురకు గల వోట్ల భేద మత్యల్పము. నూరయ్య వాడరిగారి ఓటమి అత్యంత విషాద జనకము.

గుంటూరు ప్రజలు 1921-22 సం॥ లో గగనమార్గమున నడచిరి. 64 లక్షల రూపాయలు శిస్తులో, జిల్లాయందంతట కాంగ్రెసు ఆజ్ఞను తలదాగి ఒక మైసయినను ప్రభుత్వమునకు చెల్లింపక పిదప కాంగ్రెసు అనుజ్ఞ యొకచెంబునే చెల్లించి అకుంతిత. దేశభక్తిని ప్రకటించి దేశభక్తుని నాయకత్వముక్రింద దేశమున కంతటికి మాన్యదత్తులై డ్రిటిమైత్రభుత్వపునాదులను కదలించ జేసిరి. అట్టి గుంటూరు జిల్లాలో కాంగ్రెసు జయింపకుంటు మిక్కిలి శోచనీయము. అన్ని జిల్లాలకంటే జన్మిస్తున్న బ్రాహ్మణు రిజిల్లాలో అధికముగ నున్నారు. కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను ప్రతిగ బ్రాహ్మణ నియోగికి, వైదికిని, రెడ్డికి వోకరెడ్డిని, కమ్యువారికి కమ్యువారిని నిలిపి వోట్లను విభజించుటకు ప్రయత్నించిరి. గోగినేని రంగనాయకులుగారికి ఎంతో ఆక్షేపణ సాకు టెట్టి వోట్లకుండజేసిరి!

నెల్లూరు జిల్లా గుంటూరుకంటే అధోగతిపాలై నది. పెరెక్స్ కమిటీవారు గావించిన పారబాలులలో ఇవటగూడ పారవడిన చెప్పకలేవుదు. కాంగ్రెసు అభ్యర్థు లిరువురును ఎవరికై వారు ప్రచారమును గావించుకొనుటయు, తుదకు కాంగ్రెసు ప్రచారమే మాకు పలవడుటయు ఉభయముల అవజయమునకు తోడ్పడినది. చిత్తూరు జిల్లాలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థులభింపులయే దుష్టభమైనది.

దత్తమండలములు

కడప జిల్లాలో బ్రాహ్మణాభ్యర్థి కేమాత్రమును జయన కాశములు లేవని ప్రజలెంత తేజస్వినను తుదకు పరకురామరావుగారిని నిలిపి కొటిరెడ్డిగారు రెడ్డిలో నెల్ల కాంగ్రెసు అభిమానమును బురి కొల్పి బ్రాహ్మణుడైనను కాంగ్రెసువాది యగుట పరకురామరావుగారికి జయమును చేకూర్చిరి. ఉపన్యాసకులు అనంత పురము జిల్లా విషయమై మాట్లాడుచు జి. రామేశ్వరరావుగారు కాంగ్రెసునుండి తొలగి ప్రత్యర్థిగ నిలచుటయు తుదకు కాంగ్రెసు వారికి జయము లభించుటయు చెప్పిరి. కర్నూలు జిల్లాలో పారిసర్వోత్తమరావుగారు బ్రాహ్మణుడైనను రెడ్డు అంతు కాంగ్రెసు అభ్యర్థియగుట వారి నాదరించి అఖండ విజయముగజేసిరి. బళ్లారి జిల్లాలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థి పి. బాబుగారు గెలుపొందెను. దత్తమండలములు కులభేదముల సమయ దేయితరజిల్లాలమును దీసిపోక అగ్రస్థానము లుండు సందయములేదు.

జిల్లాల సంఘద్వేష విజయమును వెకరించి కొని పుదుచ్చిలో తల ఎత్తి గర్వింపబడ విజయమును గలుగజేయు ప్రభుత్వ కాసనములన ఇట్టి ప్రభుత్వమును ప్రభుత్వము ప్రకటించి అనుమనదేశభక్తిని ప్రకటించు పరిష్కరించినందుల కెంతయు ప్రజలకు కృతజ్ఞతలు. ఇరువురు ఆంధ్ర అభ్యర్థులు గలరు. చెన్నై జిల్లాలో మున్ను బి. ల్ల పై పూర్తిగ భుజించివేసిరి. 47 వోట్ల భేదమున వి. శాసన సభలో మెజారిటీవచ్చినందున గవర్నరు తీర్మానితపవుల నంగీకరింపుడని గోరిరి. కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను స్వీకరింపజాలమని నరసింహరాజాగారు సమస్తము చేసిరి. ఇంతలో మునిగిపోవునడిలేదు. వంగదేశముందు దేశభిరు చి త్తరంజనుకు మంత్రిపదవుల నిరాకరించి వ్యవస్థ ప్రభుత్వ విధానమును స్వంసముజేసి గతించెను. ఎంతజేసినను వంగదేశ మొనర్చిన ఘన కార్యములలో పదియవంతులైన జేయలేదు. నేడు మాండలే జైలునందు బాసలనందుచున్న విదురురు దేశభక్తులను ప్రజలు కాసనసభకు ఎన్నుకొనిరి! (హర్షము) పిదప అభ్యర్థులు భారత కాసనసభాభ్యర్థులను గూర్చి ముచ్చటించి మహమ్మదీయ స్థానము ప్రచారము చక్కగ జరుగకుంటుచే కాంగ్రెసు గోల్పోయినందులకు విచారమును వెలిబుచ్చిరి.

కర్తవ్యమేమి?

ఎన్నికలైనవి. యమ్. యల్. సి. లు, యమ్. యల్. ఏ. పట్టుములు వచ్చినంతమాత్రమున మన పని ముగిసినదనుకొనుట మిక్కిలి ప్రమాదము. కాసనసభలలో గల అందోళనయే గాక మనదృష్టి నికపై సభలకు వెలుపల దేశముపైకి మరల్చునలెను. 1921-22 సం॥ లో గన్నరచిన ఉత్సాహము పిమ్మట తగ్గి పోయినది. వాడైనను, నేడైనను డబ్బుచేత ఇట్టి అసల్ ప్రబోధము గలిగియుండలేదు. ప్రజలు కాంగ్రెసువారితో ఏకమై తమ స్వకార్యముగ నెంచి గావించిన కృషియొక్క ఫలితము.

కాంగ్రెసుభాష్యత - నిర్మాణకార్యక్రమము

నేను కాంగ్రెసువారిపై గల భావ్యత ఇనుమసిందని గ్రామ ప్రసక్తి ర్యామ, నిర్మాణ కార్యక్రమము, ఖిదరు, అస్పృశ్యతాభివృద్ధికి పాటుబడవలెను. అభిలాష మండలములందు ఈమూడు సంవత్సరములు ను, ధనమును మాన్చి ప్రచారము గావింపవలెను. నాకు చెన్నపురి ప్రతికాకార్యాలయమందు గూర్చుండుటకు ఉద్దేశములేదు. జిల్లాలోను కాసనభలందు రెండుచోట్ల కృషి సలుపవలెను. అట్లానర్చిన ఆంధ్రరాష్ట్రము తదితరరాష్ట్రములలో అగ్రస్థానము వహించు వనుటకు సందియములేదు. ఆంధ్రులు వేలకొలది కారాగారముల కరిగి త్యాగముజూపిరి. మంత్రిపదవుల నిరాకరించి నిష్కామ బుద్ధి ప్రకటించిరి. దీనివలన కాంగ్రెసుయొక్క బలము ప్రజాబలముని గోమెను ప్రభువుగారికిని, బల్కెకాపాడ్ ప్రభువు గారికిని తెలియగలదు. ఇంతమాత్రముచే వారు స్వరాజ్యమును ప్రసాదింపకపోయినను ప్రజాశక్తి వారికి గోచరమైనది. ఇక నుండి మాటలను గట్టి కార్యచరణకు గడంగవలెను ఉద్యోగములను నిరాకరించి దీక్షతో బనిజేసిన ప్రభుత్వములూ ంగ్ల ప్రజాభివృద్ధిమును నెరవేర్చగలదు అని హెచ్చరించిరి.

అంతట సాంబమూర్తిగా రీతిర్యానమును ఉపపాదించిరి.

(1) గడచిన కాసనభల యెన్నికలలో ఆంధ్రదేశము కందరి అన్నిజిల్లాలోని ప్రజలు వోటర్లు ప్రచారకులు యితర సహాయకులును ప్రత్యేక సాంఘిక కులాభిమానములను లక్ష్యముచేయక దేశభక్తియమునే గుర్తించి కాంగ్రెసు ఆజ్ఞను శిరసావహించి కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకు పూర్వసహాయము చేసి కాంగ్రెసు విజయమునకు అత్యుత్సాహముతో తోడ్పడినందులకు వారినందరిని ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘము వారు అభివంశించుచున్నారు.

ఉ|| బులుసు సాంబమూర్తిగారు, ఆ|| డాక్టరు నజీరు అహమ్మద్ సాహెబుగారు.

బలపరచినవారు: కొండ వెంకటప్పయ్యగారు, గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు.

సాంబమూర్తిగారు ప్రకాశంకాంకి ఎన్నికలందు గలిగిన విజయమునుగూర్చి మాట్లాడిరి. దేశభక్తి కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు తీర్మానము బలపరచుచు నిట్లు చెప్పిరి. "ఈ యెన్నికలలో నేనెట్టి సహాయము చేయకపోయినను ఈ తీర్మానము బలపరచుట వింతగా తోచవచ్చును. కాని నేడు ప్రదర్శింపబడుచున్న ఉత్సాహాతిరేకమునకు ప్రజల వశినండించుచున్నాను. జాతీయమహాసభయందు ప్రజాసామన్యము గొప్పభక్తిని చూపినందులకు చాల సంతోషము. కాసనభల ప్రవేశవిషయములో నా సంతోషము లెప్పటివలెనే యున్నది. కాని ప్రజోత్సాహము చూచిన వెనుకటికంటె వచ్చుచున్నది. ఈతరంగమును వృధాబోనివ్వక తీర్మానమును కొనసాగించవలెనని కోరుచు మిమ్ములను అభినందించుచున్నాను" అని నవ్వును సభలో ఉత్సాహ మతిరేకము క్రమమున తనశక్తిసంతయు వినిపింపజేసినపుడు దేశభక్తియు మరల ప్రవేశించుట కొరకు సంతరించి ఆయన గనిపెట్టి ఆనందభావములను దాల్చిరి.

2. ఆసాంకాంగ్రెసు

తవరకు వచ్చినవరకాంగ్రెసులు తవరకాంగ్రెసులు పరిష్కారమును నియమించువరకును:

(1) కండులకొండ కాంగ్రెసునాయుడుగారు, (2) బులుసు సాంబమూర్తిగారు, (3) నారాయణరాజుగారు.

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసభ్యుల ఎన్నికవిషయములో చాచిరి. జరిగినది. కుద్రప ముందు జనరల్ ఎలక్షన్స్ నిట్లు ఎన్నికల తీర్మాన ప్రకటనలు ఎన్నికల జరిపి అనంతరము లాహోర్ గా నోకొనిరి ఎన్నికొనిరి. జనరల్ స్థానముల కొరకు 17 గరు నామినేటుకాబడిరి. 1 వెంకటప్పయ్య పంతులు-2. నాగేశ్వరరావు 3 ప్రకాశంపంతులు 4 పట్టాభి సీతా కామయ్య 5 సాంబమూర్తి, 6 బారు రాజారావు, 7 వాల్మీకి వెంకటేశ్వరకాస్త్రి, 8 గద్దె రంగయ్యనాయుడు, 9 కాశ్యపరావుగారు వగైరాలు 17 గరు నోకొనిరి. మొదటి 6 గరికి వోట్లు ఎక్కువగావచ్చునందున మొదటిఆరుగురు ఎన్నికకాంచిరి.

8. అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులుగా ఈదినవ వారు ఎన్నుకొనబడిరి:—వరహగిరి వెంకటశ్రీగయ్యగారు-(గంజాం), చింతలపాటి వెంకటసూర్య సరసింహారాజుగారు-(నికాఖి పట్నం), మొనరికంటి తిరువలరావుగారు-(తూర్పుగోదావరి) దండు నారాయణరాజుగారు-(పశ్చిమగోదావరి), అయ్యచేర కాశ్యపరావుగారు-(పశ్చిమకృష్ణా), మల్లెల శివరామకృష్ణయ్యగారు (తూర్పుకృష్ణా), మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారు-(గుంటూరు) బల్లివ పెరుమాళ్ల నాయుడుగారు-(కెల్లూరు), గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు-(మదరాసు), మాడభూషి శ్రీనివాసాచార్యులు గారు -(చిత్తూరు), కె. కోటిరెడ్డిగారు -(కడప), చీమలనాగులపల్లి నారాయణ శెట్టిగారు-(అనంతపురం), గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు-(కర్నూలు)

జనరల్ స్థానము ౧:—బుర్రూర్ ప్రకాశం పంతులు గారు, కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు, డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు, కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు, బులుసు సాంబమూర్తిగారు, బారు రాజారావుగారు.

స్పెషల్ స్థానములు :—దువ్వూరు సుబ్బయ్యగారు, డా|| నజీరు అహమ్మద్ సాహెబుగారు, జనాబ్ ఉ. మ్రాఆలీషా సాహెబుగారు, కైస్తవులకు ఆదిమాంధ్రులకు నియమింపబడిన స్థలములను భర్తీచేయుటకు కార్యనిర్వాహకవర్గమువారికి అభికారమివ్వడమైనది.

అఖిల భారత కాంగ్రెసు సభ్యులస్థానములలోవచ్చు ఖాళీలను రాజీనామాలను భర్తీచేయుటకు కార్యనిర్వాహకవర్గము వారికి అభికారమివ్వడమైనది.

ఈ తీర్మానమైన పిదప రాత్రి 8 గంటలకు సభ ముగింపబడెను.

ద్వితీయ అఖిలభారత వైష్ణవ మహాసభ

హైదరాబాదులో సమావేశము

(స్వకీయ విలేఖరి)

హైదరాబాదు, నవంబరు 27:—ద్వితీయ అఖిలభారత వైష్ణవమహాసభ కుక్రవారమునాడు రెవెన్యూ బూరు పెండాలో సమావేశమయ్యెను. అనుభవము శీర్షాట్లు చేయబడిన. మద్రాసు, గుజరాత్, పం. రాష్ట్రములు, కుంభకోణం మున్నగుభాగములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చిరి. శ్రీ ప్రతివాది భయంకర ఆనంతాచార్యులవారి అధ్యక్షత వహించెను. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులరు డి. బి. ఆరావముడు అయ్యంగారు విజ్ఞప్తి మును నువన్యాసము గావించిరి. అగ్ర్యక్షోపన్యాసము చాల ఉపయోక్తముగనుండి వైష్ణవోద్ధాంఠములను ముఖ్యమైనవానిని వివరించుచు, ఏకభగవదాధానిమునుగూర్చి వివరించిరి ఇంకను అగ్ర్యక్షి, ఆరావ, సమన్వయ, భూతవయమున్ను వైష్ణవధర్మములను దెప్పిరి. ఈ విషయమై శరీరోధనకార్యముల జేయవలెనని ద్వి బాదరాయణుడు అట్టి ప్రచారమున కవకాశములదని దెప్పినట్లు నడిచిరి. ఇవల చాల ఉత్సాహము ప్రబోధమున్నది. సభకు చాలనుంది వచ్చిరి. నేడురాడ సభిజరుగును. ముఖ్యమనతీర్మానములు గావించబడును. (రీతి)

ఆదిద్రావిడ కేంద్రసభ

ఆదిద్రావిడ కేంద్రసభవారి యాజమాన్యమున నిన్న సాయంకాలము వేడిలో ఒక సభజరిగెను. ఆదిద్రావిడ సంఘపు ప్రముఖులు రావుసాహెబు యం. వధురెడ్డి, జి. దేవేంద్రుడు, రావుసాహెబు వి.సర్వంగంపిళ్లెగారు మరికొందరు సభకు వచ్చియుండిరి.

హైదరాబాదు ఆది హిందూసభ కార్యదర్శియగు యం. వి. భాగ్యరత్నయ్యగారు తెలుగులో ఈ క్రిందివిషయన ఉపన్యసించిరి.

మనసంఘమువారు ఎన్నిమో ఇబ్బందుల ననుభవించుచున్నారు. సర్కారువారు నువల నువర్గిరకు చేర్చి ఆచరించుచున్నారు. కావున మనకష్టసుఖములను మనము వారికి చెప్పకొనుట అవసరము. మనసంఘమునకు నీవస్థానమొసగు సాంఘిక సాంప్రదాయములను అంతమొందించుచువట్టుములను లేయరుచేయవలెను. గ్రామములలో సాంఘిక వివాదములు చిన్న రగాదాలను పరిష్కరించుట గ్రామపంచాయితీల శీర్షరచుట అవసరము. ఎల్లప్పుడు మనసంఘమువారు సార్వభౌముని పట్ల భక్తి విశ్వాసములను ప్రకటించుచుండువలెను.

పిమ్మట దేవేంద్రుడుగారు రుపన్యసించుచు ఈ సహాయమున చెన్ననగరమునందలి ఆదిద్రావిడ సంఘపు నాయకులు వికమత్తయ్యతేక రెండు పొట్టింగ చీలుట దురదృష్టము. ఆంధ్ర దేశమునందలి ఆదిమాంధ్రులు ఒక కేంద్రసంఘము నేర్పరచుకొని ఒక నాయకుని ఎన్నుకొనిన విషయన ఆదిద్రావిడులు కూడ కేంద్రసంఘము నేర్పరచుకొని నాయకుని ఎన్నుకొనవలయునని దేవేంద్రుడుగారు హితమొసగిరి.

వధురెడ్డిగారు రుపన్యసించుచు కొంతమంది నాయకులు గౌరవపత్రుల నాశించుట తగవు లేర్పడెనని చెప్పిరి. ఆదిద్రావిడులలో కూడ చదువుకొనినవారు చదువురాని అనాగరికులకు సంఘమువారిని నీవముగ చూచుచున్నారు. ఈ తరపుల కలయ్య ఇదేకారణము. ఆంధ్రదేశమున ఆదిమాంధ్రులు కట్టుగ నున్నారు. అట్టి చక్కని నిర్మాణము వికమత్తయ్య ద్రావిడదేశమునకూడ కలుగవలయునని వధురెడ్డిగారు చెప్పిరి.

సభాకార్యదర్శియగు రావుసాహెబు గర్వంగం పిళ్లెగారు అగ్ర్యక్ష నకు నందనములు సమర్పించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను.

8 వ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభ

ఏలూరునందు 28 తేదీని సమావేశమగుట

[మా ప్రత్యేక విలేఖరి]

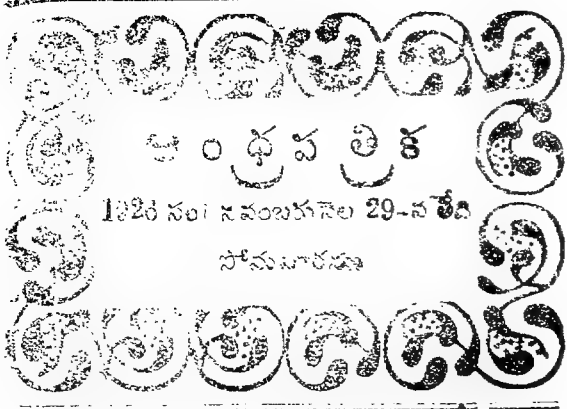
8 వ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభ 28 తేదీని మధ్యాహ్నం 8 గంటలకు ఏలూరునందలి పాండురంగస్థానములో సమావేశమయెను. సినిమాహాలులో ప్రతినిధులకు, ప్రేక్షకులకు ప్రముఖులకు స్థానములను ప్రత్యేకించి గలభా దేమియు జరుగకుండులాగున చక్కని యేర్పాటులను గావించిరి. ఎన్నికల తీర్మాన ప్రజలలో నెలకొనిన యుత్సాహ మింకొకటి విడిచి ముడుచుండెను. ఆంధ్రసభ నెల్లూరులో జరిగినతీర్మాన తిరిగి యుత్సాహముతో సజీవముతో జరిగిన దీనభయే. ఆంధ్రులు ప్రతినిధులుగాను ప్రేక్షకులుగాను అన్ని జిల్లాలనుండియు విచ్చేసియుండిరి. ఈవిధు సభ నిండుఉత్సాహముతో సమావేశమయినది. సుమారు 1 వెయ్యిమందినరకు ప్రతినిధు లేమి ప్రేక్షకు లేమి సభ నుంకరించియుండిరి. సభకు విచ్చేసిన ప్రముఖులలో కె. వి. ఆర్. స్వామినాయుడుగారు, శ్రీనివాసయ్యంగారు, ఏ. రంగసామిఅయ్యంగారు తున్. సత్యమూర్తిగారు యన్. ముర్రయ్యమొదలగువారు బుర్రా, సత్యనారాయణగారు, టం గుమారి ప్రకాశం పంతులుగారు, సి. దొరసామయ్యంగారు, వి. వి. జోగయ్య పంతులుగారు, దివాన్ బహద్రుర తాచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు, మాగంటి చాపిసీమగారు గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు మద్ది రాధాకృష్ణయ్య, శ్రేష్టిగారు, గూడూరి రామచంద్రరావుగారు, నజీరహమ్మసాహెబు, వాల్మీకి వెంకటేశ్వరకాస్త్రిగారు, బారు రాజారావుగారు, గజవల్లి రామచంద్రరావుగారు, కొల్లిపర సూరయ్యచౌదరిగారు, యం. శ్రీనివాసాచార్యులుగారు, బల్లివ పెరుమాళ్లనాయుడుగారు, డండు నారాయణరాజుగారు, మోలే నారాయణరాజుగారు, పాలకోడేటి గురుమా ర్తిగారు, జయంతిపురంరాజుగారు, సూరి వేంకటప్పసేంకాస్త్రిగారు, అయ్యంగి వేంకటరకయ్య గారు, దేశభక్తి కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు గారు, చావలి రామయ్యజూలుగారు, పెన్నెళ్ళ తాపిరాజుగారు, చెరుకు వెంకటనరసింహముగారు, పెన్నెళ్ళ పెద్దిరాజుగారు, శేరిచర్ల బ్బురాజుగారు, యం. జి. నాయుడుగారు, చిక్కని వెంకట చౌదరిగారు, మండపాక రంగయ్యగారు, బులుసు సాంకాంగ్రెసు, బసవరాజు వెంకటప్పారావుగారు, కొడూరి శివకృష్ణరావుగారు, డాక్టరు వరసరాజులనాయుడుగారు, న్నవ రామంగం పంతులుగారు, మున్నగు ప్రముఖులను పూర్వరి సుబ్బయ్యగారు, ఉన్నవ లక్ష్మీనాయుడుగారు, యాజ్ఞా తిలకయ్యగారు, మున్నగు నానీకులును, గలరు. 3 గ్రెసు హరిదాసు సరసింహారావుగారు దేశమాత్మప్రవళు గాచినపిమ్మట ఆత్మహరి గోవిందాచార్యులుగారు తమసాంగత్యాసమును జడవిరి. (ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని ఉమరొకచో ప్రకటించబడెను.)

* * * * *

స్వాగతోపన్యాసము ముగిసిన తీర్మాన గారు, సరసింహారాజుగారు, డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు ట్టు వెంకటసుబ్బారావుగారు శ్రేష్టిగారు, సి. విజయరాజుగారు, గాంధీమహాత్ములు, మహమ్మదాల్, కలరాజాలనందుకు విచారించుచు పంపిన తంతివా కార్యదర్శివలన చదువబడినవి. ఇతర వోకరు వందేమమును బాడిరి. గాంధీవిద్యావైఖలరు గాంధీమహాకీర్తనలనుబాడిరి. కాంతినికేరన విద్యార్థిములు దైవప్రావించిరి. అంతట ప్రవ్వమాలలంకృతులు కాబడి సభాకే. వి. ఆర్. స్వామినాయుడుగారు తమ అగ్ర్యక్షతో మునుగావించిరి. (అగ్ర్యక్షకోపన్యాసము తేగొకచో బడినది.)

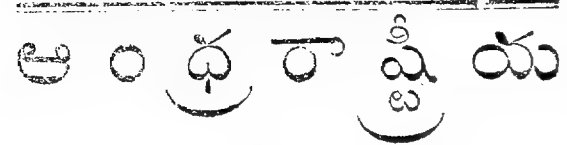
* * * * *

అగ్ర్యక్షకోపన్యాసము కాగా శ్రీయ్యుల యన్ నివాన్యంగారు, సత్యమూర్తిగారు, ముర్రయ్యమొదలగువారు, రంగస్థానిఅయ్యంగారు ఆంగ్లమున మాట్లాడిరి. పన్యాసములు వాక్యమునెంబడివాక్యము లెట్లుమానేసి డెవని. బుర్రా సత్యనారాయణగారు తెలుగున మాట్లాడెల్లరు ఆంధ్రదేశము ఎన్నికలయందు చూపిన ఉత్సాహ, ఆంధ్రుల సభినందించిరి. ముందుచూపవలసిన కార్యదీర్ఘగరించి తెలిపిరి. కిరియపన్యాసములు ప్రజలలో అకార్యోత్సాహమును గలిగించెననుటకు సందియములేదు నాడు నాయకులు విచ్చేయుటజూడ, ఈసభకు పూర్వస్వరాష్ట్ర కాన్ఫరెన్సు రీతిగానున్నదని చెప్పవచ్చు. రాత్రియే తమిళనాడునాయకులు మదరాసుకు వెడలి

1926 సం. నవంబరు నెల 29-న

నాడు

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

సామాజిక

ఆంధ్ర రాష్ట్రము మహాసభ ఏలూరులో ప్రారంభమయిన సమయము, దేశచారిత్రమునందు మిగుల ప్రాముఖ్యము వహించుచున్నది. ఆంధ్రులును, తమిళులును, కేరళ, కన్యాటూలును కాంగ్రెసుపట్ల అపారమగు భక్తి జూపి, చెన్న రాష్ట్ర గౌరవమును కాపాడిరి. శాసనసభలకు కాంగ్రెసు సభ్యుల సభికముగ నెన్ని కొనుటయగాక, సందిగ్ధసమయమున మృత్తికదవులును నిరాకరింపజేసి, ద్వంద్వప్రభుత్వముతో తమకు నిమిత్తము లేదనియు, పత్వరస్వరాజ్యసిద్ధియే తమకు ముఖ్యమనియు జెప్పగలిగిన, చెన్న రాజధానిప్రజలు ధన్యులు. ఇతర రాష్ట్రములకు వీరు మార్గదర్శకులయిరి. ప్రజలు కాంగ్రెసుసభ్యులపట్ల జూపిన విశ్వాసమునకు వారు పాత్రులయినందుకు సందీయములేదు. చెన్న రాష్ట్రమునందే ప్రథమ రీతి ప్రారంభమయ్యెను. చెన్న రాష్ట్రము పరిక్షుకుండు దిగ్విజయము బడసెను. సంకేహమన స్కూల యనుమానమును పోదోలెను. కాంగ్రెసు నియోజకవర్గము వేరు, శాసనసభల నియోజకవర్గము వేరు. కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు శాసనసభా ప్రతినిధులు గానేరరనువాదము తుత్తునియలయ్యెను. చలాచందా చెల్లించువారి యభిప్రాయము దిహాపాయిల నిచ్చువా రేకీభవించిరి. కాంగ్రెసు ప్రజలకును వ్యత్యాసము జూపించి, కాంగ్రెసు తృణీకరింపనెంచినవారియాశలు అడిగెను. కాంగ్రెసు తీర్మానములు శాసనసభలో బర్ల చే పూర్తిగ నంగీకరింపబడెనని కడపిన్నికలు విశదపరచెను.

ఉద్యోగనిరాకరణసూత్రమును ప్రతిపాదించుచో, బ్రాహ్మణేతర కాంగ్రెసుసభ్యులను నష్టదనలయునను దురుద్దేశ్యము బ్రాహ్మణ కాంగ్రెసుసభ్యుల నావహించియున్నదని, జస్టిసుపత్రిక గాసినవ్రాతలు నిరాధారము లని ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షులగు కందుల శ్రీరాఘవస్వామినాయుడుగారి అధ్యక్షోపన్యాసము తెలుపజెలుపుచున్నది. కాంగ్రెసుసభ్యులు ఉద్యోగులను స్వీకరింపరని, సరసింహరాజప్రభుత్వములను దెలిసినసంగతి ఎల్లరెరిగినదే. ఆదికామి గ్రామీణులు దెలిసిన ఖండితాభిప్రాయములను వివరించుచుంటిను. వీరిరాఘవస్వామియును, సరసింహరాజుయును సంతకయిచ్చేదమును విని. నాయుడుగారివాక్యముల నిట నుజ్జాచెదము.

“మనకర్తవ్యము, మృత్రివర్గము ప్రేరేపరచుట మనకన్న బలహీను లగువారిని మృత్రి

పదవులందు కూర్చుండజెట్టుటయగుదు. మనవిధి, అధికారవర్గముతో పోరునలుపుటయేనని నాయభిప్రాయము. వోటరుల కిచ్చినవాగ్దానములప్రకారము పోరాటమును సాగింపవలయును. ఏమాత్రము లొంగిపోక, మెత్తబడని హృదయములతో, జస్టిసుపక్ష మొకవంకను స్వతంత్ర లింకొకవంకను చేరి బలపరచెడి అధికారవర్గపు రాతిగోడలను దాటుటకు మనము కృషిపలుపవలయును.”

స్వతంత్రులందరును కాంగ్రెసునందుజేరి, సత్వరస్వరాజ్యగమమునకు తోడ్పడవలయు నని నాయుడుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. హిందువులు మహమ్మదీయులు, బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులు గలసి గమ్యస్థానము జేరవలయుననియు, వ్యక్తిపరమగు స్వార్థమును సాంఘిక మగు స్వార్థమును గూడ విసర్జించి, మాతృవిముక్తికి పాటుబడవలయు ననియు, స్వామినాయుడుగారు చెప్పినవాక్యములు అమూల్యములయినవి.

కాంగ్రెసునందు చీలిక గలుగనిచో, దేశమున కధికలాభము గలిగిడిది. కాంగ్రెసు ప్రతిపాదనను తృణీకరించి వేరుపోయినవారు, తాము నష్టపడి కాంగ్రెసునుగూడ కొంతవరకు నష్టపరచిరి. అనవసరపు చీలికల గలిగించువారి కిముండుదయినను తాము దేశమునకు జేసిన ద్రోహమును గమనించి, మరల కాంగ్రెసుపక్షమును బలపరచుట వివేకము. స్వరాజ్యము లభించువరకు, కాంగ్రెసుసభ్యులు అచంచల భక్తితో పాటుబడవలయు నని నాయుడుగారు గావించిన హెచ్చరిక ఆంధ్రులలో నూతనోత్సాహము బుట్టించుగాక యని కోరెదము. బర్ల హెచ్చు ప్రభువుగారి కోర్కె ననుసరించి లొంగిపోవుటకు నాయుడుగా రేమాత్రము సమ్మతించుట “బర్ల-హెచ్చు ప్రభువుగా రేమి కోరుచున్నారో గ్రహింపవలయును. అసహాయోద్యమమును ప్రారంభించుటలో మనము తప్పజేసితిమని యంగీకరించి, కరణువేడవలయు నని, వారియుద్దేశ్యము. ఇండియామృత్రికారు, మన మెటుల యూచింపవలయునో నేర్పిరి. యాచకుల నెటుల జూడవలయునో, ఆనంగతిని విమృట వారు దెలిపెదరు. ఏబదిసంవత్సరములు మనము సహకారపద్ధతిని పరిక్షించితిమి. తుదకు, యాచనపద్ధతివలన ప్రయోజనములేదని కనుగొంటిమి. ఇంతకుపూర్వము ప్రయోజనరహితమని అంగీకరింపబడిన పద్ధతిని అవలంబింపజాలము. ప్రభుత్వహృదయము నందు మార్పుగలదేని, తోడ్పడుటకు సంసిద్ధతను జూపియుంటిమి. ఆత్మగౌరవమునకు భంగము కలుగనంతవరకు, కొన్నివిషయములలో తోడ్పడితిమి. బ్రిటీషు రాజకీయవ్యవహారములలో తూచన తెక్కడను చోటులేదు. బలవంతునే, బ్రిటీషు వారు గౌరవించెద” తని వీరరాఘవస్వామినాయుడుగారు దెలిపిన వాక్యములందు అతిశయోక్తి గనుటంపడు. అందుచే, నేషనల్ డిమాండు సఫలమగువరకు, భారతభూమి వెనుకకు మరలజాలదు.

జస్టిసుపక్షమువారు దేశమునకు జేసిన చెరుపు విషయమై నాయుడుగారి కెట్టినందియము లేదు. హిందూలు ఆందోళనసమయమున, దేశమంతయు స్వరాజ్యము గోరుచుండ, జస్టిసుపక్షము వారొక్కరును వలదనిరి. తమకు ఉద్యోగములు ముఖ్యముగాని స్వరాజ్యము ముఖ్యము గాదనిరి.

ఇటుల బలికనవత్తుము మరియొకటి లేదని, నాయుడుగారు సూచించిరి. ఉద్యోగములతో నూరకొని నచో, విద్యార్థికులగు బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకును కొంతసంఘర్షణము కలిగిననుసిపోయెడిది. అందుకుమారుగ, బ్రాహ్మణ జాతిపై బ్రాహ్మణేతరులలో తీవ్రవ్యతిరేకమును పురికొల్పుటకు జస్టిసుపక్షమువారు ప్రయత్నించినదియు, బ్రాహ్మణులకన్న బ్రిటీషువారే మేలని పలికెననియు, స్వామినాయుడుగారు సూచించిరి. ఈసంకర్షమున నాయుడుగారు దెలిపిన యీక్రిందివాక్యములు జ్ఞసుపక్ష విచిత్రసిద్ధాంతములకు తగినరీతిని జవాబిచ్చుచున్నవి.

“మాదిరి ఆంగ్లేయుడు, ఓడ్యయరుగారివలె నుండును. మాదిరి బ్రాహ్మణుడు తిలకువలె నుండును. నామట్టుకు నేను, తిలకుమాదిరి బ్రాహ్మణునిచే పరిపాలింపబడుట కిచ్చుగింతునుగాని, ఆరువేల మైళ్లదూరముననున్న బ్రిటీషువారిని పరిపాలించుట కాహ్వనింపను. తిలకుగారు, దేశస్వాతంత్ర్యమునకై ఎప్పుడును పోరాడుచునే యుండిరి. ఆంగ్లేయుడు తనదేశమునకు స్వేచ్ఛను గోరుగాని, తెల్లజాతులులేనిచోటులకెల్ల ఆంగ్లేయుడు దాన్యము నాశించును.”

జస్టిసుపక్షమువారికి కాంగ్రెసుపట్ల నెన్నడును గౌరవము లేదని, స్వామినాయుడుగారు వ్యక్తీకరించిరి. కాంగ్రెసును బహిష్కరింపుడని హెచ్చరించిన జస్టిసుపక్షపు దృక్పథమును సులభముగ గ్రహింపవచ్చును. కాంగ్రెసునాయకులను నిర్బంధించినపుడు జస్టిసుపక్షమువారు సంతసించిరి. అధికారవర్గము తాళము వైచుచుండిరి. ఇట్టిపక్షమును జస్టిసుపక్షము నిరాకరించినందుల కెవ్వరును చింతించినదిగాదు. స్వామినాయుడుగారు అసహాయోద్యమమును వివరించుచు, దేశమునందు ఏట్టిసంక్షోభ ముదయించినదో గాతపవచ్చును. ప్రజలహృదయములలో పురికొల్పి, భావిపరిణామముసామ్యమార్గమున దేశము హత్తులుజేసిరి. అసహాయోద్యమమును దృక్పథమును పురికొల్పెను. నిర్బంధములు ప్రజాపక్షేయిటకు మారుగ వృద్ధిగావించెను. దేశమునందు నూతన దృక్పథమును నెలకొల్పెను. నేడు అసహాయకార్యక్రమము మారినను, అసహాయదృక్పథము తొలగలేదు. దృక్పథమును తొలగింపవలయునని, ఇండియామృత్రికారు చేసిన ప్రయత్నములు నిష్ఫలములయ్యెను. ప్రజలు జేసిన నాశించుచున్నారో వెల్లడియయినది. పాలకులు దూరదృష్టి జూపునెడల, ఇంకను కాలయాపన జేయుటకన్న ప్రజలకోర్కెలను సఫలపరచుటయే యుక్తమని గ్రహింపనేర్తురు. ప్రజలకోర్కెలను నిరాకరించుచో, ఆబాధ్యత పాలకులపైననే నిలిచియుండును.

అహింససంఘాధ్యక్షు లగు అత్మకూరి గోవిందాచార్యులుగారు పంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యాదర్శమును వ్యక్తీకరించిరి. ప్రస్తుతసమయమున సంపూ

స్వాతంత్ర్యమయినను, అధినివేశరాజ్యస్వాతంత్ర్య మయినను ఒక్కటేయని, కడచిన ఇంపీరియల్ స మావేశపు తీర్మానములు తెలియజేసెను. అందుచే, ఈవిషయము నిపుడు చర్చింప నవసరము గను పించదు. ఒకటి లభించిన రెండవదిగూడ లభిం చును. గోవిందాచార్యులుగారు సూచించినటుల, బ్రిటీషుసామ్రాజ్యము తెల్ల సామ్రాజ్యమై పరగు చున్నది. వల్లవారికిందు స్థానముగలదా లేదా యని సందియము గలుగుచున్నది. హిందూదేశ మును విడిచి, సామ్రాజ్యముగూర్చి ముచ్చటించుట వ్యర్థము. నేడు గాకున్న రేపయినను, బ్రిటీషు పాలకులీనంగతిని గుర్తింపకమానరు. స్వయంకృషి నాధారముజేసికొని, ప్రజలు ముందుకు నడుచుచో, వారి సంకల్పమునేవరుసునిరోధింపజాలరు. పరీక్షల నిమిత్తము సహకారము సలుపవలయు ననునూత్ర మును, గోవిందాచార్యులుగా రామోదించరు. సంస్క రణములను నిర్వహించుటయు దుర్లభమే. అందుచే వీరికొరకుగాని వారికొరకుగాని సహకారము సలు పుటకు దేశ మంగీకరింపజాలదు. శాసనసభలవెలు పల నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహించి, పన్నుల నిరాకరణమునకు దేశమును సంసిద్ధము జేయవల యు ననియు, గాంధీమహాత్మునినాయకత్వముక్రింద ఇక్ష్వార్యమును నిర్వహించుట యవసరమనియు, ఆచార్యులవారు ఆంధ్రమహాజనులను కోరుచున్నా రు. కాంగ్రెసుసభవా రెట్టికార్యక్రమమును నిరూ పించనను, ఆంధ్రదేశము దానిని నిర్వహించుటలో పెనుదీయు నని తోచదు. అసహాయకార్యక్రమ మును జయప్రదముగ నిర్వహించిన ఆంధ్రులు, శాసనసభాప్రవేశవిషయము న గూడ సమానో త్సాహమును జూపిరి. శాసనసభలకు వెలుపలను లోపలనుగూడ కాంగ్రెసు విజృంభించిన కార్యక్రమానికిను కొనసాగించుటకు, ఆంధ్ర ముందంజవైచి మార్గదర్శులయ్యెదరని న వలూరులో జరిగిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభలో లును ప్రతినిధులును గనుక అచింత్య అసహాయోద్యమము విజృంభించిన న స్మరణకు దెచ్చెను. తమిళనాడు శ్రీనివాసయ్యగారు, ఏ. ర. గారు, యస్. సత్యమూర్తిగారు స్పష్టమైన వధవా రొనగిన వాగ్దానమును స్వాగతము ఆంధ్రతమిళనఖ్యమును పరచుటకు తోడ్పడ గలదు. మాతృ నేపథ్య సంగతులను అవమహామికునుజాతీయభావకరమయినను, పర స్పర ద్వేషమునకు గాని అనూయకుగాని ఏమాత్ర ము తావుండగూడదు. దేశ సేవయందు ఉభయసం ఘములవారును కలిసి పనిచేయవలసియున్నారు. మద్రాసు శాసనసభలో కాంగ్రెసుపక్షమేకమై పాలు బడవలసి యున్నది. మద్రాసు కాంగ్రెసుపక్షము వారు ముత్రిపదపులను స్వీకరింప నిరాకరించినందు లకు, భారతభూమియంతయు వారిని అభినందించు చున్నది. వండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు తమ సంకల్పమును వెల్లెబ్బచుచు, దేశమునకంతకును ఉన్న రాజధానివాసులు మార్గముజూపిరని చాటు చున్నారు. భార్యర్థ ఇండియను నేషనల్ హెరాల్డు మున్నగుపత్రికలు మితిలేని సంకల్పమును తెలుపు చున్నవి. ఆంధ్రులకు నిర్మాణకార్యక్రమ మత్యంత విషయమని చూపుటకు, ఏలూరులో జరిగిన భిక్ష

సదర్శనమే నిదర్శకము. భిక్షకొరకై యావచ్చ క్తిని భారతీయులున్న సి. రాజగోపాలాచార్యులు గారు ప్రారంభ ము హాస్య వ ము జరుపుట సమంజసమై యున్నాను. జాతీయతాక గౌర వమును కాపాడిన ఋణును సాంబమూర్తిగారు జాతీయతాకోత్సవమును ప్రారంభించు ఘోషయ యుక్తముగ నున్నది. ఏలూరుమహాసభలు ఆంధ్ర గౌరవము నినునుడిపజేయుచున్నవి. ఏలూరు పాచులు ఆంధ్రుల కొనగినస్వాగతము, చిరస్మరణీ యమై యుప్పగలదు. తమిళరాష్ట్రసభయు త్వర లో జరుగగలదు. ఆంధ్రరాష్ట్రసభయు తమిళరా ష్రసభయు గలవి చేసెడితీర్మానములు చెన్నరాజ ధానిప్రజల నిశ్చయమును వెల్లడిజేయగలవు. దేశ భక్త వేంకటప్పయ్య పంతులుగారు, అభిప్రాయభేద ముమూలమున ఎన్నికల విజయమునకు స్వయ ముగ తోడ్పడజాలక బోయినను, కాంగ్రెసుపట్ల తమ భక్తి ఏ మాత్రము మొక్కబోవలేదని చూపుటకు, ఏలూరుసభలకు విచ్చేసిరి. శాసనసభలలో పాల్గొన గలుగువారు కొలది మంది మాత్రమే యుందురు. మిగిలిన వారందరును శాసనసభలకు వెలుపల ప్రజాశక్తిని వృద్ధిజేయుటకై కృషిసలుపుట ముఖ్యము. దేశభ క్త వేంకటప్పయ్యగారు తిరిగి నాయకత్వము వాల్చి ప్రజలను కాశ్యోత్సాహపరచుట జేయుటకు తో డుడెదరని నమ్మదము. ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభాసంతర ము, నిడుచించుటకు ఏలు లేదు. కాంగ్రెసు సంఘ ములలో సభ్యుల సభిముగ జేర్పదలెను. కాంగ్రె సుసంఘము జీవముగనుండి, దేశోద్ధరణకై నడు గ్రామపునర్నిర్మాణమును చేపట్టి పనిచేయుట జూడవలయును. కాం గ్రెసు విజయము తాత్కాలికము. కాంగ్రెసుమాత్రమే కాంగ్రెసుపక్ష దీక్షయగలిగినది. స్వరాజ్యము లభించిన కాంగ్రెసుకు నిజవిజయము చేకూర నుభవలెకమునకు, ఆంధ్రరాష్ట్రీయ

జేసెనను అభిప్రాయముతో శేషిభవించుట కష్టము. సంస్కరణాభివృద్ధి కీయుద్యమము అనకూలవాతా వరణము గలిగించెననుట కేమాత్రము సందియము లేదు. ఆయినను సంఘసంస్కరణముకై ప్రత్యేక కృషి జరుగుటయవసరము. ఆంధ్రు లన్నివైపులను ముందుకు బోవునపుడే సమగ్రాభివృద్ధి సాధ్యమ గును. సాంఘికసభాభ్యుత్థు లగు శ్రీయుత డాక్టరు వరదరాజులనాయకుగారు, ఆ హ్వ న సంఘా భ్యుత్థులగు డాక్టరు మూలూరి రంగయ్యచౌదరి గారును సంఘసంస్కరణావశ్యకతను చక్కగ నిరూ పించిరి. రంగయ్య చౌదరిగారు, బాల్యవివాహము వలన గలుగు అనర్థములను, అస్పృశ్యతా నివారణావశ్యకతను, అంతర్భిజన, వర్ణభేదబుద్ధులన, స్త్రీసముద్ధరణాది విషయములగూర్చి ముచ్చటిం చిరి. డాక్టరు వరదరాజులు నాయకుగారు, వర్ణవిభేదములనుతొలగింపవలయుననియు, రాజకీయ ముగ నివి యనర్థదాయకమనియు, పంచమసమ స్థను పరిష్కరించుచో మిగిలిన సమస్యలు త్వర లో పరిష్కారమగుననియు, స్వరాజ్యానుభవము నకు పంచసమస్యపరిష్కార మవసర మనియు, సువ్యక్తపరచిరి. సంఘసంస్కరణముపేరుతో, కొం దరు వివిధసంఘములమధ్య ద్వేషమును పెంచుచు రాజకీయమోక్షమున కాటంకము గలుగజేయు చున్నారు. అట్టిప్రయత్నములను నిరుత్సాహపర చుట ముఖ్యము. పరస్పరప్రేమను వ్యాపింపజేయని సంస్కరణము, సంస్కరణము గానేరదు. ద్వేష భావమును వ్యాపింప జేసెడి సంస్కరణప్రయత్న ములు ఉపద్రవకరములు. దక్షిణహిందూదేశము నందేమి, ఉత్తరప్రాంతములందేమి, యిట్టి ఉపద్రవ మిదివరకే అంకురించినది. అట్టిదుస్థితి వాటిల్లకుండ నివారించుట, డాక్టరు వరదరాజులనాయకుగారి బోలుసంస్కరణ ప్రధానకర్తవ్యము.

హిందీ పట్టప్రదానోత్సవము

శంకర నారాయణరావుగారి అభ్యుత్తర
నర్. పి. సి. రే గారికి స్వాగత పత్రము
జెంతుకూరు, నవంబరు 25:—మెసూరు సంతానవిద్యార్థి సంఘమువారి యాచర్యుడైన జరిగినహిందీపట్టప్రదాన మహోత్సవ సంవత్సరమున శ్రీ శంకర నారాయణరావుగారి అభ్యుత్తర పహించిరి. నర్. పి. సి. రేగారును పచ్చియందెరి. శ్రీమంతపం డిత హృషీకేశ శర్మగారి ప్రాశ్నికతో సభ ప్రారంభమయ్యెను. సాంఘ్యరిక నివేదిక చదువును 19 మంది అభ్యర్థులలో 18 మంది కృతార్థులనియు వారిలో 7 గురు మొదటి తరగతియందు పచ్చిరస్యయు వారిలో 4 గురు స్త్రీలనియు తెలిపిరి.
హిందీ భాష ప్రచారానుమాలంపద నర్. పి. సి. గారికి స్వాగత పత్రమర్పించిరి. శ్రీమతి అన్న పూర్ణారాయ డి. ఎ. గారు పత్రమును చదివిరి.
రేగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఇట్లు చెప్పిరి-హిందీమన జాతీయభాష. తమరది సుద్రుచ్చించునందులకు పరమానంద మందు. చున్నాను. ఇందు స్త్రీలు కృషిజేయుట యత్నావశ్యకముగ నున్నది. హిందీ ప్రచారమును తమరందరు జేపట్టి ఎవరిచేసెనది వారు చేయుదురుగాక. భారత జాతీయ మందు దేశమందంతటి యందును ఏకభాషవిర్వదుమ ముఖ్యము. దక్షిణదేశీయులందరు తప్పక నేర్చుకొనవలెను. దానివలన వారు దేశ మంతటను తిరుగు శక్తిగలవారగుదురు. హిందీప్రచారక సంఘమువారి ప్ర యత్నములు జయప్రదములగుగాక. (అ. ప్రె.)
లాహోరు, నవంబరు 26:—ప్రాంతీయరు ఎంబెజి ల్యెంటు కేసులో సార్థంతు బజలుగారును మువ్వరు ముద్దా యిలును తాము నిర్దోషులని వ్రాతపూర్వకముగ స్టేటుమెంటుల నిచ్చిరి.

బెంగాలు ఎన్నికలు

కాంగ్రెసు సంపూర్ణ విజయము

మరికొన్ని ఫలితములు

కలకత్తా, నవం. 27:—మహమ్మదీయేతర నియోజకవర్గాలకు సంబంధించి నవంబరు బెంగాలు ఎన్నికలలో కాంగ్రెసునకు సంపూర్ణ విజయము చేకూరినది చెప్పవచ్చును. ఇతర పార్టీలకు వచ్చుచున్న వార్తలవలన ఇంకను కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు గెలుపును టేలు తెలియచున్నది.

పార్టీల బలము

ఇంతవరకు బెంగాలులో పార్టీల బలము వివరముగానున్నది:—

కాంగ్రెసువారు 34 గరు, రిస్సాంసీపువాదులు మితవాదులు కలిసి 11 నుండి, మహమ్మదీయలలో నొక్కరునూడ కాంగ్రెసు టిక్కెట్టుపొంది విజయముగాంచియుండలేదు. మొత్తము 39 మహమ్మదీయ సాసములలో ఇంతవరకు 32 సాసముల ఫలితములు తెలిసినవి. వీరిలో 22 మంది స్వతంత్ర మహమ్మదీయవర్గావారు. వీరికి రిస్సాంసీపువారన్న గిట్టును. రిస్సాం పార్టీవారి సంఖ్య 10 మంది.

(ఫ్రీప్రెస్)

ఇతర ఫలితములు

కలకత్తా, నవం. 27:—కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ నియోజకవర్గమునుండి బార్నిట్టర్ యన్. ఓ. బోసు (కాంగ్రెసు) గారు బెంగాలు శాసనసభకు ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 3817 ఓట్లువచ్చెను. వీరికి ప్రత్యర్థిగా నిలచిన డాక్టర్ సర్గారు గారికి 2007 ఓట్లువచ్చెను. వీరు స్వతంత్రులు. వెనుకటి వైసువాస్సేరుగానుండిరి. మొత్తము ఓట్లు 7880.

(అ. ప్రె.)

శాసనసభలో సంఖ్య

కలకత్తా, నవం. 27:—బెంగాలు శాసనసభలో ఇరవై యేతర సాసములు 96వీటిలోను ఇంకను 11 సాసముల ఫలితములు తెలియలేదున్నది. ఇంతవరకు కాంగ్రెసు పార్టీలమే యెక్కువగానున్నది. వీరు 87 మంది వీరివెనుక మహమ్మదీయులు 81 మంది స్వతంత్రులు 14 మంది రిస్సాంసీపువాదులు 9 మంది మొత్తము సభసంఖ్య 140. ఆందు ఆధికారులు నామినేటెడు సభ్యులు 26 మంది. యూరోపియలు ఆంగ్లేయిండియనులు 18 మంది.

కొన్ని అభ్యర్థుల ఓడిపోవుట

కాంగ్రెసు విజయములు

నేటి యెన్నికలలో ముఖ్యమైన విశేషము కొన్ని అభ్యర్థులకు కుమారపీఠ్ కార్యకర్తలయ్యగారు ఓడిపోవుట. వీరిని నాటూరు మహారాజా గారోడించిరి. వీరికి వెనుక కాంగ్రెసువారి బలము కలదు. మహమ్మదీయ నియోజకవర్గములలో కాంగ్రెసువారు గెలుపు కిదియే మొదటిసారి.

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ సాసములో సీలరత్న సర్గారుకు సుభావచంద్రబోసు సోదరుడు శరత్ చంద్రబోసునకు (కాంగ్రెసు) తీవ్రమైన పోటీ జరిగెను. కాంగ్రెసు అభ్యర్థియే గెలుపొందెను.

మైసూరులో మాడ కాంగ్రెసు నాయకులలో నొకరు సర్ సర్వేపల్లి సర్గారును ప్రత్యర్థిగా నిలచి రిస్సాంసీపువాది ఓడిపోయెను.

ఫలితములు:—

నాటూరు మహారాజా (కాంగ్రెసు)	122 ఓట్లు
కుమార పీఠ్ కార్యకర్తలయ్య	48 "
శరత్ చంద్రబోసు (కాంగ్రెసు)	3817 "
సర్ సీలరత్న సర్గార్	2007 "
సర్ సీలరత్న సర్గార్ (కాంగ్రెసు)	7416 "
జతీంద్రనాథ్ కిశోరుచామర్ (రిస్సాంసీపు)	1907 "

ఉత్తర బర్హాన్ మహమ్మదీయేతరసాసము:—

శరత్ చంద్రబోసు (కాంగ్రెసు)	5594 "
రాజు బిలాలుసింగ్ (రిస్సాంసీపువాది)	2027 "

(అ. ప్రె.)

పార్టీల బలములు

కలకత్తా, నవం. 29:—రెండవసారి సాసములకు ఒక్క మహమ్మదీయసాసమునకు రావలసిన ఫలితము లేనట్లు రిక్లెయిన్ ఎన్నికసాసముల ఫలితము లన్నియువచ్చినది. ఇప్పటికి పార్టీల బలములు టేలు వచ్చినది:—

స్వరాజ్యవాదులు:— కాంగ్రెసు బలముగట్టి 42 స్వరాజ్యవాదులలో జేసరలు నియోజకవర్గములనుండి గోప్యవారు 39 గరు, ప్రత్యేక నియోజకవర్గములనుండి ముగ్గురు, రిస్సాంసీపు నాయకులు— 13 గరు, ప్రత్యేక నియోజకవర్గములనుండి 8 మంది జేసరలు నియోజకవర్గమునుండి 5 గరు.

ముఖ్యమైన స్వరాజ్యవిజయములలో యాదిగమవి శ్రీ గొన్నవచ్చు. నాటూరు మహారాజాగారు బెంగాలు కొన్ని అభ్యర్థులకు కుమారపీఠ్ కార్యకర్తలయ్యగారి నోడించిరి. శరత్ బోసుగారు డాక్టర్ సీలరత్న సర్గారుగారి నోడించిరి. జతేంద్రబోసు బాన్స్ వీరేంద్రపూరు రాజాగారి నోడించిరి. 55 సాసములలోను 25 సాసములలో కాంగ్రెసువారు గెలుచుచున్నది.

గోప్య 38 మంది మహమ్మదీయ సాసములలో 26 ను గు స్వతంత్ర మహమ్మదీయవర్గావారు. వీరిలో రిస్సాంసీపు యెడల యిష్టములేనివారును ఏపక్షమునకు చెందనివారునకలరు. 12 మంది సర్ అబ్దుల్ రహీం పాట్ వారునకలరు. వీరిలో 9 మంది ప్రాతసభ్యులు, 29 మంది క్రొత్తవారు.

ఈ పార్టీలవలన యాసంవత్సరము ఎన్నికలు సాంఘికవర్గాలమీద నడచినట్లు కనబడును. సులతినగ్రపు శ్రీరావులను గొప్ప ఊహించిన ఊహలునడచుచున్నవి గాని నిర్ధారణగావు. ఇప్పుడేమిచెప్పటమును వీలులేదు. (ఫ్రీప్రెస్)

భారత శాసనసభకు

కలకత్తా, నవం. 27:—బెంగాలునుండి భారత శాసనసభకు ఎన్నికొనబడు వారిలో వారి మామూలుసముల ఫలితములు తెలిసినవి. డి. తీరవంద్రయోగీ (స్వతంత్ర) 8801 ఓట్లు, పృథ్వీనంద్రరాయ (వెనుకటి సభ్యుడు) 2826, బర్హాన్ మహమ్మదీయ నియోజకవర్గమునుండి కలకత్తా సుబర్బులనుండి ఎన్నికొనబడిన ఎ. సుబ్బాస్వామి (స్వతంత్ర మహమ్మదీయులు) ఎన్నికొనబడిరి.

చిట్టగాంగుడివిజ్ఞాన మహమ్మదీయ నియోజకవర్గము నుండి ఏపక్షమునకు చెందని బారిష్టరు అతీంగా రెన్నికొనబడిరి. (అ. ప్రె.)

సంయుక్త రాష్ట్రముల ఎన్నికలు

శాసనసభ-ఎన్నికల ఫలితములు

చింతామణి గారు విజయముందుట

ప్రతాపఘట, నవం. 28:—అలహాబాదు లీడరు ప్రతి కా సంపాదకులగు సి. వె. చింతామణిగారు సంయుక్త రాష్ట్రముల శాసనసభకు ప్రతాపఘట నియోజకవర్గమునుండి ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 2234 ఓట్లు అధికముగావచ్చెను. ఈసారి మనకు ఒక స్వరాజ్యవాదిగో మాడ నలుగురునిచ్చిరి. చింతామణి (మితవాది వెనుకమంత్రి) గారిపై తీవ్రమైనవిరుద్ధము. వీరికి 1064 ఓట్లు విధముగా వచ్చెను.

చింతామణి

రాజీవ్ హిమిక్ర

కున్వార్ బిహారీమత్తూర్

రామదాసు

మోతీ ప్రసాదసింహ

అలహాబాదు, నవం. 28:—అలహాబాదు డియేతర నియోజకవర్గమునుండి బారిష్టర్ ఎ. పి. రాజ్యవాది) గారు ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 2758 ఓట్ల ప్రత్యర్థి మున్సిఫులుబోర్డు చైర్మన్ కాంతారాగారికి 2242 ఓట్లువచ్చెను.

అలహాబాదు బహుళము మహమ్మదీయ నియోజకవర్గమునుండి జహూరు అహమ్మదు (స్వరాజ్యవాది) గారు ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 4070 ఓట్లువచ్చెను. వీరి ప్రత్యర్థి ఖాన్ సాహెబ్ ఘజన్ ఫరల్లాగారికి 807 ఓట్లువచ్చెను.

కాన్పూరులో:— బాబు గణేశ్ చంద్రవర్మ (స్వరాజ్య) గారు రెన్నికొనబడిరి. వీరికి 7864 ఓట్లువచ్చెను. ఇతర అభ్యర్థులలో బి. మసీలుగారికి 19 ఓట్లువచ్చెను. రాధాకృష్ణ గారికి 4 ఓట్లు మసీలుగారికి ఒక్కొక్కటి చొప్పుననువచ్చెను. ఓటరులలో నూటికి 50 మందిమాత్రమే ఓట్లిచ్చిరి.

గోరఖ్ పూర్ (పశ్చిమ):—రాయబహదూర అబ్దుల్ నాజక్ ప్రసాద్ (బరలు) ఎన్నికొనబడెను వారికి 4755 ఓట్లు. ఓడిపోయిన పండిత రామబాలాయ్య (స్వతంత్ర కాంగ్రెసు) గారికి 2452 ఓట్లు వచ్చెను.

యమనాయి రూరత్ సాసమునకు రాయబహదూర్ చాదర్ రామనాథ ప్రసాదు (ప్రజాపీఠ్) గారు ఎన్నికొనబడిరి. బి. పం. గో. ద. యా. త. (స్వరాజ్యవాది) హరేష్ చంద్రఖాన్ పాయి (స్వతంత్ర) గారు ఓడిపోయిరి. కాని ఓట్లసంఖ్య యింకను తెలియలేదు. (అ. ప్రె.)

భారత శాసనసభ

అలహాబాదు, నవం. 27:—అగ్రా విజయమునుండి అగెంట్ కి నిలువమైన హ్యూయనాథ వంద్రా (బరలు) గారు డాక్టర్ కైలాసనాథ కట్ట (స్వరాజ్యవాది) గారిని ఓడించుననియు బీర్గా (స్వతంత్ర కాంగ్రెసు) గారు శ్రీ ప్రకాశ్ గారి నోడింతురనియు మోహన్ లాల్ వెక్సా గారు (స్వరాజ్యవాది) స్వతంత్ర కాంగ్రెసు అభ్యర్థియగు మనీ యాశ్వరత్ గారి నోడింతురనియు వార్తలవలన తెలియుచున్నది. అగెంట్ ఓట్లు ఆదివారము రెక్లెయింపబడును. (ఫ్రీప్రెస్)

అలహాబాదు, నవం. 27:—స్వతంత్ర కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగ నిలువకట్టబడిన కువార్ తాజ్ సింగ్ గారికిని రాజ్ కొన్ని ఓట్లు పోవుచుండుటచే పండిత క్యామలాల్ నెహ్రూగారోడింపబడునట్లున్నది.

స్వరాజ్యవాదియగు బాబు సంగంలాలుగారు మిర్జా పూరులో ఓడింపబడునట్లున్నది.

పోర్ బంద్ లో విపరీతము లేదనియు జరుగలేదు. నూటికి కుమారు, 40 50 మంది ఓట్లిచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

సింధుమహమ్మదీయ నియోజకవర్గము

కరాచీ, నవం. 27:—సింధుమహమ్మదీయ నియోజకవర్గమునుండి భారత శాసనసభ కెన్నికొనబడవలసిన యిద్దరిలో కరాచీనుండి కాజీ అబ్దుల్లా వారూఖ్ గారును కుమ్మారుజిల్లా నుండి ఖాన్ సాహెబు మహమ్మద్ పన్నా దాదాన్ గారును ఎన్నికొనబడిరి. వీరిలో మొదటి వారికి 7055 ఓట్లును రెండవ వారికి 3725 ఓట్లునువచ్చెను. ప్రస్తుత సభ్యులైన ఖాన్ బహదూర్ వల్లీ మహమ్మదు హుసేన్ నాలీగారికి 2058 ఓట్లువచ్చి ఓడిపోయిరి. అటులే అబ్దుల్ హమీదుఖువాదాదు ఖాన్ గారికి 586 ఓట్లును, నేటో మహమ్మద్ బాఖర్ ఖాన్ గారికి 58 ఓట్లును వచ్చెను. (అ. ప్రె.)

అసాము శాసనసభ

జోర్ హట్టు, నవం. 27:—ఉత్తర అసాముజిల్లాలో మహమ్మదీయ నియోజకవర్గమునుండి మార్టీర్ కమల్ అలిగారు ఎన్నికొనబడిరి. స్వరాజ్య నాయకుడగు మార్టీర్ కమల్ అలిగారికి వీరికి 109 ఓట్లు తక్కువవచ్చెను. (అ. ప్రె.)

మధ్యరాష్ట్ర మంత్రివర్గము

హితవాద ప్రతికాభిప్రాయము

నాగపూరు, నవంబరు 27:—మధ్యరాష్ట్రములలో మంత్రుల నియమకమునుగూర్చి చర్చించుచు శాసనసభలో స్వరాజ్యవాదుల సంఖ్యయే అధికముగానున్నదనియు స్వరాజ్యవాదులు కానివారు భిన్నాభిన్న పక్షములుగా చీలియున్నారనియు "హితవాద" ప్రతిక తెలుపుచున్నది.

ప్రతిపక్షమును తమపక్షమునుండియే మంత్రివర్గము నేర్పాటుచేయింపవలెనని పట్టుబడునాపినచో మంత్రివర్గ మేర్పడుటయే దుస్సాధ్యమునను. పరిశుభప్రకారముగా నున్నంతకాలము మంత్రివర్గ మేర్పాటు కాబాలము. (అ. ప్రె.)

వ్యవసాయవిచారాసంఘములోనికి రాజా సర్ రాం ప్రామ్ సింగ్ గారు సభ్యులుగా తీసుకొనబడిరి.

ఇంగ్లాండు మునిసిపలు ఎన్నికలు

కార్మికుల విజయము

కడచిన సంవత్సరమునందు వలెనే ఈసంవత్సరమునందు మాడ కార్మికపక్షమువారికి గొప్పవిజయము కలిగినది. 280 గరులలో కార్మికులు 152 సాసముల నాక్రమించుకొన గలిగెను. కాన్సర్వేటివు పక్షమువారు 47 సాసములు, లిబరలులు 10 ములు, ఇండిపెండెంటులు 55 సాసములతోల్పొయిరి.

ఇంజువరము కార్మికులు 180 సాసములు సంపాదించిరి. స్థానిక సంఘములందు కార్మికులకు తగినంత ప్రాతినిధ్యము లేదు. వోటర్లు ఎన్నికల విషయమై తగ్గుతగ్గుతగ్గు అందుచే కాన్సర్వేటివు పక్షపు అభ్యర్థుల ఆపదలను సమాధానములను విశ్వసించుటకు వీలులేదు.

అన్నికలయందు పాలుకై కొను వోటర్ల సంఖ్య తగ్గుచున్నది. బొగ్గు సమస్య పరిష్కారము విషయమై ప్రభుత్వము బాపిన అసాధర్యము కార్మికపక్షపు విజయమును కాన్సర్వేటివు పక్షపు పరాజయమునకు కారణమని చెప్పవచ్చును. సభలలో కాన్సర్వేటివులు లిబరలులు ఓట్లిచ్చెదములే యిట్టి పనిచేయు చుండుటచే కాన్సర్వేటివులకు పట్టినగతి లిబరలుల మాడ పట్టినది. (నేప ముప్రతిక)

మెయిలు స్టీమరు

బొంబాయి నవంబరు 26:—'వాండాల్' ఓడ బొంబాయినుండి నిన్న బయలుదేరెను. 'కార్మిక్' గూ 'ఓడ' నిన్న ప్రయాణికులతో బయలుదేరెను. విజయనగర మహారాజు భంపతులును జేవగరరాణిగార్లు వెళ్లిరి.

'రావ్' ఓడ లండనునుండి బుపాలో 18 వ రేడిన బయలుదేరి పోర్టునెట్టు 24 వ రేడినదేరి మధ్యాహ్నము బయలుదేరెను.

'రజా' ఓడ బొంబాయినుండి బుపాలో 20 వ రేడిన బయలుదేరి 24 వ రేడిన దేరి నాడే బయలుదేరెను.

'నాడెరా' ఓడ బొంబాయినుండి బుపాలో 18 వ రేడిన బయలుదేరి మార్చి 23 వ రేడిన చేరెను. ప్రయాణికులు శ్రీగారును లండను చేరెను. బుపా ఆదివారమునాడు బహ్మదా యగును.

'జెకో' ఓడ ఏడెను 28 వ రేడిన విడిచి 29 వ రేడి ఇక్కడకు రాగలదు. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి నేతపనివాండ్లకు ముక్తిమార్గము

పరిశ్రమను మిరెస్ట్రాన్లను చేసినందు

అంతర్జాతీయ నేతసంఘాధ్యక్షుని బోధ

బొంబాయి, నవం 26:— అంతర్జాతీయ నేతపనివాండ్ల సంఘాధ్యక్షుడు టాముసాగారు బొంబాయి మిల్లు పనివాండ్లందరిని సమావేశపరచి యిట్లు పన్యసిందిరి:—

ప్రపంచములో నితరభాగములందు ముఖ్యముగా యూరపునందుగల నేతపనివాండ్ల అభినందనములను నేను మీకు గొని తెచ్చుచున్నాను. పాశ్చాత్యదేశములందు మీ మీసే హితులు కోరినందులను యిచ్చుటమీ పద్ధతులను తెలుసుకొనుటకై వచ్చి యున్నాము.

సమభావము

యూరపియను పనివాండ్లు తమకును యితరపనివాండ్లకును భేదమును గమనింపరు. మానవజాతికి స్వాతంత్ర్యమిచ్చిండుట తమహక్కునియు తాముజీవించుప్రపంచము మెట్టిదియో తెలుసుకొనవలెననియు పిదపమమ్ముచున్నారు. ప్రపంచమందు సౌందర్యము వర్ణము శోభగలదు. అవి యెన్నరియం దెక్కువగా గలవో వారేవాటిని ప్రకాశింప జేయుచుందురు. వారినట్లనే ఇతరులు జీవింపగలుగుదురు. ఈసిద్ధాంతముతో మేముహిందూజేశకునకు వచ్చినారముగాని తక్కువవారికి ఎక్కువవాదముగా బోధింపరాదేదు. మగములపనియందు గల కష్టము లనుభవించి సహనరులనందరిని కూడగట్టుకొనివచ్చుటలో కష్టములనుభవించినారము. మీకు దైర్యముజేసి సత్సందేశమిసంగవచ్చినారముగాని, తయారుగా పండవలె అన్నియు మీయొడిలోపడునని చెప్పరాదేదు.

కష్టములు

మాసంఘము చేర్చుటచేయుటతో మే మెన్నియో కష్టములనుభవించితిమి. అట్లే మీరును మీయొద్దమున్నవలెన్ను ఖిముగావలెననిన కొన్ని చిక్కులకు లోనుగావలసియుండును. మే మిచ్చుటికి వచ్చియున్నవని 25 సంవత్సరములక్రిందటనే ప్రారంభము జేసియుండవలసింది. యూరపియను పనివాండ్లు తక్కిన పనివాండ్లకును తమతో సమానముగా జూచుకొనుచున్నారని తెలియజేయుటకే మేమువచ్చియుంటిమి. ప్రపంచములోనున్న పనివాండ్లనందరిని కూడగట్టుకొనివచ్చుటయే మాపనియైయున్నది. మనలో ఆచారభేదము లనేకములున్నవనియు విద్యావ్యాప్తివల్లనే అవి పోగలవనియు మే మెరుంగుదుము. అర్థముగా వనలోగల భేదము స్వల్పము. బొంబాయిలోను లంక మైదునకును మనసమస్యలొక్కటే. నన్నుడనగా మేము మాప్రయత్నములను కొంత సమర్థముగా చేయుచున్నాము. మేమిక్కడికి వచ్చియుండుటవల్ల దున్న పనివాండ్లనందరికి ఒక్క గాజేర్చుటకు సల్పుటకై ప్రారంభము చేయబడునని నమే నమ్ముచున్నాము.

మా అనుభవములు

నేనును నా సహచరులును కడుత్తవర్తన పని చేసి యుంటిమి. వత్సరములవయస్సు గలవాడనై యుండునని భావించి 21 సంవత్సరములు నేతపనిజేసితిని. ఆధనములను వారమునకు 65 మొదలుకొని 70 గంటలవరకు పనిచేయుచుండెడివారము.

ప్రపంచములో

ప్రపంచములోని అనేకదేశానుండును. కాని యీ పరిశ్రమ అట్టిదెగాదు. అభివృద్ధి ప్రవాహముగా పోవుచున్నప్పుడేరును అడ్డుపెట్టుటలేదు. ఆ ప్రవాహమును ఇంగ్లాండులోగాని ఇండియాలోగాని ఎవ్వరును అడ్డుపెట్టజాలరని మానవ్యము. మెషిన్ల అభివృద్ధిచెందరాదని యింగ్లాండులోగూడ నేతపనివాండ్లు మగములను విరిచివేసిరి. పరిశ్రమనిట్లు అటుక పరచినందులకు వారు ప్రాసిక్కులు చేయబడిరి. మీరు ఆర్థిక మైనము క్రిందగోరి లేని యింగ్లాండులోవలె పరిశ్రమకష్టపడరానిని మీరెస్ట్రాన్లపరచుకొనవలెను. విద్యానిండులలోక జ్ఞానముగలిగి నిశ్చలమైనట్టి యున్నచో మీరీపనిని సెరవేర్చుకొనవచ్చును. మొట్టమొదట మాతమవ్యములోగూడ కొలది మందియే మానుష్యులుండిరి. కాని యిప్పుడు 5 సంవత్సరములనుండి నిరుద్యోగసమస్య ప్రబలియున్నను నేతపరిశ్రమలో పని చేయుచున్న వారందరును మాలోకలిపివనితేయుచుండిరి.

కుటుంబముకు యీ పనులన్నియు మీవలసిన జరుగవలెననియు సరియైనవిద్య జేవనోపాధుల నొసంగవలసినని ప్రభుత్వమువారికిని యజమానులకును ఒత్తిడిగలుగజేయవలెననియు చెప్పిరి:—మనము తలపెట్టినదని మామార్తుగలది. పేదరికము అనారోగ్యము నిద్రత్యము అనునవిప్రపంచములో లేకుండజేయవలెను. ప్రపంచమునుండి తీనిని తొలగించుటకంటె గొప్పపనియందెన్నడును ప్రవేశింపజాలదు. ఈమహత్కార్యమునకు మీరును తోడ్పడి ప్రపంచమును నివాసయోగ్యమైనదానినిగాను సౌఖ్యప్రదమైనదిగాను జేయుదు. (అ.ప్రె.)

ది. బి. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారికి విందు

కాననభయ ఎన్నికలలో విజయముగాంచిన ది. బి. ఆరోగ్య. యస్. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారికి తేనాంపేటయందలి ప్రిన్సిపాల్ యూనియనుకల్లునభ్యులు శనివారం సాయం కాలము విందుచేసిరి. ప్రాకోటనకిలు యం. ఎ. టి. కొయ్యలగారు అధ్యక్షతవహించిరి.

ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారిని అభినందించుచు అధ్యక్షుడు ఇట్లుచెప్పెను:—

గొప్పపలుకుబడి గల ప్రత్యక్షుని మొదలియారుగారు ఓడించుట ప్రజలకు వారిపెగలక్రమ అభిమానములను స్పష్టపరచుచున్నది. వీరిజేతనేవారని నిరూపమానమైనది. త్వరలో వీరు ఉన్నతపదవులందు ప్రవేశించి సంఘమునకు దేశమునకు గౌరవము తెచ్చువని నమ్ముచున్నాను.

మిమ్ముల మొదలియారుగారికి స్వాగతపత్రము సమర్పింపబడెను. నిమ్మజాతుల ప్రతినిధులు మరియుకస్వాగతపత్రము సమర్పించిరి.

ది. బి. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారు ఈక్రిందివిధమున ప్రత్యక్షులతోపలికి:—

మీరు నన్ను గౌరవించినందులకు కృతజ్ఞుడను. వృద్ధుడనుటలుండుటచే ఈదేశము నందలి నిమిత్తములు సంపూర్ణ పౌరసత్వపు హక్కుల ననుభవించజాల కున్నాను. నన్ను ఓడగొట్టలేదునని జప్తినుపక్షమువారు ప్రతిజ్ఞలాయందు పనిచేసిరి. నేను జప్తినుపక్షమునకు వ్యతిరేకముగ ఎప్పుడు పనిచేయలేదు. అయినను చెన్నపురియందలి జప్తినుపక్షపు నాయకులు నాకు విరుద్ధముగ ఇంటింటిపొయి పనిచేసిరి. ఈవిధముగు దుష్ప్రత్యాపనము అధికముగ నున్నను క్రైస్తవ నియోజకవర్గమువారు లెమధర్మములను గుర్తించి నాకు తోడ్పడినందులకు కృతజ్ఞుడను. నియోజకవర్గమువారు నాయెడల గొప్ప విశ్వాసమును ప్రకటించిరి. ఈప్రతిపాదమును కాపాడుకొనుట యధావిధి పాటుపడెనను, శక్తికొలది దేశక్షేమమునకై పాటుపడెనను.

మిమ్ముల నిమ్మజాతుల రాత్రిపాతకాల ప్రారంభముతో తనము మొదలియారుగారు జరిపిరి. జయజయధ్వానములతో సభ ముగిసె.

కాననభయెన్నికలు

కాననభయెన్నికల విజయసూచనలు
అలహాబాదు 26:—రాష్ట్రీయకాననభయ కాశీపట్టణమునందు జరిగిన ఎన్నికలవల్లముండి పోలింగు యిప్పుడే పూర్తియై యున్నది. కాంగ్రెసు అభ్యర్థి సంపూర్ణానందుగారికి యెక్కువ ఓటులు గాన్పించుచున్నది.

అలహాబాదు, నవం 26:—నిన్న రాష్ట్రీయకాననభయ కాశీపట్టణమునందు జరిగిన ఎన్నికలవల్లముండి పోలింగు యిప్పుడే పూర్తియై యున్నది. కాంగ్రెసు అభ్యర్థి సంపూర్ణానందుగారికి యెక్కువ ఓటులు గాన్పించుచున్నది.

అలహాబాదు అర్రునుసానమునకు నేడుజరిగెను. ముగిసి పోలింగు అభ్యర్థులకు మంత్రిప్రసాద శేఖరుగారును (లిబరలు) ఏ. పి. డూబేగారును (స్వరాజ్య) అభ్యర్థులుగనుండిరి. వేలకొలది మంది పోలింగుచేసినవకు బోయిరి. వివిధస్థానములో అభ్యర్థులకే యెక్కువోట్లు పడెను. గాని స్వరాజ్యపక్షాభ్యర్థి కీ పట్టణములో అందరు నిచ్చుచున్నట్లును ఆయనకే విజయముగల్గునట్లును గాన్పించుచున్నది. (అ.ప్రె.)

బాపట్ల సభారినేట్ జడ్జికోర్టులో ఇన్ స్పెక్టర్స్ పెటిషన్ నం 46/26

పెటిషనరు:—దుర్గి వెంకటప్పయ్య (2) కేషయ్య (3) వెంకటసుబ్బయ్య వైశ్యులు, వర్తకులు, గొల్లపూడి అగ్రహారము బాపట్ల, జిల్లామునసలు సరిహద్దులలోనిది.

కొంటరు పెటిషనరు:—కల్లూరు నాగయ్య, మరి కొందరు.

పైన తెలుపబడిన పెటిషనరులు 1920 ఫిబ్రవరి 5 వ ఆక్ట 10 (1) సెక్షను ననుసరించి లెమ్ము ఇన్ స్పెక్టర్స్ యింట్లో తీర్మానించవలసినట్లు ఒక అప్లికేషన్ దాఖలచేసికొనియున్నారు. సమర్థ దరఖాస్తు విచారణనిమిత్తము 17-12-1926 వాయదా వేయబడియున్నదని యిందుమూలముగా తెలియజేయడమైనది.
బాపట్ల } ఏ. ఎస్. కృష్ణస్వామిఅయ్యర్
27-11-1926 } ప్రిన్సిపల్ సభారినేట్ జడ్జి.

మదరాసువ్యవసాయ విద్యార్థులు

ప్రభునరు గంగూలిగారి అభిప్రాయము

ప్రభునరు, ఎ. గంగూలిగారు రాయలకమిషను సభ్యులు మదరాసు వ్యవసాయ విద్యార్థులకు మాడు ఉపన్యాసముల నొసంగిరి. మదరాసు వ్యవసాయ విద్యార్థులనుగూర్చి పత్రికా విలేఖరికి యిట్లు చెప్పిరి.

“విద్యార్థులు గ్రామములందలి పరిస్థితులనుగూర్చి స్వయముగ తెలిసికొనుటకు కుతూహలము గలవారు. కాని వారికి తగిన వనతుల నొసంగు సంస్థ యే ది యులేకున్నది. కావున మనయువకులు గ్రామములందలి పరిస్థితుల నభివృద్ధికి తోడ్పడునట్లుగ ప్రభుత్వమువారును, భూస్వాములును లెగిన యేర్పాట్లు జేయవలెను. నేనురాజకీయములను నిరసన జేయుచున్నాననియు, గ్రామ పునరుద్ధరణమునకు నూతనఘాత తెచ్చిపెట్టి తిననియుకొందరభిప్రాయబడుచున్నారు. అట్లుగాదు. ఈవిషయమునందు నాకుగాంధీమహాత్మునివంటి మిత్రులుగలరు. ఆయన దక్షిణాఫ్రికా నుండి 1914 వచ్చినపుడు మదరాసునందు జెప్పియుండెను. నాయకులందరు సామాన్యప్రజల నిర్లక్ష్యము జేయుచున్నారు గనుకవారి నెదుర్పవలెనని నుడిపియుండెను. (అ.ప్రె.)

రంగూను పురపాలక సంఘపు దావా

ప్రీటీ కాన్సిలుకు ఆప్షిలుహక్కు లేదు

రంగూను, నవంబరు 25:—పుట్టించి నేను మునుఫి యేటర్ను ఓమి టెడుకును రంగూను కార్పొరేషనుకును జరిగినదావాయందు ప్రీటీ కాన్సిలుకు పోవుటకుగాను సెలవీయవలసినదిగా గోరుచు పెట్టిన ఆప్షిలును కొట్టివేసిరి.—ప్రీ.ప్రె. లాహోరు నవంబరు 26:—దినపత్రిక సమాసకు యజమాని ఆయనసోదరుని లాహోరు కోర్టులో పోలీసుఅధికారిని ఖద్దామతో హఠాత్తు కాన్ఫర్స్నునుగూర్చి వ్రాసికొనుటకు పోలీసునందులకుగాను రిటెన్ సెక్షనుక్రింద విచారించుచున్నారు. (ప్రీ.ప్రె.సు.)

లాహోరు, నవంబరు 26:—సార్జెంతు బసెలు ఇర్రె ముద్దాయిలును నిడుదలచేయబడిరి. (ప్రీ.ప్రె.సు.)

బహుమూత్రము, మధుమేహము, బలహీనము, జ్వరము మొదలగు వాటికి నమ్మక మైన ఔషధము

నేను బహుమూత్రమునల 1916 సంవత్సరమునుండి బాధపడుచుంటిని. నేను 1916 లో ఔషధసేవకు గజంగి పక్ష్యము వుంచబడితిని. చక్కెరగాని మహాపదార్థములుగాని తినగూడదని చెప్పబడితిని. ఈప్రకారము 2 సంవత్సరములు పక్ష్యముండి మరల మాత్రపరీక్ష చేయింపగా వ్యాధియింకను వుండెను. తర్వాత పక్ష్యము వదిలివేసితిని. 1920 మే నెలలో వంతు జ్వరము 85 రోజులువచ్చెను. డాక్టరుగారికి చూపినంతట మాత్రముతో ఎక్కువభాగము తీసివుండెనని చెప్పిరి. 1920 అక్టోబరులో ప్రస్తుతము చెన్నపురి మైలాపూరు సెంథ్రము నందు ఓకాపెరారియా పీథిలో ఆల్బర్ట్లాడ్జియను భవనమునందు తిరునల్వేటిల్లా కృష్ణాపురవాసియగు పండితస్వామి శ్రీనివాసయ్యంగారిని చూచినంతట వారు యీవ్యాధిని, హీనతను పోగొట్టెనని పూచీపడిరి. కొంతకాలమునకు బలవంతుడనైతిని. 25 నవంబరులో మరల మాత్రపరీక్షచగా యే విధమైన వ్యాధిసంబంధములు లేవనిచెప్పిరి. తులవారి చికిత్సలో నుండుంతటి 8, 9 రోజులు జ్వరపజ్వరములకు 2, 3 రోజులలో ఔషధమిచ్చి నివారించగా, గ్రుడ్డినీనుగకాలు, కళ్లు, మొదలగువాటి చేయగలగని అచ్చటికివచ్చిన అనేకులనుబట్టి 3-12-20

డిప్యూటీ ఎగ్జామినర్, మిలటరీఅకాంటు

బొగ్గు తగవు

గనులపనివాండ్రింకను అస్థిరులుగనే యుండుట

ఇదమిదమనుచర్యను అవలంబించలేదు

రుగ్గీ, నవం.25:—బొగ్గు యజమానులతో జరిగిన జిల్లా రాయబారములను ఆలోచించుటకు నేడు గనుల పనివాండ్రి ప్రతినిధిసభ గూడును.

పెక్కు గనులందు పూర్తిగ ఒడంబడిక లింకను జరుగలేదు. స్కాట్లండు, నార్తంబర్లందులో ఏర్పాటులు పూర్తి అయినవి. పోగమంతు అడ్డుపెట్టినను పనిచేయు గనుల పనివాండ్రి సంఖ్య 7000 హెచ్చినది. మొత్తమురమారు 480000మంది పనిచేయుచున్నారు.

పనివాండ్రి ఆరోపణము

జిల్లా పరిష్కారములను వివర్ణించుటకు ప్రతినిధి సభ నేడు లండనులో జరిగెను. ఆయా బొగ్గుగనులం దెంతవరకేమి జరిగినది ఆపరిశీలనలు డెలుపునవేదికలు జేరినవి.

పూర్తిగ జిల్లా పరిష్కారము కుదరకపోవుటచే ప్రతినిధి సభవారు సర్వము దీసికొనలేదు.

కొన్ని జిల్లాలందు యజమానులు బొగ్గుపనివాండ్రి ప్రతినిధులతో సంప్రతించుటకే నిరాకరించెను. కొన్నిచోట్ల వారు పనివాండ్రితో ప్రత్యేకముగ వ్యక్తివ్యక్తితోడను ఒడంబడికలను జేసికొనుచున్నారు.

యజమానుల్ని జేయుచున్నారను సంగతిని ప్రభుత్వమువారు గుర్తించలేనని ప్రతినిధి సభవారు తీర్మానించెను.

జిల్లాలనుండి రాయబారములెంతవరకు పురోగమముగొందిన వో తెలిసినవిట్లు గనుల పనివాండ్రి కార్యనిర్వాహకవ్యవస్థాపకమువారు ముందు జేయవలసిన విధానము నేర్పాటుజేసెదరు.

స్కాట్లండు, లంకామైరులో తాత్కాలికముగ మరతులు ముడిపెట్టగాని వాటినింకను పనివాండ్రికు డెలియజేయలేదనిరి కుక్కుగారు.

నేడు 441000 పనివాండ్రి పనిచేయుచున్నారు లంకామైరు, డెల్టెరు బొగ్గుయజమానులు, గనుల పనివాండ్రి ప్రతినిధులు రోజు 1 కి 8 గంటలు పనిచేయు ఏర్పాటుల సంగీకరించెను. ఏప్రిలు లేదు చొప్పున వేతనముల నిచ్చుటకు తాత్కాలికముగ మాడు సంవత్సరములు ఒడంబడిక జేసికొనుటకును నిశ్చయించుకొనిరి. ఒడంబడికను ఎట్లు జేసికొనవలెను. ఆ మరతులకు డెల్టెరుబొగ్గు యజమానులు పనివాండ్రి ప్రతినిధులు ఒప్పుకొనిరి.

ఎమర్జెన్సీ నిబంధనలు

మరల ప్రవేశపెట్టవలె ననుట

రుగ్గీ, నవంబరు 26:—మరల ఎమర్జెన్సీ నిబంధనలను ప్రవేశపెట్టుటకుగూర్చి కామన్సు సభవారు నేడంతయు ఆలోచించిరి.

తొనిట్టి తీర్మానము నుపహదించుట ఇది ఎనిమిదవ పర్యాయపనియు దీనితో వరకు అనవరము లేకుండ పోవలెననియు సర్. జోయన్స్ హిక్కుగారు తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టిరి. వారు 500000 పనివాండ్రి వీనిలో ప్రవేశించిరి. అసలు పనివాండ్రి మొత్తము 1000000. ఈ 1000000 మందియు సమైక్యముగా యున్నవారు. కొద్ది రోజులలో ఇంనులో కొన్నిటినిగాని, అన్నిటినిగాని అవసరములేదు. పరిశీలనలను కూలముగా నున్నవని తోచిన, అన్నిటిని రద్దుజేయలేననిగాని కొన్నిటినే రద్దు జేయవలసినగాని తక్షణము పార్లమెంటుకు డెలియజేసెదననిరి.

భలను ఒడంబడిచుటకు ఆటంకపడుదుట కున్న అధికారము జిల్లా ప్రధానకాన్స్టేబులీయక తానేపెట్టుకొందుననిరి. నిశ్చయించినను తనే తన పూర్వీకుల జేసెననిరి.

నేడు పనివాండ్రి 13089 మంది ఎక్కువగ వచ్చిరి.

441571 యున్నారు.

బొగ్గుచరిత్రము

నవంబరు 25:—బ్రిటిషుబొగ్గు పరిశ్రమ మరల ఉపయోగము కారణము బ్రిటిషుబొగ్గు మంచిదిగ యనిరి. ప్రపంచములో అంతటను బ్రిటిషుబొగ్గు చని అంతయు అనుకొనుచున్నారు. సాధనకముగ వినియోగించుటచే ఇంధన యశ్వశక్తికి డెలియజేసెను.

లా పాయింట్లు

(టం. నాయనకాస్త్రిగారు-గుంటూరు)

హిందువిశేషముల జరిగె అన్యాయకాంతవిషయము

1. చనిపోయిన పెనిమిటివల్ల భార్యకు సంక్రమించిన ఆస్తి చర్రాస్తిఅయినను స్థిరాస్తిఅయినను అన్యాయకాంతం చేయుటకు ఆమెకు అధికారంలేదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

2. అట్టిచర్రాస్తిని దుబారాగా పాడుచేయడానికి వాత సముచేయడానికి పీటకాదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

3. చనిపోయిన పెనిమిటి తాలూకుఆస్తికి, భార్య అప్పినిప్పిటర్గా, అనగావిచారకర్తగానుండి స్థిరాస్తి ఆమె విక్రయించినప్పుడు ఆవిక్రయము న్యాయవిరుద్ధమైన ప్రయోజనమునకు విక్రయము కాబడినదని, కొన్నిచోట్ల తెలిసియుండినపక్షమందు అట్టివిక్రయము చెల్లదనిన్ని, యితర సందర్భములలో అట్టివిక్రయము అన్యాయముగా జరిగినదని ప్రాపించ కూడదనిన్ని, హైకోర్టువారు తీర్పుచేసిరి.

4. ఒకపిల్లవానిని దత్తుచేసుకొమ్మని పెనిమిటి భార్యకు అధికారముఇచ్చినాడు. ఆమె దత్తుచేసుకోలేదు. అయితే అవసరమైన పనులనిమిత్తమై ఆమె రుణంబడినది. ఆమెచనిపోయినది. ఆమె చనిపోయినతర్వాత, పుత్రవారసులమీద ఆరు గామును రాబటుకొనుటకు, రుదాత దావాచేసివారు. దత్తుచేసుకొన్నట్లయితే దత్తుపిల్లవానికి ననుచు కలుగజేయవలసిన పుత్రకేసుతో రుణముచేసినదని ప్రతివాదులు అకొసరు దాఖుచేసివారు. ఈప్రతివాదులవాదము పనికిరాదని, చెల్లదని దావావాకిని ప్రతివాదులు అచ్చుకోవలసినదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

రామయ్యకు, జానకమ్మ అనే భార్యయుమ్మ, సత్యవతి కుమారి అను యిద్దరు కొమార్తెలున్న పుంజిరి. ఆయనకు పుత్ర సంతతిలేదు. సత్యవతి రాజశేఖరునికి ఇచ్చి వివాహము చేసి వారు. సత్యవతి యిద్దరు కొమార్తెలు పున్నారు. వారి యొక కొమార్తె కుమారి, వివాహం చేసివారు. ఇట్లుండగా, రామయ్య ముందున్న, అనంతరం జానకమ్మయున్న చనిపోయినారు. జానకమ్మ బ్రతికియుండగానే, సత్యవతి చనిపోయినది. రామయ్య చనిపోయిన తర్వాత, ఆస్తి జానకమ్మకు సంక్రమించినది. అవసరములేనిదే, కొంతభూమిని, జానకమ్మ, తన అల్లుడు రాజశేఖరునికి విక్రయించినది. రాజశేఖరుడు యిది విక్రయము కానికీ తాళ్ళు వుంచినాడు. పిమ్మట రాజశేఖరుడు రాజశేఖరుడు రాజశేఖరుడు-యాయన్న తర్వాత, యీతాళ్ళుబాకిని, రాబటుకొనుటకుమారులమీద, ప్రకాశము దావాచేసివారు. రాజశేఖరునికి, విక్రయించుటకు విశేషములేదనిన్ని ఆ విక్రయము చెల్లదనిన్ని ప్రతివాదులు రాజశేఖరుని కుమారులు అకొసరు, దాఖుచేసివారు. ర వారసుల హక్కును భంగముగా, విశేషము, స్థిరాస్తి న్యాయమైన అవసరముకొరకుతప్ప, అవసరముగా విక్రయించిన యెడల అట్టి విక్రయము చెల్లదనిన్ని యీ దావాన్ని హైకోర్టువారు తీర్పు చేసివారు.

6. పెనిమిటి తాలూకు చర్రాస్తిని స్థిరాస్తిని విశేషము పాడుచేస్తున్నట్లు వాతనము చేస్తున్నట్లు అందువల్ల అనంతరవారసులను నష్టముకులుగుతున్నదనే కారణముచేత, సదరు ఆస్తిని ఆమెస్వాధీనముకల్పించి ఆస్తి, management విచారణకొరకు రిసీవరును యేర్పాటుచేయవలసినదనిన్ని, పుత్రవారసును, రిసీవరుగా, యేర్పాటుచేయవచ్చుననిన్ని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

7. దత్తుచేసుకోవలసినను, దత్తుచేసుకొన్నట్లు విశేషము కల్పనచేస్తున్నందువల్ల యాకస్పృశమైనదత్తుచేత ఆమెఆస్తిని పాడుచేస్తున్నట్లు అర్థముచేయకూడదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

8. న్యాయమైన అవసరమునకు, విశేషము, పెనిమిటి తాలూకుభూమిని విక్రయించినది - ఆవిక్రయము తాలూకుపైకము, యిచ్చివేస్తాము, ఆవిక్రయము రద్దుపరచవలసినదని పుత్రవారసులు దావాతెస్తే ఆదావా చెల్లదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

9. కూటికి జరుగలేదని, తనపోషా నిమిత్తము విశేషము పెనిమిటి తాలూకుభూమిని, విక్రయించినది. విక్రయించకనే, తాళ్ళుపెట్టి యుండవచ్చును. తాళ్ళుపెట్టి తాళ్ళుపనుతో, తనపోషాచేసుకొని వుండవచ్చునని, ఉత్తరవారసులు, విక్రయమును రద్దుపరచవలసినదని దావాచేసిరి. యీవిషయము, సంగతి, సందర్భములపట్టివుండవలసిన్ని, యీకేసులో మాత్రము, విక్రయము రద్దుపరచుట న్యాయముకాదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

10. పెనిమిటి తాలూకు భూమికి సర్కారుశిస్తు చెల్లింపుటగాను, విశేషము, వానికి ప్రామిసిరినోటు ప్రాసియిచి

రుణముచేసివది. తర్వాత ఆమె పోకపిల్లవానిని దత్తుచేసుకొన్నది. తర్వాత ఆమె చనిపోయినది. ప్రామిసిరినోటు తాలూకు బాకిని రాబటుకొనుటకు వాది దత్తునిపైన దావాచేసివారు. అసామి జవాబుదారీమీదనున్న, సదరు భూమిమీదనున్న డిక్రయిప్పించవని వాదికోరినాడు. దత్తుడుగాని, పోకపిల్ల తాలూకు ఆస్తిగాని, యీ బాకికి జవాబుదారీకోదనిన్ని విశేషము తాలూకు స్వతంత్ర స్థితిగనం, ఆస్తి, యేదైనా పున్నట్లయితే, అట్టి ఆస్తిమీద డిక్రయిప్పించవలసినదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

నాతా వంశస్థితి

1926 సం. నవంబరు నెల 29 వ తేది సోమవారము

ముఖ్యతల్లాలు	గత 24 గంటలలో అమ్మకపుట్టినది	గత 24 గంటలలో అమ్మకపుట్టినది	గత 24 గంటలలో మృతి	గత 24 గంటలలో జన్మ	గత 24 గంటలలో మరణము
గోపాల్ పూర్	81.8	57.6	...	4.71	7.80
విశాఖపట్నం	80.9	62.9	...	8.48	7.29
వాకినాడ	80.7	61.1	...	4.88	8.95
మచిలీపట్నం	82.0	62.8	...	4.05	9.65
కర్నూలు	91.0	62.0	...	0.78	8.81
బళ్లారి	88.0	62.2	...	2.87	8.18
అనంతపురం	...	...	...	8.68	2.28
కడప	91.4	64.0	...	2.49	8.82
నిజాదు	95.1	65.9	...	10.78	8.59
మద్రాసు	85.4	64.4	...	19.57	6.06
కడపూరు	92.9	66.2	...	19.47	6.25
నీలమ	89.5	61.8	...	4.79	5.68
కొయంబూరు	85.6	62.6	...	9.98	0.10
తెలంగాణ	82.4	66.1	...	8.61	8.71
వాకినాడ	82.2	70.0	...	20.68	6.94
మచిలీ	89.1	68.9	...	10.89	1.79
బాంబే	83.1	75.9	...	21.81	0.78
...	...	...	...	9.22	4.74
...	82.8	73.9	...	12.80	4.75
...	84.6	78.5	...	20.28	0.69
...	88.8	70.6	...	10.82	4.67
...	87.1	70.9	...	18.68	8.01
...	83.1	57.0	...	5.98	2.89
...	75.4	57.2	...	9.28	2.60
...	62.7	44.4	...	18.50	4.02

వాకినాడలో తప్ప ఇతరచోట్ల ఆకస్మాత్తుగా కాకినాడలో మేఘములు పలచగ యున్నవి. ఆర్ధరాత్రున రాత్రివేడిమి మామూలుకంటె 6 నుండి 8 డిగ్రీలు

డక్కన్-అసలు నిర్మలముగనయున్నది. ఆర్ధరాత్రు తక్కువ. కడప కర్నూలులో పగటివేడి 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి కడపలో 4 డిగ్రీలు

కర్నాటకము-ఆకాశము మేఘముగనయున్నది. ఆర్ధరాత్రు తక్కువ. రాత్రివేడిమి 4 నుండి 7 డిగ్రీలు మామూలుకంటె తక్కువ.

ఆకాశము నిర్మలముగనయున్నది. రాత్రివేడిమి తక్కువ. వాతావరణ పరిస్థితులు విపరీతముగ నున్నవి.

ఏ. ఏ. నారాయణ అయ్యరు, సహాయ వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

బెంగుళూరు ప్రదర్శనములు

పశుపక్షి వ్యావసాయక విద్యావిషయక ప్రదర్శనములు

బెంగుళూరు, నవంబరు 25:—పశు ప్రదర్శనము, పక్షి ప్రదర్శనము, విద్యావిషయక ప్రదర్శనము వ్యావసాయక ప్రదర్శనములు అఖిల భారత కర్మాప్రదర్శనముతో బాటు జరుపుచు ఏర్పాటుచేయుచున్నారు. బొంబాయినుండి 150 దుకాణములు రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనిరి. తరువాత కలకత్తా మద్రాసు వారి రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనిరి పరదాస్త్రిల ప్రత్యేక ప్రదర్శనదిన మేర్పాటుచేయబడును. పోస్టు టెలిగ్రాఫు ఇంజిను ప్రత్యేక ఏర్పాటుచేయబడినది.

చెన్నపురి శ్రీవిద్యాబియము

ప్రాచ్యభాష, పఠన, పరిశోధన కార్యస్థానము

విద్య శాఖ

1. ఒక డైరెక్టరు నెల 1 కి రూ 400 జీతము నియమింపబడును.
2. 4 రీడరులు: 4 ప్రాచీనభాషలకు ప్రతిభా ఒకరు వంతున నెల 1 కి రూ 150 జీతము నియమింపబడుదురు.
3. 6 గురు ఫెలోసు: ఇద్దరు అరవమునకు, ఇద్దరు ముగ్గురు కన్నడమునకు, ఒక మళయాళమునకు, నెల 1 కి రూ 100 లు పై నియమింపబడుదురు.

సంస్కృత శాఖ

1. నెల 1 కి రూ 400 లు జీతముపైన ఒక రీడరుడు.
2. ఇద్దరు ఫెలోసు-ఒక్కొక్కరికి నెల 1 కి రూ 100 వంతున నియమింపబడుదురు.

సహమ్యదీయ శాఖ

ఒక సీనియరు రీడరు అరేబియాభాషకు నెల 1 కి రూ 100 ల జీతముపైన నియమింపబడును. ప్రాచీనభాషల డైరెక్టరు అరవమునందు మం సాండిత్యమును, పనిచేయుటకు తగినంత జ్ఞానము కలిగియున్న చెన్నరాష్ట్రీయభాషయందును గలిగి ముండవలెను. ఆమోదించబడిన ప్రస్తుతపద్ధతుల ననుసరించి మంచిభాషాజ్ఞానము కలిగియున్నవాడ ండువలెను. మరియు పనిచేయుటకు తగిన ఆంగ్లభాషాజ్ఞానము కలిగియుండవలెను.

సంస్కృతపండితుడు, పట్టపరీక్షితుడు యుండుటమాత్రమే గాక, సంస్కృతమునందు విజ్ఞానము, దీనిని ఇతరభాషలతో పోల్చి పరిధనచేయుటకును, ఇందుకు సంబంధించిన ఇతర కార్యములందును తగిన జ్ఞానము ఇతర చెన్నరాష్ట్రీయ భాషలందు గలిగియుండవలెను.

ఆమోదించబడిన ప్రస్తుతపద్ధతుల ననుసరించి పరిభాషాజ్ఞానము కలిగియున్నవాడ నుండవలెను.

ప్రాచీనభాషకు చేరిన నలుగురు రీడరులు మృద్ధీయభాషకు చేరిన ఒకరీడరు పట్టపరీక్షితుడు తిరుగుతెలుగు యుండవలెను. వారికి తెలిసిన వంతు వారికి అభివృద్ధిమైన జ్ఞాన ముండవలెను. ముందుకు సంబంధించిన మరియు చెన్నపురి భాషయందు వ్రేసినను తగినజ్ఞాన ముండవలెను. ఇతర ప్రత్యేకజ్ఞానమును పొందుటకు పరిచేయుటకు తగిన చురుకుదన ముండవలెను. సహమ్యదీయ భాషకు చేరిన జూనియరు రీడింగ్ లేక ఉరుడు భాషలందు అభివృద్ధిమైన జ్ఞానము గలిగియుండుటమాత్రమే గాక ఇతర

బెంగాలు శాసనసభ మహమ్మదీయ పక్షములు

సర్ అబ్దుల్ రహీం ముత్తినగ్గ ప్రాతికూల్యము

డాక్టరు నహ్మవాదీ అభిప్రాయములు
(ప్రీ నెటు)

కలకత్తా నవం 28:— ఇండియా ప్రభుత్వము విద్యా శాఖవారు దిన్న ప్రకటనను గావించిరి:— అక్టోబరు లేదని గా వింపబడిన ప్రకటనలో ఇండియా ప్రభుత్వముగూర్చి విచారించుటకు ఉభయప్రభుత్వములవారు కలిసి చేయునట్టి సభ డిసెంబరు 20 లేదని జరుగవలసి తెలుపబడినది. కాని యూనియను గవర్నమెంటు ప్రధానమంత్రి ఆసభకు రాజాలవనియు ప్రారంభదినమునాత్రము రావలయునన్నాడనియును యిప్పుడు తెలియుచున్నది. కావున సభ డిసెంబరు 20 లేదనిగాక 17 లేదని జరుగవలయుగా యేర్పాటుచేయబడినది. (అ. ప్రె.)

డాక్టరుగారు తమ పక్షవిభానముగూర్చి చర్చించుచు నిటుల చెప్పిరి. మేము వివాదముజేయవలెననిగాని ప్రతిష్టంభన జేయవలెననిగాని కోరము. అందుచేత ప్రజావిశ్వాసమును బొందనివా రెవరు మంత్రులుగ నేర్పడినను సరే బలపరచెదమని అర్థము గాదు. సర్ అబ్దుల్ రహీం ముత్తినగ్గమును నిర్మించిన పోలీసు జేసెదనని ప్రతినిధిపృథ్వీయగా, డాక్టరుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు సర్ అబ్దుల్ ముత్తినగ్గమును యేకోడిమంది అనామములో తప్ప బలపరచవలసి చెప్పిరి.

దక్షిణాఫ్రికా సభ

డిసెంబరు 20 లేదనిగాక 17లేదని ప్రారంభమగును.

ప్రభుత్వప్రకటన

థర్మి, నవంబరు 28:— ఇండియా ప్రభుత్వము విద్యా శాఖవారు దిన్న ప్రకటనను గావించిరి:— అక్టోబరు లేదని గా వింపబడిన ప్రకటనలో ఇండియా ప్రభుత్వముగూర్చి విచారించుటకు ఉభయప్రభుత్వములవారు కలిసి చేయునట్టి సభ డిసెంబరు 20 లేదని జరుగవలసి తెలుపబడినది. కాని యూనియను గవర్నమెంటు ప్రధానమంత్రి ఆసభకు రాజాలవనియు ప్రారంభదినమునాత్రము రావలయునన్నాడనియును యిప్పుడు తెలియుచున్నది. కావున సభ డిసెంబరు 20 లేదనిగాక 17 లేదని జరుగవలయుగా యేర్పాటుచేయబడినది. (అ. ప్రె.)

రెండవ ప్రాంతీయ భాషలందును ఆంగ్లభాష యందును తగిన పరిచయ ముండవలెను. మరియు ప్రత్యేక జ్ఞానమును పొందుటకు తగిన సలుపుటకు తగిన చురుకుదనము గలిగి ండువలెను. ఫెలోసు వారికి తెలిసిన భాష అభివృద్ధిమైన విద్యార్థును గలిగియుండవలెను.

ప్రతి చెందిన పండితులయొక్కయు, ఓరియంటల్ కాలేజీలో పరిక్షలందు తిరుగుతెలుగునందుకై ఒకగ బడిన డిప్లొమాలు గలవారియొక్క హక్కుల విషయమై కూడ ప్రత్యేకముగా యోచించబడును. ఆంగ్లభాషయందు కూడ పరిచయ ముండవలెను. ఈ ఉద్యోగము లన్నియు 5 సం॥ రములవరకుండును; అయితే తరువాతకూడ బహుశా ఉద్యోగకాలపరిమితిని పెచ్చింపవచ్చును. ప్రతి ఉద్యోగమునందును ఒక సంవత్సరమువరకు ప్రాబేషనరీగా నుండవలెను. ఫెలోసు విషయము లో మాత్రము ప్రతి సంవత్సరమునకు ఆయా శాఖల అధికారులచే పంపబడు తృప్తికరమైన విమర్శనల ననుసరించి వారి ఉద్యోగము పొడిగించబడును.

దరఖాస్తులు యోగ్యతాపత్రములు యిందుకు సంబంధించిన ఇతరవిషయములు మొదలగు వివరములతో సహా ఈ దిగువచిరునామాకు 3-1-27 లేదని పోమపారమునాడు మధ్యాహ్నము లోగా చేరునట్లు పంపుకొనవలెను. ప్రకటన నెం. 3262

విలియం మాక్ లీన్, రిజిస్ట్రారు,

సెనెట్ హౌస్ తిరువళ్ళూరు పోస్టు, 24-11-1926

చెన్నపురి బజారువరలు

నవంబరు 29-న తే॥ పోమపారము

విద్యాబియము
విద్యుదుబ్బాసా
నెల 1-కి రూ 66 8 0 నిండియు 84 0 0 వరకు

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

విద్యాబియము	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
విద్యుదుబ్బాసా	నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	
నెల 1-కి రూ 66 8 0	నిండియు 84 0 0	

జంగమయ్య, చౌదరిపురం

సంగీతసమరము

“ఆంధ్ర నటప్రకాశిక” నిర్ణేత

సుమర్తి యజ్ఞనారాయణశాస్త్రిగారు
(తెలివారము కరునాయి)

1 వ పేరాలో ఆంధ్రదేశచరిత్రము, ఆంధ్రరాష్ట్రప్ర
తంత్రవార్తలు, ధర్మశాస్త్రములు, మున్నగువానివలని
ప్రముఖుల జీవితములు నయ్యవి యాంధ్రుల గానాన్న
సమరము ముఖ్యకారణము లైనటులు పలుకుచున్నా
రైదుచే నెన్నడో వెదవల్లబడిన సంగీతశాస్త్రగ్రంథ
లుగాని, గానామృతలహరీవిశోదయులుగాని దేశజుల
యవకాశమును గలిగింపనేరకపోయె ననుట కిప్పట్లున
రైదులు సాహిత్యమున్నాలో తెలియదు. మఱియు
3కివర్తి కోటయ్యదేవగారు, కీ॥ శే॥ పాన్నూరు రామ
స్వామిగారు, శ్రీయుత వీణ వేంకటరమణదాసుగారు మద
యన్నగు టబ్బాముల గానసభలు చేయుటచేతను, ద్రవిడ
లచే బహుకారింపబడుటచేతను, జీరవిస్ఫుటాం
కుప్రాప్తాశ్రయము పునరుద్ధరింపబడినటులు పలుకు
చు. ఇందువలన దిరిగి తమచే యాంధ్రులకంటె ప్రసి
ద్ధి విద్యాధిలైనటులును, వారిచే మనవారు సత్క
యనంపమే యాంధ్రుల విద్యాత్మికములను మన
కొనుట కవకాశమొదలవనుటను నిర్ధరించుచున్నారు.
3 కీ॥ శే॥ కోటయ్యదేవగారు, కీ॥ శే॥ పాన్నూరు
బ్రహ్మయ్యగారయెడ వ్యాసకర్తలు లోగడజూపిన భావ
నిష్ఠుడు పేరు ప్రకటించినభావము లెంతటి కేళిభిం
బించుచున్నది యొక గ్రంథము కాంగలదు. అప్ర
తుచే విడుచుచున్నాను. మఱియు నామమాత్రముగమన
యరూపున సభలుజరిపియుండిన కారణమున దాక్షిణా
య మనకుగల వ్యామోహ మంతరించినదని తెలుపుచు
అపిమ్మట గొందఱైనను దాక్షిణాత్ములయెడఁ
వ్యామోహమును బాసినందులకుఁ దమసంకల్పమును జాటు
దు. ఇతరదేశీయులై నంతమాత్రమున విద్యాధికులగువా
నికలియనవలయును జూపుటమాడ వాగ్దేయకారకులకుఁ
గలక్షణములలో నొకటియగునేమో! అయిన నది లక్షణ
శిర్యానింపబడవలసిన విషయముకదా! మఱియు నీసం
కర కీ॥ శే॥ గరికపర్తి కోటయ్యదేవగారిని పొన్నూరు
బ్రహ్మయ్యగారిని మఱియు వృద్ధులై బధిరులై యన్నియు
బల్లు గనిపెట్టుకొని యుండును శ్రీయుత వీణ వేంక
టదాసుగారు మాత్రమే పేర్కొనుచు, బ్రస్తుతమాం
ద్ర వైదికలోకమును నిజశ్రీచంద్రికల వెలిగించుచు పా
త్రికములను సహితము రవిప్రవాహ తామరగూ
తమహా కవింధ్రులచే నాహ్వానింపబడినవా
శ్రీశ్రీశ్రీ వీరికాపురాధిశ్వరుల పోషణము
చేతులై విరాజిల్లుచుండు మ॥ రా॥ రాజశ్రీ తిరుమల
శివరాత్రిగారిని బయక మానినారు. మన వాగ్దేయ
దృష్టిలో నీపైవా రంతగఁ జెప్పఁదగినవారుగ గన్పిం
చును. ముఖ్యముగదా? ఈవిషయ మభిలమర్శ
చలసి యుండును గదా!

మనో స్వదేశీయులే బహు
భాషా వ్యామోహము
భాషా వాహ్యనియ
గు వాక్యములు

దనుకొనుట కవకాశమొరమాత్రముండదుగదా? మఱియు నింతటి
యందారభావాతిశయమున విద్యార్థుల నానములు సలుపుక్రినా
యందుగారియుం దెట్టి కళంకమును నాపాదించుటకు వీలుండదు
కదా? ఇట్టికోసమర్థమున నొకరటి శ్రీనాయకుగారిచే నాహ్వా
నింపబడుచుండెను నొకశాంప అన్యదేశీయగాయకవిద్యాంకు
లవలన మనదేశీయులగుగాని మఱి వారివిద్యావిశేషములగుగాని
యవకారమే కలుగగలదో, లేక పరస్పరవిద్యావబోధనమున
స్వదేశీకుల పరదేశీకుల మంచిచెడ్డలు మఱి తగ లోకము
నకు వెల్లడియగు రూపమున మహాపకారమే కలుగగలదో
ప్రాజ్ఞలోకమంతయు యోచింపవలసి యుండును.

ఈవైధివరములను బట్టి “ప్రళయభాగమును నుపశ్రీక
క్రింద వాగ్దేయకారకులు చేసినవ్యాఖ్యాన మెంతటి పూర్వాప
ర విరుద్ధాభిప్రాయాత్మకముగను నెంతటి క్లిష్టకలితముగను
నుండినదియుండెయియు కష్టము గానోపదు. ఒకవేళ నేలద్యా
స్థానభావము లేరికేని సులభసాధ్యములు గానుండునేమోయని
యేతత్కర్తలే యద్దాని సారాంశములను సహిత మొకటి
లెండు మాటలలో దేన్చియు దానివివర గూర్చియున్నారు.
అవియు విచారితము.

(1) “కర్ణాటకగాన మను సంగీతశాఖ బయలుపడవలసిన
విషయము నద్దానికి నీర్దుపాసించి పెద్దపక్షంబుఁజేసి సంపూర్ణ
ఫలభరితంబుగా నొనర్చినది, కేవలము ప్రాచీన ఆంధ్రగాయ
కోత్తములే”యెరియ,

(2) “ఈమధ్యకాలమున నట్టి గాయకులు స్వదేశీయున
దగినంత రాజాదరణ లేకయో, మఱియే యితర కారణముల
చేతనో దక్షిణాదిగానము పవ్విస కలమున ఆంధ్రదేశము ఉ
త్తమగానపద్ధతులయందు గొంతకొంతమడిచినదనియు దాక్షిణా
త్ములవిద్య మనయాంధ్రులచే గ్రహించి యలనలుచుకొని
గౌరవంబు నొందుచుంకి రనియు, “గానము దాక్షిణాత్ముల
సామ్య”యని మనవారసుకొనుచుంకిరనియుఁ దేన్చి వ్రాసిరి.

ఈ మై జూపబడినసారాంశములయినను శ్రీనాయకు
గారి వాక్యార్థములతో భేదించుచున్నటు లెంతమాత్రము గని
పింపవు. సంగీతవిద్య దాక్షిణాత్ముల సామ్యనిగాని యాంధ్రుల
యం దంతరించినదనిగాని వా రనియుండలేదు.

17 వ పేరాయందు దాక్షిణాత్మికగాయకుల నతిశయింప
ని స్వదేశీయ విద్యాంకులను గొందఱును చేర్కొనుచు నందు
తమతాతగారను హరి అమృతరామయ్యగారిని నాయనగాక
గు హరి నరసింహముగారిని గూడ జేర్చియున్నారు. ముఖ్యము
గ నీవైయుధియు లేమోసానము నేనభ్యువులకడ లేక యే
యితర దేశీయుల నేదాక్షిణాత్ములవలన నెప్పు డెట్టిమాత్ర
దవ్యానములను బడసి యాంధ్రదేశీయ గానవిద్యాగౌరవము
ను మెంపా యుండినో, వాగ్దేయకారకులు కొంత విర
ళముగ ప్ర ది యాంధ్రసంగీతప్రపంచమునకు మఱింత
విద్యుదాన గూర్చదగియుండునటు సమంజసము
కాకపోదు.

ఇట్టివల నొకానొక సందర్భమున వాగ్దేయకారకులకు
వీరు పలువురయెదుట శాతో కీ॥ శే॥ “సునల్ల దక్షిణానూ
రి కాసునవారు విద్యాంకులకారు, కానోపరు” అని వాదించి
యుండినో, ఇంతలో నీక్షాస్త్రులుగారి నిష్ఠ దాపైవిద్యాంకు
లలోక జేర్చుటకుగల కార్యము పూర్వము కాస్త్రులువారి
యెడ దమకుండిన యభిప్రాయము మాటులయూ లేక యిదియు
వాగ్దేయకర్తల ప్రమప్రమాదకారకము!

ఇంతచేత ఆంధ్రదేశమునకంతయుఁ బ్రత్యేకగానవిద్యాపో
షమునకే మేర్పడిన నొక్కకానినాదగానసభ యనుటను సంది
త్రీయుమలేదు. దాన ఆంధ్ర గానసభాసభాపసాచార్యత్వము
ముత దినాన్ బహదూర్ కొమ్మకెడ్డి నూన్యనారాయణశాస్త్రి
రెడ్డి సంగ్రహించుటయం దాక్షేప మేమాత్రమును
చేయుగాని వాక్యములలో నాంధ్రులగౌర
వగృహిని ముఖులపామ వృంగ్యా
కేను. ఉన్నవని ప్రమించి
దీర్చవచ్చు

హిందూశాస్త్రరెన్య (18-10-26)

హిందూ శాస్త్రరెన్య కమిషన్ రిపోర్ట్; నవంబరు 1903.
అన్ని విధములై యుండునట్టి శాస్త్రరెన్యరేఖలను ఇచ్చు
ముద్రాపత్రగతి ఇండియాకోకంపెనీ.

ప్రత్యేక లక్షణములు 3194

(1) తక్కువ ప్రీమియము, (2) ఎక్కువ లాభము,
(3) ఆటోమేటిక్ కాకఫోన్ ఫీదర్, (4) భారతమైన వర
కులు, (5) దక్షిణం బిస్వాహాకము, (6) తనదని నిరూపించిన
తక్షణమే సామ్యుని నిర్దించెదరు.

వివరమును నిరగునవారికి వ్రాసిన బడయగలక.

K. PADMANABHAPAI, B. A.,
Secretary Madras Branch
st Box No. 337 Mount Road Madras,

మీమాన శోలా సి సి మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (నది అణాలు)

శివశివశివ! (హామిశివశివ! ప్రత్యేకము) గుర్రునికము!
శివశివశివ! ఉన్నాధిక్యముచే కలిగిడి ప్రత్యేకముల
మీమాత్రలు దివ్యామృతము. అదీర్థము, అదిర్థి, అదీర్థి, అదీర్థి,
అన్ని మందము, అతిదాహము, ఎక్కిర్థి, సర్వాంగముల
యందు బలము, పిక్కిర్థి, పార్శ్వముల, శిరస్సు,
జేర్థి, అనులు మెదలనవనియందు గలిగిడి నొప్పలప
కోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పలను వెంటనే మాన్యును.
ఇందు ఆనేక పీడలు చేరినవి. అనుభవముగల డొక్టర్
మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
పిక్కిర్థి వాచిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

వివరము: (1073)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,
హస్త నిమిషాలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

2113 ('సంజీవి' రక్షతాయతు) (2)

Mesmerised Talisman.

దీని ధరించిన స్త్రీ, కలరా, స్ఫోటకము మొదలైనవి సోకవు.
వ్యాధులు, ఆపదలు, గండములు తొలగును. విశ్వర్యము,
ఆరోగ్యము, బలము, బుద్ధిశక్తి, తెలివి, అంతును నిచ్చును.
పక్షిలో జనుము కలుగును. గొప్పవారి దయ లభించును.
పని చేయును. వ్యాపారమున లాభమునచ్చును. అనేక మందిచే
మెప్పు పొందినది. 1-కి రూ 1-8, 2-కి రూ 2-12, 3-కి
రూ 3-12, 6-కి రూ 6, 12-కి రూ 9, పోస్టేజి యినాం

రతిరాజ వీర్యవృద్ధి మూర్తము:—ఇం ద్రి య
మును గట్టిపరచును. స్వప్నములను, మాత్రములతో పిర్యము
నవ్వనుచున్న నిలుపును. ముదిమిని, నపునకత్తమును పో
గొట్టి యావన మొసంగును. ఎంతబలహీనని కయిన నరములకు
బలమునిచ్చి ఎక్కువ కామోదకమును కలిగించి మనుషటికన్న
అనేకచెట్లు సంపాదకులు నిచ్చును. డబ్బి రూ 2 పోస్టేజి వేక.
పి. ఆర్. జనార్దం నాయకు, పెంగోలు, (గుంటూరు జిల్లా.

చెన్న పురి పందెములు

గింధి 2226

మొదటి ఎక్స్ట్రా మీటింగు

మొదటిదినము, బుధవారము

8-12-1926

గు పందెము

